

**MEZŐGAZDASÁGI SZAKIGAZGATÁSI
HIVATAL KÖZPONT**

CENTRAL AGRICULTURAL OFFICE

H-1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.

**LÓ
TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI
KÓDEX
6**

2007

LÓ
TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI
KÓDEX
6
2007

A kiadvány az FVM Állattenyésztési Alap támogatásával készült

Felelős kiadó:
Madari Jenő
elnök
MgSzH

Készült az
sokszorosító üzemében 100 pl-ban

Felelős vezető:

Készítették a lótenyésztési Kódex Bizottság alábbi tagjai:

- Dr. Németh Csaba** osztályvezető a bizottság elnöke
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ
- Dr. Pataki Balázs**
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ
- Antal István**
Furioso-North Star Lótenyésztő Országos Egyesület
- Bámer Imre**
Magyarországi Quarter Horse Tenyésztők Egyesülete
- Deák Ferenc**
Fríz Lótenyésztők Magyarországi Egyesülete
- Egri Zoltán**
Magyar Lipicai Lótenyésztők Országos Egyesülete
- Hittig Gusztáv**
Bardigiano Lótenyésztő Országos Egyesület
- Markos László**
Magyar Hidegvérű Lótenyésztő Országos Egyesület
- Mátyás István**
Kisbéri- és Gidrán Lótenyésztő Országos Egyesület
- Dr. Mihók Sándor**
Póni és Kislótenyésztők Országos Egyesülete
- Dr. Klinger András**
Angol telivér Tenyésztők Országos Egyesülete
- Nagy Ferenc**
Appaloosa Tenyésztők Egyesülete
- Prutkay Zoltán**
Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete
- Rombauer Tamás**
Magyarországi Arablótenyésztők Országos Egyesülete
- Dr. Török László**
Ügető Lótenyésztők Országos Egyesülete
- Zilahy István**
Nonius Lótenyésztő Országos Egyesület

Szerkesztette:

Zámbori Márta
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ

Lektorálta:

Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ

Tartalomjegyzék

Bevezető	6
1. Teljesítmény vizsgálatok	7
1.1. A teljesítményvizsgálati adatfelvétel végzésének módszerei	7
1.1.1. Testméretek felvétele	7
1.1.2. Küllemi bírálat	9
1.1.2.1. A küllemi bírálat célja	9
1.1.2.2. A küllemi bírálat előkészítése	9
1.1.2.3. A küllemi bírálat végrehajtása	10
1.1.3. Mozdásbírálat	13
1.1.3.1. Lépéshossz és ügetéshossz mérés nyereg alatt	13
1.1.3.2. A súlypont alá lépés képességének mérése lépés és ügetés jármódban	14
1.1.3.3. Mozdásbírálat szabadon	14
1.1.3.4. Lépés, ügetés és vágta bírálat nyereg alatt	15
1.1.3.5. Lovas alatti ugrás	15
1.1.3.6. A szabadonugrás bírálata	16
1.1.3.7. Fogatolt lovak lépéshossz és ügetéshossz mérése	18
1.1.3.8. Lépés és ügetés bírálat fogatban (STV I feladat)	18
1.1.3.9. Fogatolt lovak STV II feladata	19
1.1.3.10. Mozdásbírálat díjlovagló feladat közben	19
1.1.3.11. Díjugratás	19
1.1.4. Viselkedésbírálat	20
1.1.5. Szervezeti szilárdság vizsgálat	20
1.1.6. A központi ménvizsga rendszere	21
1.2. Sajátteljesítmény vizsgálat (STV)	27
1.3. A központi STV végrehajtása az eredmények értékelése és közzététele	27
1.3.1. Mén STV I	27
1.3.2. Mén STV II	28
1.3.3. Mén STV III	29
1.3.4. A hidegvérű mének központosított sajátteljesítmény vizsgálata	30
1.3.5. Sportkancák központosított sajátteljesítmény vizsgálata	31
1.3.6. Az angol telivér lovak sajátteljesítmény és ivadékvizsgálata	32
1.3.7. Ügető fajtájú lovak sajátteljesítmény és ivadékvizsgálata	38
1.4. Egyes lófajták teljesítményvizsgálati és tenyésztérbecslési rendje	41
1.4.1. A kishéri-félvér és gidrán fajták teljesítményvizsgálati és tenyésztérbecslési rendje	41
1.4.2. A furioso-north star lófajta teljesítményvizsgálati rendje	45
1.4.3. A nóniusz lófajta teljesítményvizsgálatának és tenyésztérbecslésének rendje	51
1.4.4. A lipicai lovak teljesítményvizsgálati és tenyésztérbecslési rendje	55
1.4.5. Az arab lófajták teljesítményvizsgálati rendje	58
1.4.6. A magyar sportló fajta teljesítményvizsgálati és tenyésztérbecslési rendje	70
1.4.7. A póni lófajták teljesítményvizsgálati rendje	76
1.4.8. A hidegvérű ló minősítése és teljesítményvizsgálata	81
1.4.8. A bardigiano lófajta teljesítményvizsgálati rendje	85
2. Sportlovak ivadékteljesítmény vizsgálata	90
2.1. Országos Díjugrató Tenyészverseny	90

Bevezető

Az Állattenyésztési Törvény alapcélkitűzése, hogy magas színvonalú tenyésztő tevékenység révén javuljon az előállított állati termék minősége, előállításának gazdaságossága és versenyképessége.

Ennek érvényesüléséhez elengedhetetlen feltétel, a szelekció alapjául szolgáló teljesítményvizsgálat és tenyésztértékbecslés egységes és a szakma szabályainak megfelelő részletes szabályozása.

Ezt a célt szolgálják az állatfajonkénti teljesítményvizsgálati kódexek, amelyeket az érintett tenyésztő szervezetek javaslata alapján az MgSzH által megbízott szakértő bizottságok dolgoztak ki, nemzetközileg elfogadott irányelvek alapján.

A lótenyésztés most megjelenő hatodik teljesítményvizsgálati kódexével segítséget kívánunk nyújtani a tenyésztő társadalom számára a nemesítés szép és nehéz munkájában, remélve, hogy a most elkészült egységes és európai módszerekhez alkalmazkodó szabályozás alapot ad a hazai tenyészállomány versenyképességének megteremtéséhez.

1. Teljesítmény vizsgálatok

A teljesítmény vizsgálatok célja a tenyészállatok tenyészértékének minél pontosabb becslése.

A kétlépcsős szelekció elveinek megfelelően az őseik alapján kiválasztott állatok tenyészérték becslése a teljesítményvizsgálatokban is két részletben történik:

Első lépcsőben a tenyésztésre való alkalmasság megállapítása

- küllemi bírálattal és
- sajátteljesítmény vizsgálattal.

Második lépcsőben a tényleges tenyészérték és örökítőképeség megállapítása

- az ivadékok teljesítményének vizsgálatával és
- küllemi bírálatával.

1.1. A teljesítményvizsgálati adatfelvétel végzésének módszerei

1.1.1. Testmérétek felvétele

A helyesen felvett testmérétek tárgyilagos adatokat nyújtanak a fejlettség, arányosság, fajtajelleg megítéléséhez, ezért nem nélkülözhetők a küllemi bírálatoknál.

A küllemi bírálatkor a bírálati lapon fel kell jegyezni a felvett, a gyakorlatban használatos testméréteket:

- a marmagasságot, mérőbottal és szalaggal
- az övméretet mérőszalaggal és a
- szárkörméretet mérőszalaggal.

A méretek felvételére az állatmérő bot és az állatmérő szalag szolgál.

Ha lehetséges, testsúly mérést is kell alkalmazni, lehetőleg etetés előtt, vagy utána legalább 4 órával.

A testmérétek felvételéhez a lovat vízszintes, sima talajon úgy kell felállítani, hogy természetes tartásban mind a négy lábát egyenletesen terhelve, nyugodtan álljon. A környezet a lovat ne nyugtalanítsa, mert méretfelvétel közben a legcsekélyebb elmozdulás is megnehezíti a méret felvételét.

A méréseket a ló bal oldalán kell elvégezni.

A **bottal mért marmagasság** a talaj és a mar legmagasabb pontja közötti függőleges távolság. A felvételkor a mérőbotot kihúzva - a mérőbot karját a bot szárára merőlegesen

állítva - a ló bal válla mellé állítjuk függőlegesen, majd a mérőbot szárát addig toljuk össze, míg a bot karja vízszintesen állva a mar legmagasabb pontját nem érinti. A mérőbotot elvéve a magassági skálán leolvassuk a ló magasságát. Ha a ló patkolva van, a patkó és a patkósarok magasságát le kell vonni a leolvasott értékből.

A **marmagasságot szalaggal** is függőlegesen kell mérni, mégpedig úgy, hogy a szalag fémlappal ellátott végét a talajra engedjük és a ló bal elülső patájának külső sarokvánkosa alá toljuk a fémlap sarkát úgy, hogy a fémlapra cipőnk orrával is rálépünk. Majd a szalagot kellően megfeszítve felfektetjük a ló lapockájára a mar legmagasabb pontjának középvonaláig. Ügyeljünk arra, hogy a ló a két elülső lábát egyenletesen terhelje, mert ha a bal lábát terheli jobban akkor rövidebbet, ha a jobb lábát terheli jobban akkor hosszabbat mérhetünk. Ha belemértük a patkó magasságot, itt is le kell vonni.

A bot és a szalagméret között általában 6-16 cm különbség szokott lenni, a ló fajtája, magassága és tápláltsági állapota szerint.

Az **övméretet** közvetlenül a lapocka és a mar mögött, a mellkas legkisebb körméretének megfelelően szalaggal kell mérni. A méret felvétele úgy történik, hogy a szalag fémmel ellátott végét átvetjük a ló marja mögött a hátán, majd a hasa alatt átvéve néhány fűrészelő mozgást végzünk, hogy a szalag keresse meg a legkedvezőbb felfekvést, majd az oldalon keresztbe zárjuk a szalagot, megvárjuk a ló kilégzését és akkor kell a szalagot meghúzni és a méretet leolvasni. A szalag a mérés során nem csavarodhat meg.

A **szárkörméretet** a bal elülső szár felső harmadának legvékonyabb helyén feszesre húzott szalaggal kell mérni.

A méret felvételénél ügyeljünk arra, hogy a ló a két elülső lábát egyenletesen terhelje, mert különben nem lesz pontos a mérés. Ha a bal száron csontkinövés vagy ínvastagodás észlelhető, a méretet a másik száron kell felvenni. Gyakorlati fogás, ha a ló a lábát felemeli, a másik lábát is meg kell fogni, megsimítani, így mind a két lábát egyenletesen fogja terhelni. Helytelen méréskor az ellenkező láb felemelése, mert így csak az egyik, a mért láb van terhelve, és az inak fokozottabb megfeszülése miatt nagyobb lesz a méret.

Ügyeljünk arra is, hogy a szár ne legyen sáros és szennyezett, mert így hamis méretet kapunk. A dúsán szőrözött szárok esetében a hosszú szőröket lesimítjuk és arra fektetjük fel a szalagot.

A marmagasságot és az övméretet centiméternyi, míg a szárkörméretet 0,5 centiméteres pontossággal kell megadni.

1.1.2. Küllemi bírálat

A törzskönyvi küllemi bírálatot állományba-vétel alkalmával, vagy a teljesítmény vizsgálatokkal egy időben lehet végrehajtani. A melegvérű mének és kancák legalább 3 éves kort, míg a hidegvérű mének és kancák legalább 2 éves kort betöltöttek legyenek.

1.1.2.1. A küllemi bírálat célja

A ló hasznosítása általában erőtermelése, izommunkája útján történik, tehát értékét nagyban befolyásolják a küllemileg is bírálható testalakulások, tulajdonságok, bár a ló teljesítőképeségére a munkaképeségi vizsgálatok szolgáltatnak megbízható adatokat. A tenyészállatok kiválasztásánál nem nélkülözhetjük a küllemi bírálatot, ugyanis küllemi elbírálás alapján nagy valószínűséggel ki lehet szűrni a használhatóságot károsan befolyásoló tulajdonságokat hordozó egyedeket.

A küllemi bírálat célja a bírált egyed küllemi előnyeinek és fogyatékoságainak mérlegelésével eldönteni további hasznosítási irányát. Hiba nélküli ló nincs, így a bírálat során meg kell állapítani, hogy az észlelt hibák mennyire súlyosak, és az egyed előnyös tulajdonságai ellensúlyozzák-e azokat. A bírálat célja nem az aprólékos hibakeresés, hanem az egyed használati és tenyésztési szempontból való küllemi értékelése.

1.1.2.2. A küllemi bírálat előkészítése

A küllemi bírálatot bizottság végzi. A bizottság tagjait az érintett fajtafenntartó tenyésztő egyesület kéri fel. A fedezőmén jelöltek bírálata esetén, a bíráló bizottság elnökének az MgSzH Központ képviselőjét kell felkérni.

A bírálatot megelőzően be kell szerezni, vagy a származási lappal ellátott lóútlevelet, vagy az alap lóútlevelet és mellé mén esetében a 4, kanca esetében legalább 4 ősi soros hitelesített származási lapot.

A bírálatra megfelelő helyet kell kijelölni, hogy a lovat állásban és mozgásban is el lehessen bírálni.

A bírálat helye külső - esetlegesen zavaró - környezeti tényezőktől mentes, lehetőleg szélétől védett, csendes, sima, vízszintes és rugalmas talajú legyen. Ilyen feltételek között alakítsuk ki azt a minimum 25-30 m oldalhosszúságú három- vagy négyszöget, amin belül a bírálat zajlik. Ezen belülre pedig a 4x2 m-es felállító négyszöget.

A négyszöget a talajon egyértelműen kell jelölni.

A bírálati négyszögön kívül, de annak közvetlen közelében kell kijelölni a 80-100 m hosszú és legalább 3 m széles felvezető sávot.

A bírálat helyszínét és a felvezető sávot kötéllal vagy kerítéselemekkel úgy kell elkeríteni, hogy az érdeklődő közönség a bírálati körön kívül és a felvezető sáv minden pontjától

legalább 10 m-re legyen. Így a bíráló bizottság a közönségtől teljesen elkülönítve, zavartalanul végezheti munkáját. A bírálat sikere érdekében a közönségtől meg kell követelni a nyugodt, csendes, kultúrált magatartást. A bírálati körön belül ernyővel ellátott asztalt kell biztosítani a szükséges dokumentáció és eszköztár védelmére.

A zavartalan tájékoztatás érdekében megfelelő hangosításról kell gondoskodni.

Ha nincs szabályos elővezető hely, akkor a felállításhoz egy 4 x 4 m területű sima, vízszintes helyet jelöljünk ki és az elővezetéshez 80-100 lépés hosszú egyenes, egyenletes talajú területet kell kiválasztani.

1.1.2.3. A küllemi bírálat végrehajtása

A törzskönyvi küllemi bírálatot pontozással végezzük. A bírálat adatainak a feljegyzésére és vezetésére a küllemi bírálati lap szolgál, melyre előre elkészítve be kell írni a ló törzskönyvi (ellenőrzési) számát, nevét, tenyésztőjét, tulajdonosát, fajtáját, anyját, apját stb. a rovatoknak megfelelően. A bírálat megkezdése előtt ellenőrizni kell a ló azonosságát. A jegyző a bírálati lapról felolvassa a ló fajtáját és azonosítási bélyegeit.

A bírálatot lehetőleg szabadban, napvilágon, vagy kellően megvilágított fedett lovardában kell megtartani. A bírálatra előállított lóról a szerszámzatot le kell venni, az elővezetés zablás, szemző nélküli kantárral történjen, elővezető száakkal.

Elővezetéshez a lovat mindig le kell törölni, farkát, sörényét rendbe kell hozni, végtagjait patáit a portól, sártól meg kell tisztítani.

A felvezető ember a ló bal oldalán a szárat a ló szájától mintegy arasznyira jobb kezébe fogja, úgy, hogy a mutató ujjával a szárat elválasztja, míg a bal kézfejeére húzza az elővezető száak kengyelét, az elővezető száak lelógó részét felfogja és ennek a kéznek az emelésével a mozgás ütemét szabályozza. A kancák elővezetésénél a rövidebb kantárszár is megengedhető. A felvezetőnek fizikailag és kiképzettségét tekintve alkalmasnak kell lenni a ló lépésben és ügésben való bemutatására.

A bírálandó lovat négy lábra kell állítani a bíráló négyszögbe úgy, hogy a ló testének középső részével a bíráló előtt álljon mintegy négy méterre. Az elővezető a ló elébe lép, majd rövidre fogott száakkal a ló előre vagy hátra mozdításával a lovat négy lábra, egyensúlyba állítja. Ezután egy lépéssel hátra lép, kissé megereszti az elővezető száakat és a lovat szemmel tartja. Ha a ló ellép, újra fel kell állítani az előbbieik szerint.

Figyelemmel kell lenni arra, hogy a bírálatkor a ló természetes testtartásban álljon. Ugyanis, ha a ló a fejét felemeli, a háta jobban behajlik, ha a fejét lefelé nyújtja, a hát feszessé válik.

A lovat mozgásban is el kell bírálni, ehhez a lovat elő kell vezetni. Az elővezető felszólításra a ló mellé lép, a szárat a jobb kézbe veszi az előzőek szerint, és lépésben

elindul úgy, hogy az elővezetés irányába egy távoli pontot néz és nem tekinget vissza a lóra.

Majd megfelelő távolság után jobbkézre egy kiskört leírva visszafordul, és egyenesen a bíráló felé halad lépésben. Távolodva a hátulsó, közeledve az elülső lábak mozgását lehet megfigyelni. Ezután oldalról nézve is elbíráljuk a ló mozgását lépésben, majd pedig ügetésben is.

A bírálat alkalmával a bíráló a felállított ló bal oldalán a lótól mintegy 4 méter távolságra helyezkedik el, majd a lóval szemben áll és szemügyre veszi:

- a ló fejét, a füleket, a fejtetőt a homlokot, a szemeket,
- a szügy szélességét és izmoltságát, a mellkas szélességét és dongásságát,
- az elülső végtagok állását, beillesztését, külső, belső oldalon a csontkinövéseket, a lábtő szélességét, majd kissé oldalt állva az ellentétes hátulsó lábak belső oldalán lévő csont- vagy egyéb elváltozásokat.

Ezután a ló bal oldalán, a vállal egy magasságban állva szemügyre veszi:

- a fej tűzését, alakját és alkatát, a torokjáratot,
- a nyak illesztését, alakját, hosszúságát, szélességét és izmoltságát,
- a mar hosszát, alakját, izmoltságát,
- a lapocka és váll hosszát, szélességét, izmoltságát, helyeződését, a vállszögletek helyzetét,
- a szügy alakulását, a mellkas hosszát, mélységét,
- az elülső lábak állását oldalról nézve, a fel- és alkar hosszát, izmoltságát, a lábtő alakját és terjedelmét.

Figyelembe kell venni a szár hosszát, minőségét, az inak állapotát, a boka terjedelmét,

- a bokán, csüdön és a pártaszélen előforduló kóros elváltozásokat,
- a csüd hosszúságát, vastagságát, puha vagy feszes voltát, szögelését,
- a pata alakját, nagyságát, szögelését, szaruanyagának minőségét.

Ezután a bíráló a baloldali csípőszöglettel egy vonalba áll és bírálja:

- az ágyék alakját, kötését, izmoltságát,
- a far hosszúságát, irányát, izmoltságát, a faroktüzését,
- a felcomb és az alcomb hosszát, szögelését, izmoltságát,
- a csánk hosszát, szélességét, tisztaságát, kóros elváltozásait, szögelését, alakját,
- a szár hosszát, szélességét, inait,
- a bokát, a pártát, a patát (úgy kell bírálni, mint az elülső lábakon),
- a has alakját, a csecset és a lágyéket.

Ezután a bíráló a ló mögé áll a ló hossz tengelyének irányába - a rúgási távon kívül - és megszemléli:

- a far alakulását, szélességét, izmoltságát,
- a nemi szerveket, a gáttájékot,
- a lábállást és az esetleges kóros elváltozásokat (csontkinövések, lágypókok).

Ezután következik az első pata felemelése, a szaruanyag bírálata. Figyelembe kell venni a patkók rendellenes kopását is.

A bírálat alkalmával a mar-, az öv- és a szárméretet, a mar- és az övméret közötti különbséget is figyelembe kell venni.

Meg kell állapítani továbbá a szőr, a bőr minőségét és a ló színét (göndör, dús, hosszú szőrű, lábvégek szőrözöttsége, a jegyek terjedelme).

Ezután a lovat mozgás közben bíráljuk el. A lábállásokról nem lehet végleges véleményt alkotni addig, amíg a lovat mozgás közben nem látjuk. A bíráló a ló vezetésének irányvonalába állva ítéli meg, először lépésben, majd ügetésben a ló mozgását. Bírálja, hogy a mozgás szabályos-e (vonalon jár), vagy a szabályos mozgástól miben tér el (elől vagy hátul szűken vagy tágan jár, hadonászik, keresztez, lapátol, kaszál, csavar stb.). Oldalról kell megfigyelni, hogy a ló mozgása tértnyerő, rugalmas-e, milyen élénk, szapora és magas.

A bíráló bizottság által megállapított pontszámokat a bírálati lap megfelelő rovataiba kell bejegyezni. Lehet fél pontszámokat is adni. A bírálati lap feltünteti a lovak egyes tulajdonságaira, a testalakulásokra és a mozgásra adható legnagyobb pontszámokat. Ezt a legnagyobb pontszámot a ló csak akkor kaphatja, ha a szóban forgó testalakulás a gyakorlatban elérhető tökéletes szintet mutatja. A pontszám azonban csak a testrész értékelését juttatja kifejezésre, de nem tájékoztat arról, hogy ez milyen jellegű, miben nyilvánul meg. Az elbírálandó tulajdonság és testalakulás jellegének rögzítése a bírálati lapon történhet *szövegesen*, a bírálati lapon levő lóábrára rajzolt *egyezményes jelekkel*, illetve a *lineáris küllemi bírálat* módszerével.

A pontozás során ügyelni kell arra, hogy a gazdasági használhatóság szempontjából fontos tulajdonságok pontszámai arányban álljanak a bírálat végső eredményével, a ló értékével. A kisebb, alig észlelhető hiányosságokra a kiadható legnagyobb pontszámból csak keveset, 10-15 %-ot vonjunk le. A határozottabban észlelhető hibákra már 20-25 % levonást alkalmazunk, és ha a hiba számottevőbb, a megállapított pontszám 30-40 %-át is levonhatjuk. Igen jelentős a hiba akkor, ha a kiadható pontszám 50 %-át, vagy ennél kevesebbet állapítunk meg, mert az ilyen nagy hiba már a törzskönyvből kizáró ok lehet.

Mellékletek : "A", "B", "C" típusú, valamint a leíró és lineáris küllemi bírálati lap (1-5 sz. melléklet.)

1.1.3. Mozcásbírálát

1.1.3.1. Lépéshossz és ügetéshossz mérés nyereg alatt

A feladat végrehajtására 50 méteres sima, szilárd felszínű útszakaszt kell kijelölni, melyen a ló élénken, egyenletesen mozoghat. Az útszakasz előtt és után annyi helynek kell lenni, hogy a ló a szükséges egyenletes ütemet és iramot felvegye. A be- és kilépést mérni kell.

$$\text{Lépéshossz} = \frac{50 \text{ m} - \text{belépés cm} + \text{kilépés cm}}{\text{lépésszám}}$$

A bíró felöli hátulsó láb ingahosszát kell mérni. A start és célbírónak a belépés és a kilépés talajfogásának pillanatát kell jeleznie a bíráló felé, aki számolja a lépéseket és stopperrel méri az időt.

Pontérték táblázatok:

<u>lépéshossz</u>		<u>ügetéshossz</u>	
(a)		(b)	
<u>cm</u>	<u>pont</u>	<u>cm</u>	<u>pont</u>
-145	7	-210	0
146-150	8	211-220	1
151-155	9	221-230	2
156-160	10	231-240	3
161-165	11	241-250	4
166-170	12	251-260	5
171-175	13	261-270	6
176-180	14	271-280	7
181-185	15	281-290	8
186-190	16	291-300	9
191-195	17	301-310	10

<u>lépéshossz</u>		<u>ügetéshossz</u>	
(a)		(b)	
<u>cm</u>	<u>pont</u>	<u>cm</u>	<u>pont</u>
196-200	18	311-320	11
201-205	19	321-330	12
206-210	20	331-340	13
211-215	21	341-350	14
216-220	22	351-360	15
221-225	23	361-370	16
		371-380	17
		381-390	18
		391-400	19

1.1.3.2. A súlypont alá lépés képességének mérése lépés és ügetés jármódban

A "túllépés" mérése az előző fejezetben leírt lépéshossz és ügetéshossz mérés alkalmával történik.

Egy 5 méteres szakaszon el kell gereblyézni a talajt, és itt történik a mérés. Le kell mérni, hogy az azonos oldali elülső pata éle és az azt követő hátulsó pata éle között hány cm a távolság, vagyis hány cm-el képes a ló "túllépni az elejét".

A mérés alkalmával egy élénk és jellemző lépést kell kiválasztani, három lemért lépés közül a legjobbat.

Túllépés:

<u>cm</u>	<u>pont</u>
/-16/	0
-15-/-11/	1
-10-/-6/	2
-5-/-1 /	3
0- 5	4
6-10	5
11-15	6
16-20	7
21-25	8
26-30	9
31-35	10
36-40	11
41-45	12
46-50	13
51-55	14
56-60	15
61-től	16

1.1.3.3. Mozgásbírálathoz szabadon

A bírálathoz a szabadonugró körkarámban vagy fedett lovardában, a lovat szabadon eresztve történik.

A lépés, ügetés, vágta mozgást az alábbiak szerint kell pontozni:

rugalmasság	0-6 pont
tértnyerés	0-6 pont
akció	0-6 pont
impulzus	0-6 pont
szabályosság	0-6 pont

A vágta értékelése esetében kettes szorzót kell alkalmazni.

<u>Rugalmasság:</u>	6 rendkívül rugalmas 5 igen jó 4 jó 3 közepes 2 gyenge 1 igen gyenge 0 rendkívül merev	<u>Térnyerés:</u>	6 rendkívül hosszú 5 igen jó 4 jó 3 közepes 2 rövid 1 igen rövid 0 rendkívül rövid
---------------------	--	-------------------	--

<u>Akció:</u>	6 közép magas 5 4 3 alacsony; magas 2 1 0 rendkívül lapos; magas	<u>Impulzus:</u>	6 rendkívül erőteljes 5 igen erőteljes 4 erőteljes 3 közepes 2 erőtlen 1 igen erőtlen 0 rendkívül erőtlen
---------------	--	------------------	---

<u>Szabályosság:</u>	6 korrekt lábelőrevitel 5 kívánatos 4 elfogadható 3 közepes 2 erősen eltér az egyenestől 1 elfogadhatatlan 0 hibás lábsorrend
----------------------	---

1.1.3.4. Lépés, ügetés és vágta bírálat nyereg alatt

A nyereg alatti mozgásbírálat lovardai idomító munkában történik. A csikók együtt készülhetnek, dolgozhatnak, de a bírálat egyenként a bírálat vezető vezényszavára történik.

Bírálati szempontok jármódonként:

rugalmasság	0-6 pont
térnyerés	0-6 pont
akció	0-6 pont
impulzus	0-6 pont
szabályosság	0-6 pont

1.1.3.5. Lovas alatti ugrás

a/ 36-46 hónapos lovak

A feladat elbírálása lovardai munkában történik. A csikók egyszerű /solo/ és kettes ugrást ugratnak.

A kettes ugrás második elemének magassága alapján az alábbi pontok adhatók:

STV I/a feladat

80 cm	5 pont
90 cm	10 pont
100 cm	15 pont
110 cm	25 pont
120 cm	40 pont

A levert ugrásért -2 büntetőpont jár, de a büntető pontokkal csökkentett pontszám nem lehet kevesebb az alacsonyabb magasságon már elért pontszámnál.

Egy magasságon a lónak maximum három ugrás kísérlete lehet.

Az ugrókészséget, ugróstílust és robbanékonyságot /-5/ - /+5/ értékskálán kell pontozni és az ugráson elért pontszámmal összegezni kell.

b/ 46 hónaposnál idősebb lovak

A feladat elbírálása lovardai munkában történik. A csikók egy kettes ugrást ugranak, melynek első eleme beosztó ugrás jellegű, második eleme fokozatosan emelt, meghívó jellegű.

A kettes ugrás második elemének magassága alapján az alábbi pontok adhatók:

STV III. feladat

- 129 cm	0 pont
130 cm	20 pont
140 cm	25 pont
150 cm	30 pont
160 cm	40 pont
170 cm	50 pont

STV I/b feladat

100 cm	5 pont
110 cm	10 pont
120 cm	15 pont
130 cm	25 pont
140 cm	40 pont

A levert ugrásért -2 büntetőpont jár, de a büntető pontokkal csökkentett pontszám nem lehet kevesebb az alacsonyabb magasságon már elért pontszámnál.

Egy magasságon a lónak maximum három ugrás kísérlete lehet.

Az ugrókészséget, ugróstílust és robbanékonyságot /-5/ - /+5/ értékskálán kell pontozni és az ugráson elért pontszámmal összegezni kell.

1.1.3.6. A szabadonugrás bírálata

A feladatot ugrófolyosóban vagy fedett lovardában kell végrehajtani. A beosztó ugrás utáni "meghívó" jellegű széles ugrás magasságát a ló kora, felkészültsége, képessége és készsége figyelembevételével kell fokozatosan emelni.

a/ 36-46 hónapos lovak

Kapható pontok az ugrás magassága alapján:

STV I/a feladat

100 cm	10 pont
110 cm	20 pont
120 cm	30 pont
130 cm	40 pont
140 cm	60 pont

STV II/a feladat

120 cm	10 pont
130 cm	20 pont
140 cm	30 pont
150 cm	60 pont
160 cm	90 pont

A levert ugrásért -2 büntetőpont jár, de a büntetőpontokkal csökkentett pontszám nem lehet kevesebb az alacsonyabb magasságon már elért pontszámánál.

Egy magasságon a lónak maximum három ugrás kísérlete lehet.

Az ugrókészséget, ugróstílust és robbanékonyságot /-5/ - /+5/ értékskálán kell pontozni és az ugráson elért pontszámmal összegezni kell.

b/ 46 hónaposnál idősebb lovak

Kapható pontok az ugrás magassága alapján:

STV I/b feladat

120 cm	10 pont
130 cm	20 pont
140 cm	30 pont
150 cm	40 pont
160 cm	60 pont

STV II/b feladat

120 cm	10 pont
130 cm	20 pont
140 cm	30 pont
150 cm	40 pont
160 cm	60 pont
170 cm	80 pont
180 cm	100 pont

STV III. feladat

-129 cm	0 pont
130-139 cm	20 pont
140-149 cm	25 pont
150-159 cm	30 pont
160-169 cm	40 pont
170-179 cm	50 pont
180-189 cm	70 pont
190- cm	100 pont

A levert ugrásért -2 büntetőpont jár, de a büntetőpontokkal csökkentett pontszám nem lehet kevesebb az alacsonyabb magasságon már elért pontszámánál.

Egy magasságon a lónak maximum három ugrás kísérlete lehet.

Az ugrókészséget, ugróstílust és robbanékonyságot /-5/ - /+5/ értékskálán kell pontozni és az ugráson elért pontszámmal összegezni kell.

Ugrókészség:

- 5 önmagától szívesen
- 4
- 3 csak a nagyobb ugráson igényel támogatást
- 2
- 1
- 0 kevés támogatással
- 1
- 2
- 3 nem szívesen ugrik
- 4
- 5 határozott támogatással sem akar ugrani

<u>Ugróstílus:</u>	5 rendkívül jó
	4
	3 nyakát, hátát, lábait jól koordináltan használja
	2
	1
	0 közepes
	-1 lógatja a lábát
	-2
	-3 merev hát
	-4
	-5 felemelt fej, átejtett hát

<u>Ugróképesség:</u>	5	<u>Várható teljesítmény:</u>	190 cm
	4		180 cm
	3		170 cm
	2		160 cm
	1		150 cm
	0		140 cm
	-1		
	-2		130 cm
	-3		
	-4		120 cm
	-5		110 cm

1.1.3.7. Fogatolt lovak lépéshossz és ügetéshossz mérése (STV I feladat)

A bírálat egyes fogatolásban történik. A feladatok végrehajtása 50 méteres sima, szilárd felületű útszakaszt kell kijelölni, melyen a ló élénken, egyenletesen mozoghat. A be- és kilépést mérni kell.

$$\text{Lépéshossz} = \frac{50 \text{ m} - \text{belépés cm} + \text{kilépés cm}}{\text{lépésszám}}$$

A bíráló felöli hátulsó láb ingahosszát kell mérni.

1.1.3.8. Lépés és ügetés bírálat fogatban (STV I feladat)

E két jármódban egyes fogatolásban kell a méncsikót bírálni, lovardai munkában a bírálat vezető vezényszavára.

Bírálati szempontok jármódonként:

Rugalmasság	0 - 6 pont	6 kívánatos
Térnyerés	0 - 6 pont	5 igen jó
Akción	0 - 6 pont	4 jó
Dinamika	0 - 6 pont	3 átlagos
Szabályosság	0 - 6 pont	2 gyenge
		1 igen gyenge
		0 elfogadhatatlan

Egyes fogatos munka elbírálása:

A méncsikót egyes fogatba fogva lovardai körülmények között kell elbírálni. Ebben a feladatban alapfokú díjhajtó feladatot kell teljesíteni (26. sz. melléklet STV I program).

Lépés, ügetés munkában a következő részfeladatokat kell bírálni:

- indítás
- száronlét
- határozott előremenés
- iramfokozások, átmenetek
- segítségek elfogadása
- állítások, hajlékonyság

a fenti szempontok 0 - 6 pontig pontozhatók.

A két jármódban a bemutatás a bírálóvezető vezényszavára történik.

1.1.3.9. Fogatolt lovak STV II feladata

1.4.3. pontban vonatkozó rész szerint

1.1.3.10. Mozgásbírálat díjlovagló feladat közben

A feladatot 20 x 60 m-es díjlovagló négyszögben kell teljesíteni.

a/ 38 hónapos és annál idősebb lovak (STV II)

Előlovaglás a mellékelt program szerint (18. sz. melléklet). A bírálók együttesen bírálva 0-6 ponthatár között értékelik a csikó mozgásának rugalmasságát, elengedettségét, lépéshosszát, akcióját, lépés, ügetés és vágta jármódban valamint a száronlétet, a lovagolhatóságot és a készséget.

Az értékelés során a 2,5 ponthatár alatti pontok 0 (nulla) értékűek.

Az elérhető pontszám 30 %-a alatti teljesítés esetén, a feladatot nem teljesítettnek kell tekinteni.

b/ adott évben 4 éves lovak részére október 1. után (STV III)

Előlovaglás a mellékelt program szerint (19. sz. melléklet). Három bíráló külön-külön pontozza az előírt feladat teljesítésének módját, a díjlovaglás bírálati elveinek megfelelően.

1.1.3.11. Díjugratás

a/ 38-46 hónapos lovak STV II/a feladat

12 db 100 cm-nél nem magasabb ugrásból, álló pálya - benne egy kettes ugrás - teljesítése. Iram 300 m/perc.

A kapható pontok száma 100 pont. Minden megállás akadályverés -5 pont. Ha ugyanazon akadálnál a ló háromszor megáll, akkor kizárásra kerül. Alapidő túllépés esetén minden megkezdett másodpercért 0,25 hibapont jár.

b/ 46 hónaposnál idősebb lovak STV II/b, STV III. feladat

12 db 110 cm-nél nem magasabb ugrásból, állópálya - benne egy kettes ugrás - teljesítése. Iram 325 m/perc. Vizesárok szélessége 250 cm.

A kapható pontok száma 100 pont. Minden megállás akadályverés -5 pont. Ha ugyanazon akadálynál a ló háromszor megáll, akkor kizárásra kerül. Alapidő túllépés esetén minden megkezdett másodpercért 0,25 hibapont jár.

Hidegvérű lovak mozgásbírálat az 1.4.8. fejezet c) pontja szerint történik.

1.1.4. Viselkedésbírálat

Az alábbi szempontok szerinti pontozásos bírálatot a vizsgabizottság tagjai készítik el.

a/ viselkedés felvezetés alatt	0.- 10 pont
b/ viselkedés kantározás alatt istállóban	0 - 10 pont
c/ viselkedés lábfelvétel közben istállóban	0 - 10 pont
d/ viselkedés nyergelés alatt	0 - 10 pont
e/ viselkedés felülés közben	0 - 10 pont

<u>értékelési pontok:</u>	10 kiváló	4 kifogásolható
	9 igen jó	3 meglehetősen gyenge
	8 jó	2 gyenge
	7 elég jó	1 nagyon gyenge
	6 kielégítő	0 elfogadhatatlan
	5 megfelelő	

Fogatos lovak viselkedés bírálat:

a/ viselkedés felvezetés alatt	0 - 10 pont
b/ viselkedés kantározáskor istállóban	0 - 10 pont
c/ viselkedés lábfelvétel közben istállóban	0 - 10 pont
d/ viselkedés befogás közben	0 - 10 pont
e/ viselkedés befogás utáni indításkor	0 - 10 pont

Abban az esetben, ha a ló nyilvánvaló képzetlenséget mutat vagy viselkedésével önmagára vagy környezetére veszélyt jelent, a vizsgabizottság a vizsgát felfüggesztheti, és a lovat a vizsga további részéről kizárja. A döntés ellen fellebbezésnek helye nincs.

1.1.5. Szervezeti szilárdság vizsgálat

Terepverseny 6000 m-es cross szakaszon, 15 db 1 m magas természetes akadállyal 450 m/perc iramban. Kapható pontszám 100. Minden megállás 5 hibapont, alapidő-túllépés megkezdett másodpercenként 0,25 hibapont. Mélni kell és értékelni a légzésszámot és pulzust alaphelyzetben, a terhelés után közvetlenül, majd pedig 10 perc múlva.

Hidegvérű lovak szervezeti szilárdság vizsgálata az 1.4.8. fejezet e) pontja alapján történik.

1.1.6. A központi ménvizsga rendszere

A fedezőmén jelöltek teljesítményvizsgálatának legjobb módszere a központi teljesítményvizsga, amely egységes feltételrendszerével biztosítja a méncsikók, illetve ménjelöltek teljesítményének összehasonlíthatóságát és a ménjelöltek szelekcióját.

A központi ménvizsga rendezési feltételei

Az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. Törvény 7.§-ának (1) bekezdése alapján, az állami feladatnak minősülő teljesítményvizsgálatok és ellenőrző tesztek végzése a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSz.H) Központ feladata.

A törvény végrehajtására kiadott 32/1994.(VI.28.) FM. sz. rendelet értelmében, az egyes teljesítményvizsgálatokra vonatkozó részletes előírásokat és szabályozást ezen Teljesítményvizsgálati Kódex tartalmazza.

Az MgSzH Központ kérelem alapján a teljesítményvizsgálatok elvégzésével tenyésztő szervezetet is megbízhat.

A teljesítményvizsgálati megbízásra vonatkozó kérelmet az elismert tenyésztő szervezetnek kell az MgSzH Központ-hoz benyújtani.

A kérelemnek tartalmaznia kell:

- a kérelmező szervezet nevét (cégét), címét, székhelyét (telephelyét);
- a tevékenységi kört és az ellátási területet;
- a személyi és tárgyi feltételeket;
- A Kódexben előírt feltételek megtartásának biztosítását;
- központi telepek esetében a szükséges szakhatósági hozzájárulásokat.

Ha az elismert tenyésztő szervezet a teljesítményvizsgálatot megbízás alapján kívánja elvégeztetni, a kérelemnek tartalmaznia kell:

- a fentiekén kívül, a megbízni kívánt szervezet nevét (cégét), címét, székhelyét (telephelyét) és a teljesítményvizsgálatokért való felelősség szabályozásának módjára vonatkozó tájékoztatást.

A teljesítményvizsgálatra vonatkozó megbízás az elismert tenyésztő szervezet kérelmében meghatározott teljesítményvizsgálatokra, központi teljesítményvizsgálat esetén konkrét, meghatározott telephelyre vonatkozik. Ennek értelmében a központi ménvizsga helyszíneit a vizsga előtt az MgSzH Központtal akkreditáltatni kell. Az akkreditáció kiterjed a Kódexben előírt feltételek megtartásának személyi, tárgyi és környezeti feltételeinek biztosítására. Az akkreditáció egy alkalomra szól. Az akkreditációs igényt a tervezett központi ménvizsga előtt 60 nappal az MgSzH Központ részére be kell jelenteni.

A teljesítményvizsgálati adatokat az MgSzH Központ az ellenőrzése alapján hitelesíti. A teljesítményvizsgálat végzésével megbízott szervezet az eredményről a Kódexben előírt módon köteles eredmény-összesítőt készíteni, azt az MgSzH Központtal hitelesíttetni, valamint az adatokat az MgSzH Központ központi adatbankjának rendelkezésére bocsátani.

A megbízás nélkül végzett teljesítményvizsgálatok adatait, az MgSzH Központ nem hitelesítheti.

A megbízás alapján végzett teljesítményvizsgálatokat az MgSzH Központ évente felülvizsgálja. A felülvizsgálat során megállapított hiányosságok megszüntetésére határidőt kell kitűzni. A határidő lejártával – amennyiben a hiányosságok továbbra is fennállnak – a megbízást meghatározott időtartamra fel kell függeszteni. Amennyiben a hiányosságokat ezen időtartam alatt sem szüntetik meg, az MgSzH Központ a megbízást visszavonja.

A központi ménvizsga részvételi feltételei

1. Általános feltételek:

A teljesítményvizsgálatra az illetékes országos lótenyésztő egyesület, előzetes elbírálás után engedi a méncsikót.

Az egyesület a ménvizsgára az előzetes tenyészszemlék alapján beutalót állít ki, amelyet átad a fedezőmén-jelölt tulajdonosának. A tulajdonos a beutalóval és a továbbiakban részletezett dokumentumokkal jelentkezik a vizsgára.

A teljesítményvizsgára beosztott mén tulajdonosa dönthet, hogy a ménjét beadja-e valamelyik központi méntelepre felkészítésre és vizsgáztatásra, vagy maga gondoskodik a mén felkészítéséről és csak a vizsgára jelentkezik be.

A mének tulajdonosait az Egyesület látja el a vizsgakövetelmények ismertető anyagával.

2. A ménvizsgán való részvétel további feltételei:

- a) A méncsikó tulajdonosának a ménvizsga kitűzött időpontja előtt minimum 3 héttel az Egyesület tenyésztésvezetőjénél be kell jelentkeznie a vizsgára, egyeztetnie kell a feltételeket és nyilatkoznia kell a méncsikó felkészítésének időtartamáról, valamint a kiképzést végző személyéről. A tenyésztésvezető ekkor felhívja a figyelmét a vizsgára jelentkezőnek a vizsgafeltételek betartására, és a vizsga ünnepélyességéhez tartozó öltözködési szabályokra.

A méncsikó tulajdonosának, be kell mutatnia az Egyesület által kijelölt illetékes szakembernek mindazokat a vizsgálati eredményeket, igazolásokat, amelyeket a tenyésztő egyesület a fedezőménné minősítés előfeltételként meghatározott (egészségügyi, genetikai stb. vizsgálatok). Az Egyesület dönt a vizsgán való részvétel engedélyezéséről és beutalót állít ki a ménvizsgára, melyet a mén tulajdonosának a vizsga helyszínén be kell mutatnia vizsga rendezőjének illetve át kell adnia a vizsgabizottságnak. Az Egyesület által kiadott beutaló nélkül a mén a ménvizsgát nem kezdheti meg.

Az MgSzH Központ méntelepen rendezett ménvizsga esetén, a tenyésztésvezető egyidejűleg tájékoztatja a méntelep vezetőjét a vizsgára beutalt mének adatairól.

- b) A vizsgahelyszínre érkezéskor a méncsikó csak akkor rakodható le, ha rendelkezik a vonatkozó állategészségügyi előírások szerint kitöltött lóutlevéllel.
- c) A méncsikó a vizsgára csak akkor bocsátható, ha tulajdonosa igazolni tudja,

hogy származása DNS, vagy vérparaméter vizsgálattal nem kizárható. A származás igazolást a tenyésztésvezető veszi át és a vizsga megkezdése előtt a lóútlevéllal együtt átadja a vizsgabizottság elnökének, majd a vizsga végén gondoskodik a tulajdonos részére történő visszaadásáról.

Ha a méncsikó tulajdonosának, vagy egyesületének hibájából a fenti feltételek nem teljesültek, akkor a méncsikó csak a feltételek teljesítése után, a következő ménvizsgán kerülhet bírálatra.

Csak egészséges, ápolt, jó kondícióban lévő mén bírálható. Elhanyagolt, sérült, nem megfelelően előkészített ló esetén a bizottság a mén vizsgáztatását megtagadja.

A ménvizsga lebonyolítása

A ménvizsga szervezője, rendezője és lebonyolítója az Egyesület, így a vizsga és bírálat feltételeit teljes körűen az Egyesületnek kell biztosítani. Ha az Egyesület a ménvizsgát más szervezettel kívánja elvégeztetni, akkor a rendezési feltételek fejezetben írtak szerint kell eljárni.

A vizsgára érkezésekor a mén tulajdonosa írásbeli nyilatkozatot tesz arról, hogy a mént ki és mennyi idő alatt készítette fel a ménvizsgára.

A méntelepen, illetve központosítva előkészített ménnek munkájáról edzésnaplót kell vezetni, amelyet a vizsga megkezdése előtt a vizsgabizottság elnökének át kell adni.

A ménvizsgán csak szakszerűen felkészített mén vizsgáztatható. Hiányos felkészültség esetén vizsga előtt az Egyesületnek, megkezdett vizsga közben a vizsgabizottságnak a vizsgáztatást meg kell tagadni.

A vizsgáztató bizottság, a ménvizsgán való részvételből kizárja mindazokat a méneket, amelyek bármely részfeladat teljesítésére felkészületlennek bizonyulnak.

A vizsgabizottság nem bocsáthatja a mént vizsgára, ha a mén ápolatlan, sérült, sánta, kondíció hiányos, vagy ha a mén felkészíttelensége miatt a vizsga során balesetveszélyre kell számítani.

A ménvizsgát a rendező tenyésztő szervezet bonyolítja le, színvonaláért, az ünnepélyes alkalomhoz illő öltözetért és viselkedésért felelős.

A lovasok, felvezetők, tulajdonosok csak az alkalomhoz illő ruházatban, a bíráló bizottság elnökének engedélyével, kapcsolódhatnak be a vizsgáztatásba.

Az Egyesület a vizsga szakmai lebonyolításával technikai vezetőt bíz meg, aki felelős a vizsgán szereplő lovak és a velük foglalkozó emberek tevékenységéért, a vizsga zökkenőmentes lebonyolításának szakmai és technikai feltételeiért.

A szabadonugró feladatban, az Egyesület technikai vezetője igénybe veheti a mén felkészítőjének segítségét. A feladat megoldásába külső segítségként legfeljebb négyen kapcsolódhatnak be, akik a vizsgáztató vezetésével végezhetik munkájukat.

A vizsgabizottság elnöke az MgSzH Központ Lótenyésztési Osztályának vezetője, tagjait a rendező egyesület bízta meg. A rendező egyesület gondoskodik róla, hogy a

vizsga lebonyolításához szükséges bizottság és a segítők, kellő számban a vizsgán megjelenjenek.

A ménvizsga napján a vizsga sikeres lebonyolítása érdekében a vizsgabizottság elnöke a rendező egyesület vezetőjét utasíthatja az akadályozó tényezők, vagy szabálytalanságok felszámolására.

A vizsgához szükséges feltételek hiánya esetén a vizsgabizottság elnökének a vizsgát fel kell függesztenie.

A ménvizsga lebonyolításának technikai feltételei:

A ménvizsga technikai lebonyolításához szükséges feltételrendszert az Egyesületnek kell biztosítania. Gondoskodnia kell róla, hogy az eszközök (akadályok, lovarda, talaj, felszerelés a bíráló bizottság működéséhez szükséges feltételek stb.) a vizsga szakszerű és ünnepélyes lebonyolítását elősegítsék.

A ménvizsga lebonyolításához szükséges feltételrendszer meglétét, előzetesen az MgSzH Központ ellenőrzi és a vizsga helyszínét a vonatkozó rendelet szerint minősíti. Központi teljesítmény vizsga, csak az MgSzH Központ által előzetesen engedélyezett helyszínen rendezhető.

Az Egyesületnek gondoskodnia kell a jelenlévők szakszerű folyamatos tájékoztatásáról. Ennek érdekében a vizsgázó lovak adatait tartalmazó programfüzetet kell készítenie, és vizsga közben gondoskodnia kell a vizsgázó lovak folyamatos bemutatásáról.

Általános szabály szerint, a vizsga helyszínének meg kell felelnie a lovasversenyek lebonyolításához szükséges feltételrendszernek.

A ménvizsga lebonyolításához szükséges eszközrendszer főbb elemei:

a) Küllemi bírálat:

- elővezető négyszög "Kódex" szerint,
- kijelölt felvezetési út a mozgásbírálatához "Kódex" szerint,
- a közönség elhelyezése a bíráló bizottság asztalától legalább 5 méterre felállított kordonon kívül,
- a bírálókat és a közönséget az időjárás viszonyaitól lehetőség szerint tetővel (sátor, fedett lovarda) védeni kell,
- a küllemi bírálat helyszínén a talajnak szilárdnak és rugalmasnak kell lennie,
- felvezető szár használata kötelező.

b) Lépés-, ügetéshossz, súlypont alálépés mérése:

- 50 m hosszú, sima, egyenes, szilárd, rugalmas felszínű útszakasz,
- mérő eszközök a "Kódex" szerint.

c) Mozgásbírálat szabadon, szabadon ugrás:

- körkarám, vagy fedett lovarda,
- a karám rúdjaiknak erősnek és épnek kell lennie, a fedett lovarda lambrinjának

- épnek kell lennie, a balesetek elkerülése érdekében,
- a talajnak egyenesnek és rugalmasnak kell lennie,
- akadálypark.

d) Mozgásbírálat:

- elsődleges személyi feltétel: 18. életévét betöltötte, a lovasversenyeken (B2 kategóriába minősült) eredményes szereplésre képes lovas, illetve fogat rajtengedély vizsgával rendelkező hajtó,
- egyenes és rugalmas talajú lovarda, vagy pálya.

e) Lovas alatti ugratás

- lovas (lsd. d) pont),
- akadálypark, legalább 12 ugrás felállításához,
- megfelelő méretű és talajú lovarda, vagy pálya.

f) Díjlovaglás:

- 20 x 60 m-es rugalmas talajú, elkerített díjlovagló négyszög

g) Fogatolt lovak vizsgáztatásához:

- nemzetközi egyes fogathajtó versenyeken elfogadott terepkocsi és szerszám,
- rugalmas talajú, hajtófeladathoz kitűzött 40 x 80 m-es négyszög.

h) Terepverseny STV III esetén:

- 6000 m-es pálya
- 15 természetes jellegű akadály

A lovak számára boxos elhelyezést kell biztosítani.

A mének felkészítése a ménvizsgákra:

A méneket a ménvizsga előtt 100 nappal rendszeres edzőmunkába kell venni. A munka megkezdését az Egyesület felé be kell jelenteni, a felkészítőt megnevezve. Az Egyesület a bejelentés alapján adja ki a ménvizsga beutalót.

A mének bírálata és a vizsga értékelése

A "Kódex" szabályai szerint.

A ménvizsga kiértékelése

A ménvizsga kiértékelése a 27. sz. mellékletekben szereplő értékelőlap nyomtatványokon történik.

A ménvizsga lebonyolításához szükséges nyomtatványokról az Egyesületnek kell gondoskodnia. Az eredmények összesítését az Egyesület végzi oly módon, hogy a ménvizsga eredményei teljeskörűen, számítógépes adathordozón az MgSzH Központ részére átadhatók legyenek.

Az MgSzH Központ a ménvizsga ellenőrzése és az átadott eredmények alapján, hitelesíti a teljesítményvizsga eredményét.

A ménvizsgát követően a Lótenyésztés Osztály vezetője az Egyesület vezetőjével kiértékeli a ménvizsgán történeteket, és arról írásos emlékeztetőt készít, meghatározva a további feladatokat.

Kiértékelés szempontjai:

Valamennyi ló vizsgájáról önálló STV bizonyítványt kell készíteni, melyen szerepel az adott ló minden részvizsga eredménye, egyedenként összesítve. A részvizsgákról vizsgajegyzőkönyvet, a lovankénti vizsgaeredményekről vizsgaösszesítőt készít a rendező Egyesület, melyet az MgSzH Központ képviselője hitelesít. A vizsgabizonyítványokat és a ménvizsga összesítőt a mént vizsgára beutaló tenyésztő szervezet (egyesület) jogosult képviselője záradékolja. A záradékban szerepel, hogy az adott mén vizsgaeredményei alapján

- a) fedeztetési engedélye a LOINFORM szabályok szerinti törzskönyvezési szerződés megkötése után fajta-, idő-, vagy térbeli korlátozásokkal kiadható;
- b) tenyésztésre nem alkalmas;
- c) ismételt/további vizsga letételére kötelezett.

1.2. Sajátteljesítmény vizsgálat (STV)

A vizsgálat célja:

A sajátteljesítmény-vizsgálat célja a tenyészállat jelöltek tenyésztési alkalmasságának megállapítása fenotípusuk (saját teljesítményük) alapján.

A vizsgálat módszerei:

A központi sajátteljesítmény-vizsgálat háromféle módszerrel történik:

- központi rendszerű STV. A fedezőmének sajátteljesítmény vizsgálatának, valamint az angol telivér és az ügető fajta tenyészértékbecslési módszere,
- a tenyészutánpótlásra szánt kancák központosított sajátteljesítmény-vizsgálata,
- lovasiskolákban történő előkészítés utáni központi STV. A sportlótenyésztésnek a Magyar Lovas Szövetség hivatalos versenyeire épülő tenyészértékbecslési eljárása.

1.3. A központi STV végrehajtása az eredmények értékelése és közzététele

1.3.1. Mén STV I

A mén STV vizsga célja: a fedező ménné minősítés előtt a 36 hónapos és annál idősebb korú méncsikók teljesítő képességének és mozgástulajdonságainak felmérése.

A mén STV I vizsga helyszínei: akkreditált teljesítményvizsgálati helyszínek.

A vizsgabizottság tagjai: A vizsgabizottság elnöke az MgSzH Központ Lótenyésztési Osztályának vezetője, tagjait a rendező egyesület bízta meg.

A vizsgán 36 hónapos (hidegvérű ménnek esetében 28 hónapos kort betöltött és annál idősebb ménnek vehetnek részt, melyek megfelelnek az 1.1.6. fejezetben részletezett általános feltételeknek, és már legalább 3 hónapja idomításban állnak

A mén STV I vizsga feladatai:

1./ Származás értékelés

Az adott fajta tenyésztési szabályzata alapján a tenyésztő egyesület a vizsga előtt előzetesen elvégzi, és a vizsgán a vizsgabizottság rendelkezésére bocsátja.

2./ Küllemi bírálat

A küllemi bírálatot egyidejűleg kétféle módszer szerint kell elvégezni az 1.1.2. fejezet szerint.

- a/ pontozásos küllemi bírálat (az adott fajta tenyésztési szabályzatában előírt, ezen kódex mellékletében szereplő, bírálati szempontok és módszer szerint)
- b/ lineáris küllemi bírálat

A bírálat közben a fényképezés és videofelvétel készítés feltételeit biztosítani kell.

3./ A mozgástulajdonságok vizsgálata

I. Nyereg alatti munkára szelektált lófajták

- a/ lépéshossz mérés nyereg alatt az 1.1.3.1. fejezet szerint
- b/ ügetéshossz mérés nyereg alatt az 1.1.3.1. fejezet szerint
- c/ a súlypont alá lépés képességének mérése az 1.1.3.2. fejezet szerint
- d/ lépés bírálat szabadon az 1.1.3.3. fejezet szerint
- e/ ügetés bírálat szabadon az 1.1.3.3. fejezet szerint.
- f/ vágta bírálat szabadon az 1.1.3.3. fejezet szerint
- g/ lépés bírálat lovas alatt az 1.1.3.4. fejezet szerint
- h/ ügetés bírálat lovas alatt az 1.1.3.4. fejezet szerint
- i/ vágta bírálat lovas alatt az 1.1.3.4. fejezet szerint
- j/ lovas alatti ugrás az 1.1.3.5. fejezet szerint
- k/ szabadon ugrás az 1.1.3.6. fejezet szerint

II. Fogatos munkára szelektált lófajták

- a/ lépéshossz mérés fogatban az 1.1.3.7. fejezet szerint
- b/ ügetéshossz mérés fogatban az 1.1.3.7. fejezet szerint
- c/ a súlypont alá lépés képességének mérése az 1.1.3.2. fejezet szerint
- d/ lépés bírálóat szabadon az 1.1.3.3. fejezet szerint
- e/ ügetés bírálóat szabadon az 1.1.3.3. fejezet szerint
- f/ vágta bírálóat szabadon az 1.1.3.3. fejezet szerint
- g/ lépés bírálóat fogatban az 1.1.3.8. fejezet szerint
- h/ ügetés bírálóat fogatban az 1.1.3.8. fejezet szerint.

4./ **Viselkedés bírálóat** az 1.1.4. fejezet szerint.

A ménvizsga jegyzőkönyvei 3 példányban készülnek. Elkészülésükért a vizsgát rendező egyesület a felelős. A jegyzőkönyveket a vizsga után lehetőleg azonnal, de maximum 1 héten belül az alábbiak szerint kell átadni:

- 1 pld. MgSzH Központ Lótenyésztési Osztály
- 2 pld. illetékes lótenyésztő egyesület részére.

A vizsgázó méncsikó tulajdonosa a vizsgáztató egyesülettől jegyzőkönyv-kivonatot (vizsgabizonyítványt) kap, amelyen csak az ő lovának az eredményei szerepelnek.

1.3.2. Mén STV II

A mén STV II vizsga célja: a fedezőménné minősített 38 hónapos és annál idősebb ménnek központi sajátjeljesítmény vizsgálata

A mén STV II vizsga helyszíne: az 1.3.1.pontban leírtak szerint.

A vizsgabizottság tagjai: az 1.3.1.pontban leírtak szerint.

A vizsgán 4 éves ménnek vehetnek részt, melyek megfelelnek az 1.1.6. fejezetben részletezett általános feltételeknek és már legalább 10 hónapja idomításban állnak.

A mén STV II vizsga feladatai:

1./ Származás értékelés

Az 1.3.1.pontban leírtak szerint.

2./ Küllemi bírálóat

Az 1.3.1.pontban leírtak szerint.

3./ A mozgástulajdonságok vizsgálata

- a/ lépéshossz mérés nyereg alatt az 1.1.3.1. fejezet szerint
- b/ ügetéshossz mérés nyereg alatt az 1.1.3.1. fejezet szerint

- c/ a súlypont alá lépés képességének mérése az 1.1.3.2. fejezet szerint
- d/ lépés, ügetés és vágta bírálat lovas alatt díjlovagló feladat közben, az 1.1.3.10. fejezet szerint
- e/ szabadon ugrás az 1.1.3.6. fejezet szerint
- f/ díjugratás az 1.1.3.11. fejezet szerint.

4./ Viselkedés bírálat az 1.1.4. fejezet szerint.

A ménvizsga jegyzőkönyvei 3 példányban készülnek. Elkészülésükért vizsgát rendező egyesület a felelős. A jegyzőkönyveket a vizsga után lehetőleg azonnal, de maximum 1 héten belül az alábbiak szerint kell átadni:

- 1 pld. MgSZH Központ Lótenyésztési Osztály
- 2 pld. illetékes lótenyésztő egyesület

A vizsgázó méncsikó tulajdonosa jegyzőkönyv-kivonatot (vizsgabizonyítványt) kap, amelyen csak az ő lovának az eredményei szerepelnek.

1.3.3. Mén STV III

A mén STV III vizsga célja: a korábban már fedezőménne minősített 4 éves és annál idősebb ménnek komplex központi sajátjeljesítmény vizsgálata, mely az STV I és II eredményét korrigálja, a tenyésztérbecslés megbízhatóságát javítja.

STV III vizsgán az adott évben 4 éves kort betöltő lovak, csak az év október 1. után vehetnek részt.

A mén STV III vizsga helyszíne: az 1.3.1.pontban leírtak szerint.

A vizsgabizottság tagjai: az 1.3.1.pontban leírtak szerint.

A vizsgán 48 hónapos és annál idősebb ménnek vehetnek részt, melyek megfelelnek az 1.1.6. fejezetben részletezett általános feltételeknek és már legalább 15 hónapja idomításban állnak a méntelepen, vagy tulajdonosuknál.

A mén STV III vizsga feladatai:

- a/ Díjlovaglás az 1.1.3.10. fejezet szerint
- b/ Lépéshossz mérés nyereg alatt lépésben és ügetésben az 1.1.3.1. fejezet szerint, valamint a súlypont alá lépés képességének mérése az 1.1.3.2. fejezetnek megfelelően.
- c/ Szabadon ugrás a teljesítő készség és képesség maximumáig az 1.1.3.6. fejezet szerint
- d/ Mozgáselemzés film - és videotechnikával
- e/ Díjugratás az 1.1.3.11. fejezet szerint
- f/ Lovas alatti magasugratás az 1.1.3.5. fejezet szerint
- g/ Terepverseny az 1.1.5. fejezet szerint
- h/ Viselkedés bírálat az 1.1.4. fejezet szerint
- i/ Amennyiben a mén az STV I vagy STV II vizsgán nem vett részt, akkor az STV I, II. feladatban előírt származás értékelést és küllemi bírálatot is kiegészítésül el kell végezni, de pontszáma az STV III a, - g, feladataival nem kerül összesítésre.

A ménvizsga jegyzőkönyvei 3 példányban készülnek. Elkészülésükért vizsgát rendező egyesület a felelős. A jegyzőkönyveket a vizsga után lehetőleg azonnal, de maximum 1 héten belül az alábbiak szerint kell átadni:

1 pld. MgSzH Központ Lótenyésztési Osztály
2 pld. illetékes lótenyésztő egyesület

A vizsgázó méncsikó tulajdonosa jegyzőkönyv-kivonatot (vizsgabizonyítványt) kap, amelyen csak az ő lovának az eredményei szerepelnek.

1.3.4. A hidegvérű mének központosított sajátteljesítmény vizsgálata

A mének teljesítményvizsgálatát 2 és fél éves korban kell, - a tenyésztésbe állítás előtt, - elvégezni.

A fajta méreteit és tömegét tekintve széles skálán mozog, ezért két csoportot különböztetünk meg:

"A" csoport 600 kg alatti

"B" csoport 600 kg feletti kategória.

A 4-5 hónapig tartó betanítás és felkészítés után a teljesítményvizsga 3 részből és kondícióvizsgálatból áll.

1./ Lépésmunka

Sík földúton 2 km-en egyes fogatolásba szekérbe fogva.

"A" csoport 1050 kg összterheléssel 70 kp átlagos vonóerő kifejtéssel,

"B" csoport 1200 kg összterheléssel 80 kp átlagos vonóerő kifejtéssel 19 perces időhatáron belül. Közben a legegyszerűsebb útszakaszon 200 m-en lépésszámlálás történik a lépéshossz megállapítására.

2./ Ügetőmunka

Sík földúton 2 km-en egyes fogatolásba szekérbe fogva.

"A" csoport 750 kg összterheléssel 50 kp átlagos vonóerő kifejtéssel,

"B" csoport 800 kg összterheléssel 57 kp átlagos vonóerő kifejtéssel 10 perc időhatáron belül. Közben a kijelölt 200 m-en lépésszámlálás a lépéshossz és lendületes mozgás megállapítására.

A lépésmunka és ügetésmunka szintidőn belüli teljesítése esetén maximálisan 5-5 pont adható. Időtúllépés esetén minden megkezdett 10 másodpercért 1-1 pontot kell levonni.

3./ Indítási próba

Földúton fatalpú szán előtt - vezetve - 3 x 25 m-en indítási próba fokozatos terheléssel;

"A" csoport 250-325-400 kg összterheléssel, maximálisan 175 kp erő kifejtéssel,

"B" csoport 325-400-475 kg összterheléssel, maximálisan 200 kp erő kifejtéssel.

Az indítási próba értékelése szakaszonként 5-5 ponttal történik. Feltétele nyugodt hámbadölés, egyenes vonalú indítás és egyenletes lépésben történő húzás.

Kondícióvizsga

Az ügetőmunka után közvetlenül, majd 20 és 60 perc eltelte után légzést és érverést kell számlálni. A kapott értékeket össze kell vetni a nyugalmi állapotban mért értékekkel. Az ügetés után közvetlenül mért túl magas, illetve a 60 perc elteltével mért, - a nyugalmi állapottól nagyban eltérő értékek a nem kedvező kondícióállapotra utalnak. A kondíció értékelése 0-tól 5 pont értékhatárok között történik.

Tenyésztésbe csak a fenti teljesítményvizsgát megfelelő szinten – minimum 15 pont - teljesített hidegvérű mén kerülhet.

1.3.5. Sportkancák központosított sajátteljesítmény vizsgálata

3-4 éves kancák STV vizsgája

A 3-4 éves kancák a tenyésztő egyesület által kijelölt helyen és időben összevontan vizsgáznak.

Részfeladatok:

1. 100 pontos küllemi bírálat
2. Kézenugratás
3. Hátszó minőség vizsga (material prüfung)

- 1./ A küllemi bírálatot az 1.1.2.3. pont szerint 5-7 bírós végzi a hátszó tulajdonságok súlyozásával. Az összpontszám tizede az első vizsgarész osztályzata.
- 2./ A két nap alatt a kézenugratásra előkészített lovak vizsgája, az ugróstílus, a készség és a becsült képesség vizsgálata. A bírós 0-tól 10-ig pontoznak. Az első osztályzatot a készség, az ugrás előtti távolság becslés, ugrás megközelítése adja, a másodikat a stílus. A harmadik pontot a ló a becsült képességére kapja. A bírós által adott pontok átlaga kerül továbbszámításra 2-es szorzóval és ez adja a 2. vizsga eredményét.
- 3./ A lovas alatti hátszó minőség vizsga a ló részéről bizonyos előképzettséget igényel. A lovakat bemutathatja saját lovasa, illetve ennek hiányában, a tulajdonos tesztlovast kérhet az Egyesülettől. A vizsgán 4-6-os csoportokban szerepelnek a lovak, a bírós a három alapjármódot bírálják, mindegyiket 0-tól 10-ig terjedően és fél pont pontossággal. Negyedik pontként szerepel a lóról alkotott összbemutató egy pontszám adásával, melynél a lovagolhatósági tulajdonságokat is figyelembe veszik a bírós. A bírós által adott pontok átlaga kerül továbbszámításra 2-es szorzóval és ez adja a 3. vizsgarész osztályzatát.

Az összpontszám kiszámítása:

A három vizsgarészt 0-10-ig terjedő pontszámmal honorálják. Ezeket azonban jelentőségük alapján súlyozni kell a következő módon:

Küllem szorzószáma: 1
Kézenugratás szorzószáma: 2
Mozgásbírálat szorzószáma: 2

Így az adható legmagasabb összpontszám: 50. Ebből kiindulva sorsolhatók a kancák különböző kategóriákba az alábbiak szerint:

a kategória 50-41 pont
b kategória 40-36 pont
c kategória 35-31 pont
d kategória 30-25 pont

Melléletek : "A" típusú küllemi bírálati lap (1. sz. melléklet)

1.3.6. Az angol telivér lovak sajátteljesítmény és ivadékvizsgálata

Az angol telivér fajtát tenyésztésének több mint két és fél évszázados korszaka alatt kizárólag gyorsaságra, állóképességére, a mozgás során nyújtott teljesítményre tenyésztették és tenyésztik napjainkban is.

Az angol telivértenyésztés teljesítményvizsgálata, a galoppversenyeken (sík-, gát-, akadályversenyeken) történik.

A teljesítményvizsgálatnak hasonló elvek alapján kell működni, mint más gazdasági állatfajoknál működik.

A teljesítményvizsgálat során a vizsgált egyedek képessége, gyorsasága, távbírása (speedje és staminája) megállapítást kell nyerjen. A versenyekre kötött fogadások, a totalizátor forgalom "termelése" egy gazdasági tevékenység, amely Széchenyi gondolatát idézve szükségszerű azért, hogy a fogadásokból keletkezett bevételek, versenydíjak és tenyésztési prémium formájában segítsenek a fajta tenyésztésének. Az abból keletkezett *nyereséget vissza kell forgatni a tenyésztésbe*, de ez a nyereség csak *szigorúan szabályozott fogadásokból keletkezhet és nem befolyásolhatja a teljesítményvizsgálat szakszerű végrehajtását*.

Az angol telivér lovak teljesítményvizsgálatát a versenyszervezői feladatokkal megbízott szervezet végzi az ezen Kódex mellékleteként szereplő Galopp Versenyszabályzat (G.V.Sz.) előírásainak megfelelően.

A galopp versenyek lebonyolításának szabályszerűségét a földművelésügyi miniszter által kinevezett Lóversenyztés Felügyelő Bizottság, illetve az annak alárendelt Versenyintézőség ellenőrzi. A teljesítmény vizsgálat éves szakmai felülvizsgálatát az

Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet végzi.

A galoppversenyek szakmai szabályait, elveit az illetékes elismert tenyésztő szervezet alakítja ki. A galopp versenyek rendezésére a megbízást a versenyszervező felé, szerződéses formában a fajtafenntartó egyesület adja ki.

A teljesítményvizsgálat rendszere:

A teljesítményvizsgálat rendszerét a hatályos G.V.Sz. szabályozza.

A teljesítményvizsgálat alapját az alábbi 25 kiemelt rendszeresített tenyészverseny képezi:

- Váci Díj – Erdődy Rudolf ev (L)
- Káposztásmegyeri Díj (L)
- Batthyány-Hunyadi Díj (Gd-3)
- Nemzeti Díj (Gd-2.L)
- Millenniumi Díj (Gd-1.L)
- Alagi Díj (Gd.2.L)
- Magyar Kancadíj (Gd-2.L)
- A Földművelésügyi Miniszter Díja (L)
- Magyar Derby (Gd-1.L)
- Kincsem Díj (Gd-1.L)
- Imperial Díj (Gd-2.L)
- Blaskovich Ernő Emlékverseny (L)
- Bárány Wesselényi Miklós Emlékverseny (L)
- Szent István Díj (Gd-3)
- Kozma Ferenc Emlékverseny (Gd-3)
- Az Angol Telivér Tenyésztő Országos Egyesület Díja (L)
- Gróf Széchenyi István Emlékverseny (Gd-3)
- Gróf Károlyi Gyula Emlékverseny (Gd-2)
- Erzsébet Királyné Díj (L)
- Szent László Díj (Gd-2.L)
- Magyar St. Leger (Gd-2.L)
- Budapesti Díj (Gd-2.L)
- Köztársasági Díj (Gd-3)
- Lovaregyleti Díj (Gd-2.L)
- Hatvani Díj - Kétévesek Kritériuma (Gd-3)

1./ Korteherversenyek

2./ Hendikepek

A **korteherversenyek** azok a versenyek, amelyekben a lovak versenyben vitt - az esélykiegyenlítés szempontjából mérvadó - terheit a hivatalos kortehertáblázat alapján írják elő a versenyfeltételek.

A hivatalos kortehertáblázat, amelyet a G.V.Sz. foglal magában, havonta távonként és

évjáratonként megszabja a kötelező teherkülönbségeket.

A korteherversenyek a jobb minőségű állomány kipróbálását, illetve a hendikepre való minősítés célját szolgálják.

A korteherversenyek az alábbi csoportokra oszthatók:

- 1./ nyeretlen korteherversenyek,
- 2./ klasszikus versenyek,
- 3./ évjárat összehasonlító, azaz tiszta korteherversenyek,
- 4./ nyerevényalapú korteherversenyek.

A **nyeretlen korteherversenyek** kizárólag nyeretlen kétéves, nyeretlen hároméves és esetenként nyeretlen négyéves és idősebb lovak részére lehetnek kiírva. Ezekben a versenyekben az alapteher tekintetében a versenyfeltételek rendelkeznek.

A **klasszikus versenyek**. A klasszikus versenyek két csoportra oszthatók:

- a/ kétéves klasszikus versenyek
- b/ hároméves klasszikus versenyek

Klasszikus versenyekben az évjáratok csak egymás között versenyezhetnek.

A klasszikus versenyekben *valamennyi ló egyenlő teherrel versenyez 57 kg teherrel a nyergében*, illetve a kancák a G.V.Sz-ben szabályozott un. kancaengedményben részesülnek, amely 1 1/2 kg.

A kétéves klasszikus versenyek a következők:

- a/ Gróf Károlyi Gyula Emlékverseny - Kétéves Kancák Nagydíja. Táv. 1300 m
- b/ Szent László Díj - Kétévesek Nagydíja. Táv. 1400 m.

A Gróf Károlyi Gyula Emlékversenyben csak kétéves kancák futhatnak. Ebben a versenyben kancaengedmény nem jár az indulóknak.

A Szent László Díjban kétéves ménnek és kancák futhatnak, ebben a versenyben a kétéves kancáknak 1 1/2 kg kancaengedmény jár.

A háromévesek részére kiírt klasszikus versenyek a következők:

- a/ Nemzeti Díj. 3 éves méneknek és kancáknak.
Táv: 1600 m. Teher méneknek 57 kg, kancáknak 55 1/2 kg.
- b/ Alagi Díj.
Táv: 2000 m. Teher méneknek 57 kg, kancáknak 55 1/2 kg.
- c/ Magyar Kancadíj
- d/ Magyar Derby
Táv: 2400 m. 3 éves méneknek és kancáknak. Teher méneknek 57 kg, kancáknak 55 1/2 kg.
- e/ Magyar St. Leger
Táv: 2800 m. 3 éves méneknek és kancáknak. Teher méneknek 57 kg, kancáknak 55 1/2 kg.

A **klasszikus versenyek** a tenyészkipróbálás, az utódellenőrzés szempontjából a legjelentősebb versenyek, mert távjuk ritmusa az év előrehaladtával és az egyenlő teherfeltételek a képességek tekintetében legbiztosabb eredményt nyújtják.

Az **évjárat összehasonlító, azaz tiszta korteherversenyek** azok a tenyészsversenyek, amelyek az egyes évjáratok klasszikus összehasonlításának alapjául szolgálnak és az egyes évjáratok között a nyeregben vitt súly különbséget a kortehertáblázat írja elő. Ezekben a versenyekben a startoló lovak korábbi nyereményeiktől függetlenül nem részesülnek pónalításban, azaz tehertöbbletben. A kancaengedmény ezekben a versenyekben is megilleti a kancákat.

Ilyen tiszta korteherversenyek az alábbiak:

- a/ Imperial Díj 1600 m
3 éves és idősebb méneknek és kancáknak
- b/ Gróf Széchenyi István Emlékverseny 2000 m
3 éves és idősebb kancáknak.
- c/ Kincsem Díj 2400 m
3 éves és idősebb méneknek és kancáknak.
- d/ Budapesti Díj 1400 m
2 éves és idősebb méneknek és kancáknak.

Nyereményalapú korteherversenyek. Ezekben a versenyekben az alapteher tekintetében a Versenyfeltételek igazodnak a kortehertáblázat előírásaihoz, de a továbbiakban az itt induló telivérek a Versenyfeltételek szerint első díjként nyert addigi eredményeik alapján tehertöbbletet, azaz pónalítást kötelesek az alapterhükön felül nyeregbe vinni.

A tehertöbblet szempontjából csak az első díjként nyert nyeremények számítanak. Ezek a pónalítások (tehertöbbletek) képződhetnek

- a/ egyes nyert versenyek nagyságrendje alapján,
- b/ első díjként nyert össznyeremények nagyságrendje alapján,
- c/ első díjként nyert versenyek nyereménye, vagy első díjként nyert össznyeremények alapján,
- d/ a fenti változatok kombinációja halmozott és egyszeri tehertöbblet formájába.

A nyereményalapú korteherversenyek adják a jobb kategóriájú telivérek kipróbálásának a legnagyobb jelentőséget és a legváltozatosabb variációs szisztémát kínálják.

A **hendikepek** azok a versenyek, amelyekben az esélykiegyenlítés szempontjából a teherelosztást a lovak korábbi teljesítményük alapján egy hivatalos versenyközeg, a *hendikepper* állapítja meg a G.V.Sz-ben szabályozott rendszer alapján. Ezek a versenyek a II. osztályú, tehát gyengébb kategóriájú lovak részére szolgáltatnak az utódellenőrzés szempontjából kipróbálási lehetőséget.

A hendikepek az alábbi csoportra oszthatók:

a/ szabadfelállítású hendikep

Ezekben a hendikepekben a hendikepper a teherelosztást nem a szabályzatban előírt egzakt módon állapítja meg, hanem a startoló lovak tényleges formája, képességei alapján.

Szabadfelállítású hendikepek gyakorlatilag az I. osztályú versenylovak részére a hendikepekben történő kipróbálásra nyújtanak lehetőséget, minőségük és díjazásuk

tekintetében azonosak a korteherversenyekkel.

Ilyen szabadfelállítású hendikep a magyar versenyrendszerben a Szunyogh István Emlékverseny. Táv. 1600 m. 3 éves és idősebb lovak részére a Hesp Edvin Emlékverseny. Táv. 1200 m. 2 éves lovak részére.

Szabadfelállítású hendikepben évjárat összehasonlítású rendszer nincs.

b/ I. osztályú, azaz nyílt hendikep, amelyekben a startoló lovak korábbi nyereségeiktől függetlenül állhatnak starthoz. Ezekben a hendikepekben már a teherelosztást kötött formában a G.V.Sz. szabályai szerint végzi a hendikepper.

c/ II.-V/b. osztályú hendikepek, amelyek klasszisonként, csökkenő sorrendben a gyengébb kategóriájú versenylovak kipróbálás célját szolgálja. Itt a lovakat a Versenyfeltételek korábbi nyereségeik alapján kategorizálva osztja el. A teherelosztás tekintetében ez esetben is a hendikepper a G.V.Sz-ben megszabott kötött szabályok szerint állapítja meg a nyeregben vitt súlyokat.

A telivér versenylovak másfél éves korukban kerülnek idomításba és versenyszerű kipróbálásuk kétéves korukban kezdődik.

A kétéves versenylovak nyeretlen kétéves lovak részére kiírt korteherversenyekben kerülnek első ízben kipróbálásra. Mindaddig futhatnak nyeretlen kétéves korteherversenyekben, ameddig versenyt nem nyernek.

Azok a kétéves telivérek, amelyek versenyt már nyertek, a továbbiakban I. és II. osztályú kétéves korteherversenyekben kerülnek kipróbálásra, amelyekben a Versenyfeltételek szerint nyereségük alapján tehertöbbletet kötelesek vinni nyergükben.

Ilyen kétéves korteherversenyek:

a/ Margitszigeti Díj, Táv. 1000 m. Kétéves kancák részére. Alapteher 57 kg.

b/ Balatoni Díj, Táv. 1000 m. Kétéves mének részére. Alapteher 57 kg.

c/ Tiszai Díj, Táv. 1100 m. Kétéves mének és kancák részére. Alapteher 57 kg. Ebben a versenyben a kancák kancaengedményben részesülnek.

d/ Blaskovich Ernő Emlékverseny. Táv. 1200 m. Kétéves mének és kancák részére. Alapteher 57 kg. Ebben a versenyben a kancák kancaengedményben részesülnek.

A kétéves és idősebb évjáratok összehasonlító, ún. "kísérleti" versenyei azok a versenyek, amelyekben a kétéves és idősebb versenylovak a kortehertáblázatban megadott alapteher különbségen felül addigi nyereségeik alapján a Versenyfeltételek előírásának megfelelően tehertöbbletben részesülnek. A kancaengedmény minden évjáratú kancára egyaránt vonatkozik.

Az évjárat összehasonlító kísérleti versenyek a következők:

a/ Báró Wesselényi Miklós Emlékverseny. Táv.: 1200 m. 2 éves és 3 éves lovaknak.

b/ Kozma Ferenc Emlékverseny. Táv.: 1200 m. 2 éves és idősebb lovaknak.

c/ A Budapesti Díj. Táv.: 1400 m. 2 éves és idősebb lovaknak.

A II. osztályú kétéves korteherversenyek a versenyteljesítményük alapján gyengébb kategóriájú kétévesek részére pónalításos rendszerrel kiírt korteherversenyek, amelyekből a Versenyfeltételek értelmében nyereményeik alapján az I. osztályú kétévesek nem futhatnak.

Ilyen versenyek:

a/ Ruperra Díj

b/ Minczi Díj

c/ Styrian Díj, továbbá még esetleg ezek bővítése, amelyek a versenyszervező a Telivértenyésztők Országos Egyesületével egyetértve indokoltnak lát, a lóállomány szempontjából.

Ezek a versenyek azt a célt szolgálják, hogy a már versenyt nyert lovak lehetőséghez jussanak a hendikepre való minősítés tekintetében.

A kétéves versenylovak hendikepre való minősítését a G.V.Sz. szabályozza.

Azok a kétéves versenylovak, amelyek képességük tekintetében nem vehetik fel a versenyt a jobb minőségű évjárattársaikkal, a hendikepre való minősítésük feltételeinek eleget téve további kipróbálás céljából *kétéves hendikepekben* futhatnak.

A kétéves hendikepek lehetnek:

a./ nyeretlen kétéves hendikepek - nyeretlen kétéves lovak számára

b./ kétéves hendikepek - versenyt nyert lovak számára, de ezekből a hendikepekből nincsenek kizárva a versenyt még nem nyert kétéves lovak.

Azok a III., IV. osztályú kétéves lovak, amelyek a hendikepre történő minősítésük céljából képességeik alapján nem vehetik fel a versenyt az I., II. osztályú minőségű kétéves lovakkal, III., illetve IV. osztályú kétéves korteherversenyekben szerezhetnek hendikepre való minősítést. Ezekben a versenyekben a Versenyfeltételek a nyeretlen, illetve helyezetlen lovak részére teherengedményt írnak elő. Természetesen *minden korteherversenyben és ezekben is a kancák 1 1/2 kg teherengedményben részesülnek.*

A magyar galoppversenyzés a teljesítményvizsgálat szempontjából kiemelt és elkülönített un. tenyész és rendszeresített versenyeket, szám szerint 25 versenyt, amely versenyek fentiekben már felsorolásra kerültek. A legjobb minőségű telivérek kipróbálását szolgálják évjáratonként és évjáratok közti összehasonlításban.

A tenyész- és rendszeresített versenyek közül azok a versenyek, amelyek neve mögött Gd, illetve Gd-L. megjelölés szerepel, azok a versenyek a párizsi konferencián nemzetközi rangsorolást nyertek és szerepelnek 48 állam telivér versenysportját felölelő katalógusban.

A teljesítményvizsgálat értékelése:

A telivér versenylovak a versenyben nyújtott teljesítményük alapján kialakított értékmérője a minőségüket meghatározó mutatószáma a *generál hendikep szám*.

A generál hendikep szám a versenylovak egész évi teljesítményét átfogó és értékelő minősítés, amelyet a versenyévad lezártával a G.V.Sz. előírásainak megfelelően a hivatalos hendikepper állapít meg és évjáratonként elkülönítve, csökkenő sorrendben felsorolja mindazon versenylovakat, amelyek az adott versenyévadban hendikepre minősítést nyertek.

A generál hendikep szám az ivadékvizsgálat szempontjából a továbbiakban tájékoztatásul és a következő versenyévadban a hendikepekben futó versenylovak teherelosztásának tekintetében az esélykiegyenlítés alapjául szolgál.

1.3.7. Ügető fajtájú lovak sajátteljesítmény és ivadékvizsgálata

Az ügető fajtákat közel két évszázados történetük alatt a gyorsaságra és távbírásra tenyésztették. A jelenkorban a távbírás az amerikai fajtában szinte teljesen elvesztette jelentőségét, a legfőbb szempont a rövid távon és esetenként középtávon történő kipróbálás. A teljesítményvizsgálat nem csak mint adatokat szolgáltató tevékenység játszik szerepet, hanem a tréningen, a munkán keresztül is hat a fajta fejlődésére.

A teljesítményvizsgálat célja a populáció genetikai értékének meghatározása. A tenyészértékbecslés a teljesítményvizsgálat adatain alapszik. A szakszerűen végzett teljesítményvizsgálat a biztosítéka, hogy a fajta előrehaladjon.

A teljesítményvizsgálat során figyelembe kell vennünk, hogy fajtánk magas amerikai vérhányaddal rendelkezik - gyakorlatilag tiszta vérűnek tekinthető - ezért a vizsgálat elsősorban a gyorsaságra irányul. Korábban az állóképességnek mint szelekciós szempontnak komoly jelentősége volt, ez azonban egyre inkább elveszti jelentőségét.

A teljesítményvizsgálatnak objektív módon kell működni, csak ez biztosíthatja, hogy az adatok összehasonlíthatók legyenek. A teljesítményvizsgálat alapjául a verseny lefutási ideje, illetve a km átlagidő szolgál. Fontos értékmérő a pénznyeremény is. Az esélyek kiegyenlítése - mivel a súly (teher) vontatott - távokkal történik, ennek alapegysége 20 m. A teljesítményvizsgálat során azonban a lovakat csak pénznyereményükkel szabad egymáshoz mérni, a versenyfeltételeket csak erre szabad alapozni. Hazai, de külföldi példák is azt bizonyítják, hogy abban az esetben, ha versenytechnikai szempontból a lovak egymáshoz hasonlítására a rekordjukat használják, úgy az nem szolgálja az eredeti célokat és egyértelműen súlyos károkat okoz az egész fajtának, mivel a közepszerűséget helyezi előtérbe, így a valódi értékek háttérbe szorulnak.

A lóversenyzés fontos eleme a totalizátor, amely hivatott a lóversenyzés és ezáltal a versenyelőnyésztés anyagi alapjait megteremteni. Az mindenképpen elkerülendő, hogy a totalizátor forgalmi érdekei határozzák meg az egész versenyzést és így a teljesítményvizsgálat alapvető érdekei háttérbe szoruljanak. A teljesítményvizsgálat ésszerű kompromisszumokat tehet a totalizátor irányába, de csak úgy, hogy a szakmai szempontok ne csorbuljanak és a kompromisszum kölcsönös legyen.

Az ÜTOE a teljesítményvizsgálat végzésével megbízta a versenyszervezőt. A versenyszervező a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési miniszter által meghatározott MÜSz (Magyar Ügetőverseny Szabályzat) előírásai szerint végzi a feladatát. Keretei között működik a versenytitkárság, amely a versenyszervezés szakmai operatív feladatait hajtja végre, így a teljesítményvizsgálat és a versenyszervező, illetve a totalizátor szempontjából is nagyon fontos munkát végez. A versenytitkársággal az egyesület napi szakmai kapcsolatot tart.

Az egész lóversenyzést és ezen belül a versenyek lebonyolításának szabályosságát a Lóversenyzést Felügyelő Bizottság - melyet a FVM miniszter bíz meg - felügyeli. Versenynapokon a rendszer működtetését - egyedüli legfőbb szervezetként a Versenyintézőség - felügyeli, ezt a szervezetet az LFB nevezi ki.

Az egyesület minden év szeptember 30-ig begyűjti a javaslatokat a MÜSz módosítására, a munkabizottság a megszerkesztett javaslatokat november 30-ig az LFB-hez benyújtja. A tevékenységben résztvevő más szakmai egyesületeket is bevonva az egyesület szakmai előkészítő bizottságot működtet, amely a teljesítményvizsgálat fő rendszereinek irányvonalával és a versenyrendszer korszerűsítésével foglalkozik.

A versenyek négy csoportba sorolhatók

Tenyészversenyek azok a versenyek amelyekben az azonos évjáratba tartozó lovak azonos távról, több évjárat részvétele esetén a különböző korú évjáratok koruknak megfelelően a versenykiírásban megállapított távokról indulnak.

Rendszeresített versenyek

azok a versenyek, amelyeket évente többnyire azonos időben és változatlan feltételekkel futnak. Ezeket a tenyészversenyekkel együtt a versenyszervező az év elején előre kiírja, ezen versenyek kiemelt versenynek tekinthetők.

A tenyész- és rendszeresített versenyek a következő

1. Sennyey Géza Emlékverseny

4 é és idősebbeknek Táv : 2100 m, Autóstart.

2. Tavaszi Hendikep

4 é és idősebbeknek Táv : 2100 m, hendikeptérhátrány.

3. Bródy János Emlékverseny

4 é és idősebbeknek Táv : 2000 m, életnyeremény 3900e Ft 20m.

4. Pulay Kornél Emlékverseny

4 é és idősebbeknek Táv : 2100 m, Autóstart.

5. Májusi Nagydíj

4 é és idősebbeknek Táv : 1600 és 2100 m. Kétfutásos pontverseny. Életnyeremény 3800 – 4500e Ft.

6. Tavaszi Díj

3 é, csak belföldieknek. Táv : 2000 m, életnyeremény 250 - 400e Ft.

7. Nemzeti Díj

3 é és 4 é mének és kancák, csak belföldieknek. Táv : 2100 m. 4 é-nek 40 m térhátrány.

8. Szalay János Emlékverseny

2 é mének és kancák, csak belföldieknek, Autóstart

9. Négyévesek NagyDíja

4 é mének és kancák, csak belföldieknek. Táv : 2600 m. Autóstart.

10. Sprinter Kupa

4 é és idősebbeknek. Táv : 1600 m. Autóstart

11. Kanca Díj

3 é kancák, csak belföldieknek. Táv : 2100 m. Autóstart

12. Dr. Vecseklőy József Emlékverseny

4 é és idősebbeknek, csak Magyarországon születetteknek. Táv : 1600 m. Heatverseny. Autóstart.

13. Derby Kisérleti Verseny

3 é mének és kancák, csak belföldieknek. Táv : 2100 m. Autóstart.

14. Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter Díja

3 é és idősebbeknek. Táv : 2200 m. Életnyeremény 4500e Ft 20m..

15. Magyar Ügetőderby

3 é mének és kancák, csak belföldieknek. Táv : 2100 m. Autóstart.

16. Pannónia Díj

4 é és 5 é, csak Magyarországon születetteknek. Táv : 1600 m. Autóstart.

17. Szent István Díj

3 é és idősebbeknek, csak belföldieknek. Táv : 1600 m. 4 é 20m 5 é és idősebbnek 40 m. Kétfutásos pontverseny.

18. Hungária Díj

3 é és idősebbeknek, nemzetközi. Táv : 2600 m. 4 é 40 m, 5 é és idősebbnek 60 m térhátrány.

19. Marschall József Emlékverseny

3 é és idősebbeknek, nemzetközi. Táv : 1600 m. Autóstart.

20. Őszi Kancadíj

3 é és idősebb kancáknak. Táv : 2100 m. 4 é és idősebbnek 40 m, 5 é és idősebbnek 60m térhátrány.

21. Kétévesek Nagydíja

2 é mének és kancák, csak belföldieknek. Táv : 1600 m. Autóstart.

22. Köztársasági Díj

3 é és idősebbeknek. Táv : 2600 m. Autóstart.

23. Őszi Kísérleti Verseny

2 é és idősebbeknek. Táv : 1600 m. 3 é 40 m, 4 é 60 m, 5 é és idősebbnek 80 m térhátrány.

24. Ménesek Díja

3 é és idősebbeknek, csak Magyarországon születetteknek. Táv 3000 m. 4 é 40 m, 5 é és idősebbnek 60 m térhátrány.

25. Baka Hendikep

3 é és idősebbeknek. Táv : 4000 m. Hendikeptérhátrány. 400-500-650-800-1000-1200-1500e Ft ezen felül 300e-ként 20m.

Pénzalapú versenyek

azon versenyek, amelyekben a lovak indulási helyét a versenyfeltételek a nevezéskori nyereségösszegüket figyelembe véve határozzák meg.

Hendikepek

azon versenyek, amelyekben a lovak beállítását a hendikepnyereség összegük alapján állapítják meg.

A versenyek nagy része középtávú, ez napjainkban már nem korszerű, a cél az hogy fokozatosan növekedjen a rövidtávú (1600 m) versenyek aránya. Erre a bevezetőben leírtak szolgálnak magyarázatul. A fajtában lévő genetikai adottságok csak rövidtávú versenyek nagyobb arányú alkalmazásával hozhatók felszínre. A versenyszervező tevékenységét fokozatosan közelíteni kell a korszerű teljesítményvizsgálattal rendelkező országok gyakorlatához. Lényeges módosítások szükségesek (versenykiírások több hónapra, a hendikepnyereség felváltása az életnyereséggel, stb.) melyek bevezetése a közeljövő feladata.

1.4. Egyes lófajták teljesítményvizsgálati és tenyésztéskbecslési rendje

1.4.1. A kiséri-félvér és gidrán fajták teljesítményvizsgálati és tenyésztéskbecslési rendje

Kiséri-félvér és gidrán ménék

Hároméves, vagy idősebb korban lévő méncsikót az Egyesület által szervezett központi tenyészszemlén be kell mutatni. Az arra alkalmasak, az Egyesület tenyésztésvezetőjétől beutalót kapnak az Egyesület által szervezett sajátteljesítmény-vizsgára, ahol ezen kódex 1.3.1. pontja szerinti STV I. vizsgát tesznek nyereg alatt vagy fogatban.

Az évjárat szerint három éves méncsikók az STV I vizsgán nyereg alatt nem ugranak, csak alapjármódjaik bíraltatnak el lovas alatti munkában. Amelyik csikó évjárat szerinti négy évesen teljesíti az STV I feladatot, az az 1.3.1. pont szerinti feladatokat teljesíti.

A kiséri félvér fajtában STV beutalót kaphat az a mén ill. méncsikó, amely:

A)

1. Származás:

Származását tekintve a tenyésztési szabályzatban leírtak szerint Kisbéri félvérnek minősül, az Egyesület által elfogadott származás értékelés alapján legalább 23 pontot ér el, vagy valamelyik elismert nemesítő fajtához tartozik.

2. Küllem és mozgás

A 100 pontos küllemi bírálaton minimum 75 pontot ért el, a 60 pontos mozgásbírálaton minimum 40 pontot és valamennyi bírálati szempont szerint megkapja az adható pontok 2/3-át.

3. Az STV I. vizsga minden részét sikeresen teljesítő ménnek, ideiglenes tenyésztési engedélyt kaphatnak és az egyesületi ménkatalógus III. részébe kerülnek besorolásra.

Az ideiglenes tenyésztési engedély legfeljebb 2 tenyésztési idényre jogosít. Ez idő alatt a ménnek teljesítenie kell az STV. II. követelményszintet. **Az STV II vizsgán a mén a díjugrató feladatot korának megfelelő magasságú díjugrató pályán teljesíti (4 éves 100 cm, 5 éves 110 cm, 6 éves vagy idősebb 120 cm). A díjlovagló feladat egy, az adott vizsgára kiírt L (könnyű) osztályú program.** Az STV II. szint teljesítése esetén a mén tenyésztési engedélye évente megújítandó határozatlan idejűvé válik, és a mén **az egyesület tenyésztői bizottságának döntése alapján** bekerülhet az egyesületi ménkatalógus II. részébe. Amennyiben a mén az STV II. vizsgát megkezdte, de azt valamilyen okból nem tudta sikeresen teljesíteni egy éven belül megismételheti. Ha az ismételt vizsga is sikertelen, tenyésztési engedélye visszavonásra kerül.

Az egyesületi ménkatalógus I. fejezetébe azok a ménnek kerülhetnek, amelyek maguk nyilvános versenyen a „B)” pont szerinti követelmények szerint minősültek, vagy legalább 5 hasonlóképpen minősült ivadékkal rendelkeznek. **A tenyésztői bizottság döntése alapján a fajta szempontjából kiemelkedő tenyészértékű ménnek a fenti teljesítményszint nélkül is bekerülhetnek az ajánlott mének kategóriájába.**

B)

Teljesítménye alapján tenyésztési engedélyt kap az a mén, amely:

1. Származás

ld. A) pont

2. Küllem és mozgás

A 100 pontos küllemi bírálaton minimum 70 pontot ért el, a mozgásbírálaton minimum 36 pontot úgy, hogy egyetlen bírálati szempontnál sem kapott az adható maximum felénél kevesebbet (azaz nincs olyan komoly küllemi, vagy mozgásbeli hiányossága, ami a tenyésztésből eleve kizárja).

3. Az alábbi teljesítményszintek valamelyikét elérte:

Díjugratás:

A2 kategóriájú (vagy annak megfelelő nemzetközi) versenyen egy versenyidényben 3 hibátlan pálya (alappályán),

Felnőtt OB döntő (A3) első 6 helyezés valamelyike (egyéniben)

Tenyészverseny 5, 6 vagy 7 évesek döntőjében az első 10 helyezés egyike

Díjlovaglás:

Két alkalommal nehéz kategóriában legalább 60 %-os eredmény

Military:

Egy éven belül két egycsillagos pálya teljesítése, vagy

Három nehéz osztályú pálya befejezése két év alatt, vagy

OB nehézosztályban első négy helyezés valamelyikének elérése.

Fogathajtás:

Kettes vagy négyes fogatok között OB-n a mezőny első harmadában végez

Távlovaglás:

Két év alatt 3 alkalommal 160 km-es versenyen való részvétel és annak befejezése.

4. Amennyiben egy mén a „**III. kategóriában**” kapott tenyésztési engedélyt, de a fentebb leírt teljesítményszintet elérte, úgy **a tenyésztői bizottság döntése alapján** egy kategóriával feljebb kerülhet besorolásra.

A versenyzés a lovassport bármely ágában a Magyar Lovas Szövetség szakági szabályzata alapján minősített lovasklubban, minősített lovas alatt/hajtóval történhet. A lovas/hajtó évente a kiképzés során szerzett tapasztalatait, az elért eredményeit írásban rögzíteni köteles és a versenyidény végén a feljegyzéseit az MgSzH Központ Lótenyésztési Osztály számítógépes központjának le kell, hogy adja.

Kisbéri-félvér és gidrán kancák minősítése

A kancák állományba-vétele legkorábban 3 éves korban történik.

A származás alapján a tenyésztésbe állított kanca a Tenyésztési Szabályzat szerint a Főtörzskönyvbe, vagy az Előtörzskönyvbe kerülhet. A két törzskönyv nem átjárható. A kancák törzskönyvön belüli minősítése összesített tenyészérték-számítás alapján történik.

A tenyészérték-számítás szempontjai:

Alapminősítés:

I. Származás - fajtaazonosság
- ősök értékei

A fajtaazonosság számítása a 4.ősi sorban történik.

kisbéri (gidránban gidrán) ős	2 pont
egyéb, a tenyésztési szabályzatban elfogadott ős	1 pont
minden más és ismeretlen	0 pont

Maximálisan elérhető **32 pont.**

Az ősök értékeinél a közvetlen ősök alapján.

a fajtában kiemelkedő ős	4 pont
átlagos ős	2 pont
nem kívánatos ős	0 pont

Maximálisan elérhető: **8 pont.**

II. Küllem

100 pontos ("B" típusú) küllemi bírálat az Egyesület által elismert bírálóbizottság által.

Maximálisan elérhető: **100 pont.**

Ahol erre lehetőség van, az összehasonlító (lineáris) bírálat elvégzésére is törekedni kell. A bírálatot megelőzi a testméretek felvétele az általános részben lefektetett elvek szerint.

Standard méretek: (3 éves vagy idősebb kancák esetén) marmagasság (bot): **min. 163 cm.** Marmagasság (szalag): **min. 173 cm.** Övméret: **186-195 cm.** Szárkörméret: **20.5-21.5 cm.**

Mének standard méretei: marmagasság: **165/175 (± 10 cm).** Övméret: **190 (± 10 cm).** Szárkörméret: **21 (± 1 cm).**

III. Mozgásbírálat lépésben és ügetésben a "B" típusú bírálati lap (2.) szerint

Maximálisan elérhető: **60 pont.**

Az alapminősítés során maximálisan megszerezhető: **200 pont.**

Mellékletek: "B" típusú bírálati lap (2. sz. melléklet), lineáris küllemi bírálati lap (5. sz. melléklet)

Törzskönyvi osztályba sorolás:

Alaposztályzatok:

<u>Oszt.</u>	<u>Méret</u>	<u>Szárm.</u>	<u>Küllem</u>	<u>Mozgás</u>	<u>Összesen</u>
I.	ST	27 p.<	75 p.<	40 p.<	142 p.<

II. $ST_{\pm} 3/0.5$ cm 23-27 p. 66-75 p. 36-40 p. 125-141 p.

III. $>ST_{\pm}3/0.5$ cm < 23 p. < 66 p. < 36 p. < 125 p.

A négy minősítési szempont közül egyben lehet a kategóriájánál alacsonyabb besorolású.

Elit osztályzatok:

"Elit" Min.130 p. alapminősítés, + valamely szakág országos bajnokságában értékelhető (nem kizárt) eredményt ért el, vagy legalább 2 ivadéka országos egyesületi tenyészszelemlén saját kategóriájában helyezett.

"Teny.Elit" Min.130 p. alapminősítés, legalább 6 megszületett csikó, melyből 3 méneskönyvi kanca vagy bejelentett sportló, vagy 1 a fajtában tenyésztésre elfogadott fedezőmén.

"Szuperelit" Min.130 p. alapminősítés, + saját maga, vagy legalább egy ivadéka valamely sportág országos bajnokságában vagy ennek megfelelő szintű nemzetközi versenyen helyezett.

1.4.2. A furioso-north star lófajta teljesítményvizsgálati rendje

Hároméves korban lévő méncsikót az Egyesület által szervezett központi vagy regionális tenyészszelemlén és ménevizsgán be kell mutatni. Az arra alkalmasak a MgSzH Központ teljesítményvizsgáló állomására (méntelep) kerülnek, ahol STV I. vizsgát tesznek.

- Ideiglenes tenyésztési engedélyt kapnak a vizsgát eredményesen teljesítő magánmének. Az állami tulajdonú (országos) mének további kiképzésre a telepen maradnak, majd leteszik az STV II vizsgát.
- " Köztenyésztésre alkalmas " besorolást kapnak az STV II vizsgát eredményesen teljesítő mének. STV II vizsgát a 44 hónapos kort betöltött mének tehetnek.
- A törzsménjelöltek vagy nyilvános lovas versenyeken minősülnek, vagy STV III. vizsgát tesznek.

A versenyzés a lovassport bármely ágában a Magyar Lovas Szövetség szakági szabályzata alapján minősített lovasklubban, minősített lovas alatt/hajtóval történhet. A lovas/hajtó évente a kiképzés során szerzett tapasztalatait, az elért eredményeit írásban rögzíteni köteles és a versenyidény végén a feljegyzéseit az Egyesület számítógépes központjának le kell, hogy adja.

A kancák tenyészérték becslése öt fő részre tagozódik:

- I. Származás értékelés
- II. Küllemi bírálat
- III. Mozcásbírálat
- IV. Saját teljesítmény értékelése
- V. Ivadékok teljesítménye alapján történő értékelés

Az egyes részegységek bírálatának eredménye külön-külön is alkalmas a kancák rangsorba állítására, de a végső rangsort a részegységek összegének felhasználásával az un. tenyészték szám képzésével érjük el.

A tenyészték szám felhasználható lesz a célpárosítás, a tenyészanyag utánpótlásának kiválasztása és premizációja során. A végső cél az Egyesület tagjainak érthető és hozzáférhető információ szolgáltatása.

I. Származás értékelés

- A származás értékelést az Egyesületbe történő jelentkezés elfogadása után a tenyésztésvezető végzi.
- A kanca hitelesített, négy ősi soros származási lapjának, vagy a lóútlevebben található származási lapnak a pontozása alapján történik két részletben.

A) Fajtaazonosság alapján

B) Ősök értékei alapján

A) *Fajtaazonosság*

A származás értékelése a negyedik ősi sorban lévő ősök alapján az alábbiak szerint történik:

- furioso-north star fajtába tartozó ős esetén	6 pont
- furioso-north star x angol telivér	4 pont
- angol telivér, arab vagy gidrán ős esetében	3 pont
- 4. ősi sorban angol telivér vagy arab F1	3 pont
- kisbéri félvér, trakheneni, az angol félvér típusba sorolható ős esetén	2 pont
- Aldato, Ramzes, nónius ős esetén	1 pont
- egyéb melevérű lipicai, kladrubi	0 pont
- ismeretlen ős hidegvérű vagy póni és kisló ős esetén	-6 pont

Nem tekinthető idegen fajtának az az angol telivér, mely az Egyesület által tenyésztésre elfogadott és a Törzskönyvbe felvett ménnek jegyzékében szerepel.

A fajtában elfogadott az az angol telivér kanca, amellyel a tenyésztő furioso-north star tenyésztési irányt folytat. Az ilyen kanca a Törzskönyvbe felvehető a fajta külön megjelölésével.

Megjegyzés: az ősök fajtaazonossági és egyedi értékmérő pontjainak meghatározásánál az egyesület tenyésztési bizottságának határozatai a mértékadóak.

B) *Ősök értékei*

Számítása a közvetlen ősök: szülők és nagyszülők /összesen 6 ős/ egyedi értékelése és pontozása alapján az alábbiak szerint történik:

- fajtában kiemelkedő törzsmén vagy, eredeti kancacsaládból származó Elit kanca után 6 pont
- az átlagnál jobb teljesítményt nyújtó, vagy nagy tenyészték

képviselő egyedek pl. kancacsalád alapító, vagy fedezőmén utánpótlást nevelő kanca	4 pont
- átlagos teljesítményű egyedek, melyek továbbszaporították a fajtát	2 pont
- átlagon aluli értékkel bíró egyedek	0 pont
- nemkívánatos ősök esetén	-2 pont

A hat ős értékelése alapján maximálisan 36 pont érhető el.

Megjegyzés: minden ős külön-külön kerül értékelésre, de mindig csak azonos pontszám rendelhető hozzá (pl. Furioso Senior 6 pont)

A származás értékelésénél a két pontszám összege alapján maximálisan 100 pont adható.

A származásértékelés során szerzett pontok összege adja a minősítést és az ezzel együtt járó törzskönyvi osztályba sorolást.

Minősítés	Törzskönyvi besorolás	Értelmezése
I. 81-100 pont kitűnő	„A” törzskönyv	Elit célpárosításra javasolt (ménelőállító)
II. 66-80 pont jó	„A” törzskönyv	Utánpótlás tenyésztésre javasolt
III 51-65 pont megfelelő	„A” törzskönyv	Regisztrált tenyésztésre alkalmas
IV 36-50 pont nem megfelelő	„B” törzskönyv	„A” törzskönyvbe való kerülése érdekében célpárosítása indokolt

21-35 pont közötti kancáknak csak fajtatiszta méntől származó ivadéka törzskönyvezhető.

21 pont alatti pontszám esetén nincs fajtaazonosság (kizáró tényező)!

II. Küllemi bírálat

1. Az egyesület által elismert és felkért szakember végzi.
2. Az egyesületi tagok állományában szereplő 3 évnél idősebb kancák, választási csikók és fedezőmén jelöltek részére.
3. A bírálat az egyesület által elfogadott - a fajta értékeit szem előtt tartó szempontok alapján készült - bírálati lapon történik, melyet hitelesítés és a törzskönyvbe, vagy méneskönyvbe történő rögzítés után a ló tulajdonosának átadunk.
4. A bírálaton maximálisan 100 pontot kaphat a külleme alapján a ló vagy a csikó.
5. A bírálattal egy időben a méretfelvétel is kötelező, a hagyományoknak megfelelően: marmagasság, övméret és szárkörméret kerül megállapításra.
6. Lehetőség szerint a lineáris (összehasonlító) bírálatot is célszerű elvégezni, melyet az egyesület archivál.
7. A bírálat nyilvános, kiértékelése bárki számára megtekinthető.
8. A bírálaton elért pontszám a minősítésen túl, a törzskönyvi besorolás alapjául szolgál.

9. A bírálaton csak megfelelően előkészített és felvezetett ló vehet részt. Amennyiben ez nem valósul meg úgy a bírálónak jogában áll a bírálatot megtagadni illetve felfüggeszteni.
10. A bírálaton a lovat szemző nélküli kantárral, a csikókat kötőfékkal kell felvezetni.
11. A meghirdetett tenyészszelemléken és fajtabemutatókon a bíráló győztese és a helyezettek díjazásra kerülnek az adott rendezvény kiírása szerint.

A küllemi bíráló kiértékelése a mellékletben szereplő (6. sz. melléklet) küllemi bírálási lap kitöltése és a pontszámok összeadása után a minősítéssel és a törzskönyvi osztályba sorolással ér véget.

Az elért pontszámok összege alapján számított minősítési, törzskönyvi besorolás és ennek értékelése:

I.	81-100 pont (kitűnő)	„A” törzskönyv	ELIT tenyésztésre javasolt
II.	66-80 pont (jó)	„A” törzskönyv	UTÁNPÓTLÁS előállításra javasolt
III.	51-65 pont (megfelelő)	„A” törzskönyv	REGISZTRÁLT tenyésztésre alkalmas
IV.	36-50 pont (nem megfelelő)	„B” törzskönyv	tenyésztésre nem javasolt.

Ez alatti pontszám kizáró tényező.

Mellékletek: „Ló és csikó küllemi bírálási lap” (6. sz. melléklet), lineáris küllemi bírálási lap (5. sz. melléklet), nemzetközi furioso bírálási lap (28. sz. melléklet).

III Mozgásbíráló

1. Az egyesület által elismert és felkért szakember végzi.
2. Az egyesületi tagok állományában szereplő 3 évnél idősebb kancák, választási csikók és fedezőmén jelöltek részére.
3. A bíráló az egyesület által elfogadott 7. sz. melléklet szerinti bírálási lapon történik, mely hitelesítés és a törzskönyvbe, vagy méneskönyvbe történő rögzítés után a ló tulajdonosának átadásra kerül.
4. A bírálaton maximálisan 100 pontot kaphat a mozgása alapján a ló vagy a csikó.
5. A bíráló nyilvános, kiértékelése bárki számára megtekinthető.
6. A bírálaton elért pontszám a minősítésen túl, a törzskönyvi besorolás alapjául szolgál.
7. A bírálaton csak megfelelően előkészített és felvezetett ló vehet részt. Amennyiben ez nem valósul meg úgy a bírálónak jogában áll a bírálatot megtagadni illetve felfüggeszteni.
8. A bírálaton a lovat szemző nélküli kantárral, a csikókat kötőfékkal kell felvezetni.
9. A meghirdetett tenyészszelemléken és fajtabemutatókon a bíráló győztese és a helyezettek díjazásra kerülnek az adott rendezvény kiírása szerint.

Értékelhető mozgásbíráló lépés és ügetés jármódban csak megfelelő felvezetés, míg a vágta jármódban szabad mozgási lehetőség esetén valósítható meg.

pl. körkarám vagy futószáras kör minimum 16 m-es átmérővel.

Minden jármódban alapkövetelmény a lábhasználat korrektsége mellett az egyensúlyban

történő elengedett mozgás.

A mozgásbírálat kiértékelése a 7. sz. mellékletben szereplő mozgás bírálati lap kitöltése és a pontszámok összeadása után a minősítéssel és a törzskönyvi osztályba sorolással ér végett.

Mellékletek: „Ló és csikó mozgásbírálati lap” (7. sz. melléklet)

Az elért pontszámok összege alapján számított

Minősítés	Törzskönyvi besorolás	és annak értelmezése
I. 81-100 pont (kitűnő)	„A” törzskönyvi osztály	ETIT tenyésztésbe javasolt, célpárosítás
II. 66-80 pont (jó)	„A” törzskönyvi osztály	UTÁNPÓTLÁS előállítására javasolt
III. 51-65 pont (megfelelő)	„A” törzskönyvi osztály	REGISZTRÁLT tenyésztésben alkalmas
IV 36-50 pont (nem megfelelő)	„B” törzskönyv	tenyésztésre nem javasolt

36 pont alatti pontszám kizáró tényező.

IV. Saját teljesítmény értékelése

A kancák saját teljesítményének értékelésére három lehetőség van:

A/ Egyesületi saját teljesítmény-vizsga letétele.

B/ Lovassportágak valamely ágában a minősítéshez elegendő pontszám gyűjtése.

C/ A két előző lehetőség, kombinációjából is összegyűjthetők a minősítő pontszámok.

A/ Az egyesületi saját teljesítmény-vizsga .

A fajta sokoldalúságának bizonyítása több részvizsgából tevődik össze. A részvizsga lehetőségek száma tíz, melyből a tulajdonosnak hármat kell kiválasztani amire felkészíti lovát.

Ezt a három általa kiválasztott bemutatási módot a vizsgát megelőzően, a nevezés során az Egyesület számára is bejelenti. A vizsga során a ló mindhárom gyakorlatát értékelik és pontozzák a bírálók, majd a pontszámok összesítése után eredményt hirdetnek. Részvizsgánként maximum 20-20 pont érhető el.

Az eredmény, a minősítés és a törzskönyvi besorolás alapjául is szolgál. A legjobb vizsgázókat az Egyesület jutalomban részesíti.

Második vizsga során mód nyílik a rosszul sikerült részvizsga javítására, esetleg másik részvizsga lehetőség bemutatására is . Ezen kívül újabb vizsgalehetőséget csak indokolt esetben a tenyésztői bizottság, engedélyezhet (sérülés, betegség, tulajdonos váltás).

A kancáknak az STV vizsgát 3-6 éves kor között kell letenni, ennél idősebb ló külön engedéllyel indulhat a vizsgán.

Az állatorvos illetve a bíráló bizottság a nem megfelelően felkészített lovat a vizsga folyamatából kizárhatja. A vizsgákon mindenki saját felelősségére vesz részt.

A saját teljesítmény-vizsga választható részvizsga lehetőségei:

1. Idomító lovaglás

2. Szabadonugratás	1-3 Hátslovak részére
3. <u>Díjugratás</u>	
4. Díjhajtás	
5. Akadályhajtás	4-6 fogatos lovak részére
6. <u>Húzópróba (teherindítás és húzás)</u>	
7. Lovastorna	
8. Vadászlovaglás (terepverseny)	7-9 egyéb lehetőségek
9. <u>Távlovaglás vagy távhajtás</u>	
10. Galopp (angol telivér kancák teljesítményvizsgálója esetén)	

Az STV vizsga értékelése az erre kialakított értékelő lapon történik (8. sz. melléklet)

Mellékletek: „Sajátteljesítmény vizsga értékelő lap” (8. sz. melléklet)

B/ STV minősítő pontok gyűjtése valamely lovassportágban

Az MLSZ által meghirdetett illetve elismert versenyeken az alábbi sportágakban gyűjthető STV minősítő pont:

- Díjlovaglás
- Díjugratás
- Military
- Fogathajtás
- Lovastorna
- Távlovaglás
- Reining

Az MLSZ hivatalos eredménylistából vagy az általa igazolt teljesítményszint alapján egy táblázat (9 sz.melléklet) segítségével számítható ki a tenyészértéket növelő pontszám.

C/ Az Egyesületi STV és a lovassportokban elért eredmények összevonása révén történő minősítés:

Valamely sportágban eredményesen szereplő ló már meglévő pontjai mellé az Egyesületi STV-n a saját sportágától eltérő részvizsgákon növelheti pontjai számát, amellyel magasabb minősítési szintet érhet el.

V. Ivadékok tehesítménve alapján történő értékelés

Kancák esetében:

A/ Ivadékok származási értéke alapján

- furioso-north star fajtába tartozó mén utáni ivadék	4 pont/csikó
- Egyéb, a fajtában elfogadott mén utáni ivadék	2 pont/csikó
- Más, nem a fajtába tartozó angol félvér típusú mén utáni ivadék	1 pont/csikó

B/ Ivadékok STV értékei alapján

- A fajtában kiemelkedő törzsmén, elit kanca, kiváló sportló ivadék (pl. herélt) után - Elit minősítésű -	max. 6 pont

- Az átlagnál jobb tenyész- és/vagy sportteljesítményt nyújtó ivadékok után - utánpótlás minősítés max. 4 pont
- Átlagos tenyész- és/vagy sportteljesítményt nyújtó ivadékok után - Regisztrált minősítés max. 2 pont

C/ Ivadékok küllemi bírálata alapján számított szülői pontszám:

Legalább három elbíralt utód után adható pont. Az utódok 100 pontos küllemi bírálat eredményéből számított átlag felét kaphatja meg a kanca.

D/ Ivadékok mozgásbírálata alapján számított szülői pontszám:

(legalább három elbíralt utód esetén adható csak pont)

A 100 pontos mozgásbírálat során az utódok által elért eredmények pontértékének számtani átlagát vesszük. Ennek a felét kaphatja meg a kanca.

E/ Ivadékok sportteljesítménye alapján

A versenyek és eredmények szorzótáblája segítségével számítható ki a kanca pontszáma, mely a csikói versenyteljesítménye után jár neki (9. sz. melléklet)

Mellékletek: Minősítő ponttáblázat (9. sz. melléklet)

1.4.3. A nóniusz lófajta teljesítményvizsgálatának és tenyészérték-bebecslésének rendje

Nóniusz mének sajátteljesítmény-vizsgálata

Mén STV I

A mén STV I vizsga célja: a 38 hónapos vagy annál idősebb méncsikók teljesítő képességének és mozgástulajdonságainak fedezőménné minősítés előtti felmérése.

A mén STV I vizsga helyszínei: a vizsga rendezője által kijelölt, illetve az MgSZH Központ által akkreditált helyszín.

A vizsgabizottság tagjai: a tenyésztő egyesület által felkért bírálóbizottság.

A vizsga időpontja: tárgyév IX-X. hó.

A vizsgára meg kell hívni a vizsgázó méncsikók tulajdonosait.

A vizsgán 38 hónapos és annál idősebb mének vehetnek részt, melyek rendelkeznek a tenyésztő egyesület sajátteljesítmény vizsgára való beutalójával, illetve az előírt állatorvosi igazolásokkal ellátott lóútlevéllel.

A mén STV I vizsga feladatai:

Származás-értékelés

A származás-értékelés az egyesület tenyésztési szabályzatában foglaltak szerint történik. (29. sz. melléklet)

Küllemi bírálat

A küllemi bírálat a 100 pontos és lineáris rendszerben történik (2. és 5. sz. melléklet)

Mozgásbírálat szabadon

Szabadonugró körkarámban vagy fedett lovardában, a lovat szabadon eresztve történik.

Bírálandó jármódok: (1.1.3.3. fejezet szerint)

- lépés
- ügetés
- vágta

Mozgásbírálat fogatban (1.1.3.7., 1.1.3.8., illetve 1.1.3.2. fejezet szerint)

- lépéshossz-mérés
- ügetéshossz-mérés
- a súlypont alá lépés képességének mérése

Fogatos munka bírálata

A 30. sz. melléklet szerinti díjhajtó feladat teljesítése 40x80 m-es díjhajtó négyszögben, egyes fogatolásban.

Bírálati szempontok:

- indítás
- száronlét
- határozott előremenés
- iramfokozások, átmenetek
- segítségek elfogadása
- állítások, hajlékonyság

Viselkedésbírálat (1.1.4. fejezet szerint)

- viselkedés felvezetés alatt
- viselkedés kantározáskor istállóban
- viselkedés lábfelvétel közben istállóban
- viselkedés befogás közben
- viselkedés befogás utáni indításkor

Mén STV II

A mén STV II vizsga célja: a fedezőménné minősített 48 hónapos és annál idősebb korú ménnek sajátteljesítmény vizsgálata.

A mén STV II vizsga helyszínei: a vizsga rendezője által kijelölt, illetve a MgSzH Központ által akkreditált helyszín.

A vizsgabizottság tagjai: a tenyésztő egyesület által felkért bírálóbizottság.

A vizsga időpontja: tárgyév IX-X. hó.

A mén STV II. vizsga feladatai:

Származás-értékelés

A származás-értékelés az egyesület tenyésztési szabályzatában foglaltak szerint történik. (29. sz. melléklet)

Küllemi bírálat

A küllemi bírálat a 100 pontos és lineáris rendszerben történik. (2. és 5. sz. melléklet)

Mozgásbírálat szabadon

Szabadonugró körkarámban vagy fedett lovardában történik.

Bírálandó jármódok: (1.1.3.3. fejezet szerint, kivéve a vágta kettes szorzóját)

- lépés
- ügetés
- vágta

Mozgásbírálat fogatban (1.1.3.7., 1.1.3.8., illetve 1.1.3.2. fejezet szerint)

- lépéshossz-mérés
- ügetéshossz-mérés
- a súlypont alá lépés képességének mérése

Fogatos munka bírálata

- 31. sz. melléklet szerinti díjhajtó feladat teljesítése 40x80 m-es díjhajtó négyszögben, egyes fogatolásban.
- 32. sz. melléklet szerinti akadályhajtó feladat teljesítése 40x80 m-es pályán
- 33. melléklet szerinti terephajtó feladat teljesítése

Bírálati szempontok díj- és akadályhajtásnál:

- indítás
- száronlét
- határozott előremenés
- iramfokozások, átmenetek
- segítségek elfogadása
- állítások, hajlékonyság

Viselkedés bírálat (1.1.4. fejezet szerint)

- viselkedés felvezetés alatt
- viselkedés kantározáskor istállóban
- viselkedés lábfelvétel közben istállóban
- viselkedés befogás közben
- viselkedés befogás utáni indításkor

Nóniusz kancák tenyészték becslése és sajátteljesítmény vizsgálja

A tenyészték-becslés

A legkorábban, 30 hónapos korban állományba vett kanca származása alapján kerül méneskönyvi besorolásra. A kanca minősítését alap- és korrekciós tényezők alkotják.

Alapminősítés:

- Származás-értékelés (29. sz. melléklet)
- Küllemi bírálat (2. sz. melléklet)
- Mozgásbírálat (2. sz. melléklet)

A származás-, küllemi és mozgásbírálat összesített pontszáma képezi a törzskönyvi osztályba sorolás alapját.

Törzskönyvi osztályba sorolás:

Méret	Származás	Küllem	Mozgás	Összes pont	Osztályzat
-------	-----------	--------	--------	-------------	------------

Standard	24-40	63-100	30-60	140-200	I.
				117-139	II.
< Standard	<24	<63	<30	<117	III.

Az osztályzat megállapítása során a minősítési szempontok közül egy, az osztályzatra előírt értéknél alacsonyabb pontszámmal is elfogadható.

Korrekción minősítés:

Elit kanca:

Minden olyan méneskönyvi kanca, mely minimum 140 pontos alapminősítéssel, két I. osztályú ivadékkal és legalább 60 %-os STV eredménnyel rendelkezik vagy a lovassport valamely szakágának országos versenyén helyezést ért el.

Tenyésztési elit kanca:

Minden olyan méneskönyvi kanca, mely minimum 140 pontos alapminősítés mellett 6 megszületett csikóivadékkal rendelkezik, melyek közül legalább három I. osztályú kanca vagy értékelhető teljesítménnyel rendelkező sportló vagy 2 tenyésztésre elfogadott fedezőmén.

Nóniusz kancák sajátteljesítmény vizsgálata

Kanca STV I.

A kanca STV vizsga célja: a 38 hónapos vagy annál idősebb kancák teljesítő képességének és mozgástulajdonságainak felmérése.

A kanca STV vizsga helyszínei: a tenyésztő egyesület által kijelölt helyszín.

A vizgabizottság tagjai: a tenyésztő egyesület által felkért bírálóbizottság.

Mozgásbírálath szabadon

Szabadonugró körkarámban vagy fedett lovardában, a lovat szabadon eresztve történik.

Bírálandó jármódok: (1.1.3.3. fejezet szerint)

- lépés
- ügetés
- vágta

Mozgásbírálath fogatban (1.1.3.7., illetve 1.1.3.2. fejezet szerint)

- lépéshossz-mérés
- ügetéshossz-mérés
- a súlypont alá lépés képességének mérése

Fogatos munka bírálata

Az 30. sz. melléklet szerinti díjhajtó feladat teljesítése 40x80 m-es díjhajtó négyszögben, egyes fogatolásban.

Bírálati szempontok:

- indítás
- száronlét
- határozott előremenés
- iramfokozások, átmenetek
- segítségek elfogadása
- állítások, hajlékonyság

Viselkedés bírálat (1.1.4. fejezet szerint)

- viselkedés felvezetés alatt
- viselkedés kantározáskor istállóban
- viselkedés lábfelvétel közben istállóban
- viselkedés befogás közben
- viselkedés befogás utáni indításkor

1.4.4. A lipicai lovak teljesítményvizsgálati és tenyésztérbecslési rendje

I. A 3 éves kort betöltött lovakat az Egyesület által szervezett regionális tenyészszemlék valamelyikén kell bemutatni.

A tenyészszemlén az adatok egyeztetése után

1. fel kell venni
 - a) marmagasság bottal és szalaggal
 - b) övméret
 - c) szárkörméret adatokat

2. ki kell tölteni az „A” típusú, valamint

3. a mozgásról a „B” típusú bírálati lapot.

Mellékletek: „A” és „B” típusú küllemi bírálati lap (1.sz., 2.sz. melléklet)

II. A lineáris küllemi bírálati lap kitöltése nem kötelező, de kívánatos (5. sz. melléklet).

III. A törzskönyvi osztályba sorolást el kell végezni és gondoskodni kell az esetleges változások folyamatos, naprakész vezetéséről.

Az alábbi kategóriák lehetségesek: ELIT, I, II, III osztály

ELIT

MÉN

I. osztály küllemi bírálat
40 pont fölötti mozgás
a fajtára jellemző nagyság

KANCA

legalább 6 élő csikó, amelyekből
3 kanca tenyésztésbe lett állítva, vagy
fedezőmént adott

Megjegyzés:

A II. osztályú küllemi bírálatot
nemzetközi versenyeredmény
ellensúlyozza.

I. OSZTÁLY

Küllem	Mozgás	Versenyteljesítmény
80 fölött	40 fölött	nem szükséges
75 fölött	40 fölött	országos versenyen való minősítés

II. OSZTÁLY

75 fölött	36 fölött	nem szükséges
70 fölött	36 fölött	területi versenyen való minősítés

I. OSZTÁLY

70 fölött

30 fölött

nem szükséges

Lipicai ménék

1. Tenyészszemle

A legalább 3 évet betöltött – de kívánatosabb a 4 éves kort betöltött – méncsikókat, amennyiben tulajdonosuk fedeztetési szándékkal jelentkeznek, az Egyesület által szervezett központi méncsikó szemlén kell bemutatni.

A tenyészszemlén a lóútlevelel adataival való azonosítás után, az alábbi méreteket kell felvenni:

- marmagasság bottal és szalaggal
- övméret
- szárkörméret

A küllemi bírálatot egy 3-5 fős bizottság végzi, melyben legalább egy külföldi bírónak is szerepelnie kell.

Az „A” típusú bírálati lapot kell kitölteni, mely alapján a jelöltnek legalább 75 pontot kell elérnie, de úgy, hogy az egyes bírálati szempontok alsó értékét is meghaladja.

Fajtajellel:	9-12
Nemi jelleg:	7-10
Szervezet:	7-10
Arányosság:	7-10
Fejlettség, izmoltság:	5,5-8
Fej, nyak:	2,5-4
Mar, hát, ágyék:	3,5-5
Szügy, mellkas, has:	3,5-5
Far, nemi szervek:	4-6
Elülső lábak:	3,5-5
Hátulsó lábak:	3,5-5
Paták:	3-4
Lépés:	5,5-8
Ügetés:	5,5-8

2. STV I

A tenyészszemlén 75 pont fölött szereplő ménék beutalhatók sajátjeljesítmény-vizsgára Parádra, Nagycenkre vagy az Egyesület által szervezett – az MgSzH Központtal együttműködve – központosított STV-re.

Az STV I feltételei:

A/ Egyes fogatban: az 1.1. és 1.3. pontok vonatkozó bekezdései szerint. A lépés és ügető szakaszok idejét mérni kell.

A fogatos munkában 16, a viselkedés bírálatnál 32 pont fölötti értéket kell teljesíteni.

B/ Nyereg alatt:

- az STV III díjlovagló programot kell teljesíteni
- terepen utakon 3 km ügetést 15 km/óra, utána folyamatosan 800-1000 m lépést 7 km/óra irammal kell teljesíteni.

C/ 6 évesnél idősebb mének esetében, legalább másodosztályú küllemi bírálati értékelés elérésekor valamelyik OB minden egyes szakaszán sikeres teljesítés esetén az STV I-től el lehet tekinteni.

3. A fentiekén túl, fedezettési engedélyt kaphat az a külföldről beérkező mén is, amelyik:

- a származó országban hasonló STV követelményt teljesített,
- a Bécsi Spanyoliskolában legalább 4 évig kiképzés alatt állt,
- más hagyományos állami ménesekben fedezőmén beosztást nyert.

Tenyészérték-becslés rendszere

Minden évben a sportban, valamint a tenyésztésben elért eredmények alapján a kancákat és a méneket rendszeresen értékelni kell és az új besorolásokat nyilván kell tartani.

Mének

Versenyteljesítmény küllemi bírálat

A/ Szuper-elit

VB, Aachen a mezőny első felében, mind a három napot teljesítve I. osztály
6 ivadéka I. osztályt ért el I. osztály

B/ Elit

CAIO mezőny első felében mindhárom napot teljesítette I. osztály
CAI-A a mezőny első 20 helyezettje I. osztály
CAI-B a mezőny első 10 helyezettje I. osztály
CAN (OB) első 6 helyezettje I. osztály
4 ivadéka I. osztályú

C/ I. osztály

Regionális versenyek döntőjének első 10 helyezettje II. osztály
80 küllemi pont fölötti érték

Kancák

A/ Szuper-elit

Ha versenyzett, ua. mint a méneknél.

Ha nem versenyzett, de adott szuper-elit, vagy két elit utódot, vagy 10 csikójából 6-ból fedezőmén, vagy I. osztályú kanca lett.

B/ Elit

Ha versenyzett, ua. mint a méneknél.

Ha nem versenyzett, de adott 6 csikójából legalább 4 elit, vagy I. osztályú utódot.

C/ I. osztály

I. osztályú küllem.

II. osztályú küllem, de adott 1 fedezőmén és 2 tenyészkanca utódot.

D/ II. osztály

II. osztályú küllem.

III. osztályú küllem, de adott 1 fedezőmén és 1 tenyészkanca utódot.

1.4.5. Az arab lófajták teljesítményvizsgálati rendje

A világ számos lófajtájának kialakításában nemesítőként szereplő arab ló, szűkös ellátási és szélsőséges, száraz sivatagi körülmények között, rendkívüli teljesítményeket követelő nomád életmód mellett alakult ki.

Természetes, hogy kiváló tulajdonságait a fajta csak úgy őrizheti meg, ha a szigorú teljesítményvizsgákban a legjobb tulajdonságokat örökítőknak bizonyult egyedeket tenyésztjük tovább.

A fajtacsoporthoz tartozó egyes fajták tenyészcélja különböző, ezért igyekeztünk olyan teljesítményvizsga-rendszert kialakítani, mely megfelel a fajtacsoportonként megfogalmazott tenyészcél mérésére, és sokoldalúsága miatt alkalmas az eltérő típusú és hasznosítású egyedek értékelésére.

A vizsgát olyan részfeladatokra bontottuk, amelyek kombinációjával a fajtacsoportra jellemző sokoldalú használatra való alkalmasság egyértelműen lemérhető.

Mivel az arab telivér, a babilnai (Shagya) arab és az angol-arab fajták nemzetközi elterjedésűek, így ezeknél a fajtáknál a nemzetközi előírásoknak megfelelően kell a követelményrendszert kialakítani.

A teljesítményvizsgálat rendszere a ménekre és a kancákra egyaránt kiterjed.

Mének teljesítményvizsgálata

Az Egyesület elnöksége a hazai és nemzetközi módszereket tanulmányozva, a lehetőségek messzemenő figyelembevételével kidolgozta a tenyésztésre kijelölt ménjelöltek sajátteljesítmény-vizsgáján alapuló tenyészértékbecslés módszerét. A fajtacsoport jelenlegi helyzete, a tenyésztők alapvető érdeke az, hogy a tenyésztésbe csak a legjobb, a lóállomány átlagát jóval meghaladó küllemű és teljesítményre képes ménnek kerülhessenek a tenyésztésbe, ellenkező esetben bezárulnak előttünk a lótenyésztést mozgásban tartó értékesítés lehetőségének kapui.

Egyesületünk 1996. január 1-től csak olyan új beosztású ménnek ad fedeztetési engedélyt,

mely eredményes ménvizsgát tett, illetve megfelel a MALE teljesítményvizsgálati szabályzatában foglaltaknak.

Felmentést kaphatnak a ménvizsga alól azon ménnek melyek valamely más országban (mely rendes tagja a WAHO-nak, ill. az ISG-nek) érvényes fedeztetési engedéllyel rendelkeznek. Az Egyesület elnökéből, és a bíráló bizottság két tagjából álló bizottságtól kivételes esetben felmentést kaphat azon mén a vizsga alól, melyet szerzett tartós sérülése ebben megakadályozza, de nagy tenyésztékére való tekintettel a ménre szükség van a tenyésztés számára.

Nem kell továbbá ménvizsgát tenni azon állami tulajdonú méneknek, melyek már korábban eredményes ménvizsgát tettek, illetve azon magán vagy állami méneknek, melyek 1986-ban vagy korábban születtek, és legalább három évig folyamatosan már rendelkeztek fedeztetési engedéllyel.

A mén teljesítményvizsga rendje

Jelentkezés előszelekciónra, és a ménvizsgára

A tulajdonosnak legalább 6 hónappal az Egyesület által kitűzött előszelekció időpontja előtt legkésőbb tárgyév június 1-ig, az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon, írásban jelentkeznie kell ménjével az előszelekciónra, majd 1 évre rá a teljesítményvizsgára, melyet minden év októberében vagy novemberében rendeznek.

A jelentkezéskor be kell nyújtani a mén ötösös származási lapját, lóútlevelének másolatát, arab telivérek esetében a WAHO által elismert, nem arab telivérek esetében bármely egyéb hivatalos intézet által készített vérfaktor vizsgálati eredményt a származás ellenőrzésére vonatkozóan, valamint az e célra rendszeresített kitöltött formanyomtatványt, a hatósági állatorvos által a szükséges, a vizsgálatokról szóló igazolással együtt. Import lovak esetében csak honosított származási lapok fogadhatók el. A teljesítményvizsgára legalább 6 hónapos felkészítés szükséges, melynek helyéről és módjáról a tulajdonos dönt. A felkészülés történhet az MgSzH Központ Ménösszpontosító állomásán (Parád, Nagycenk) az Egyesület által biztosított egyéb más helyen (Bábolna Arab Ménes, Kaposvár Lovas Akadémia) vagy a tulajdonos telephelyén.

Előszelekció

Az előszelekció célja, hogy eredménye jelezze a tulajdonos számára akár már 3 éves korban, hogy a ménjelölt megfelel-e a fajta hazai és nemzetközi követelményének, így csökkentve a sikertelen kipróbálás és vizsga kockázatát.

Az előszelekció három részből áll:

- méretfelvétel,
- küllemi- és mozgásbírálát,
- állatorvosi vizsgálat.

Az előszelekciónra évente egy alkalommal a ménvizsgát megelőző évben, a ménvizsga színhelyén kerül sor. Az előszelekción az Egyesület elnöksége által meghatalmazott, a

bírói listán szereplő személyek bírálhatnak.

Az előszelekciót követően a Bíráló Bizottság az alábbi döntést hozza:

- ménvizsgára javasolt ménjelölt,
- ménvizsgára bocsátható ménjelölt,
- ménvizsgára nem javasolt ménjelölt.

Az előszelekción elért besorolás nem mentesíti a ménjelöltet a ménvizsga ismételt küllemi bírálata alól, de a „ménvizsgára javasolt ménjelölt” kategóriába tartozókat csak rendkívül indokolt esetben lehet a küllem alapján kizárni.

Felkészülés

A felkészülés megkezdésekor a tulajdonosnak meg kell jelölnie azt a lovasedzői képesítéssel rendelkező személyt, aki a kiképzést irányítja és felügyeli, függetlenül a kiképzés helyétől.

A kiképzés teljes időtartama alatt az Egyesület hivatalos képviselőjének joga van meggyőződni a felkészítő munka eredményességéről. Ekkor mód van a tulajdonosnak az edző véleményét meghallgatva dönteni, hogy a „C” rész hét részfeladata közül lovának mely három feladat teljesítését tűzi ki célul és ekkor ezt a tulajdonosnak írásban jeleznie kell a ménvizsga lebonyolítása miatt. A részfeladatok közül indokolt esetben a hátról egyet a későbbiek során bejelentési kötelezettség mellett fel lehet cserélni.

A sajátteljesítmény-vizsgálat módszere

Az arab ló sokoldalúsága szükségessé teszi, hogy az alkatának, vérmérsékletének legmegfelelőbb részfeladatokban vizsgálhassuk teljesítményét.

A vizsga három – A, B és C – részből áll

- **„A” Küllemi bírálat (mérétek felvétele)**
- **„B” Szabadon ugratás ugrófolyosóban, mozgásbírálat**
- **„C” Teljesítményvizsga**

részfeladatok.

1. idomítólovaglás (két program) (kötelező feladat 2003-tól)

saját lovas alatt
idegen lovas alatt

2. díjugratás (két pálya)

saját lovas alatt
idegen lovas alatt

3. fogathajtás
4. terepvizsga (cross) (saját lovassal)
5. galopp (hivatalos versenyek eredményei elismertek)
6. távlovaglás (hivatalos versenyek eredményei elismertek)
7. távhajtás (hivatalos versenyek eredményei elismertek)

A teljesítményvizsga részfeladatai közül minden ménjelölt számára a 1-es (idomítólovaglás) kötelező feladat 2003-tól.

A végleges fedeztetési engedély kiadásának feltétele az „A” és „B” rész teljesítése mellett a „C” részből legalább 3 részfeladat teljesítése, melyből az idomítólovaglás kötelező feladat.

Életkor

A ménvizsga „C” 5. sz. részfeladatán olyan 3 évesnél idősebb ló vehet részt, mely a tárgyév július 1-ig betölti harmadik életévét.

„C”/1, 2, 3, 4. feladatra a 4 éves és idősebb ménjelöltek nevezhetők.

A 6. részfeladatot (távlovaglás) és a 7. (távhajtás) részfeladatot a mén 5. életévének betöltése után teljesítheti a Távlovaglás Szabályzatának megfelelően, addig a két feladatra a mén halasztást kap, amennyiben a ménvizsga egyéb feladatait eredményesen teljesítette.

Halasztást kaphat az a ménjelölt is, amely galopp tréningben áll, és így az 5. részfeladaton kívül más feladatot csak későbbi vizsgán tud teljesíteni, ennek is az a feltétele hogy az A és C pontok, valamint a B/5 feladatot teljesítse a ménjelölt.

Az ideiglenes fedeztetési engedély kiadásának feltétele, hogy a 4 éves kortól teljesíthető „C” részfeladatok közül a jelölt legalább egyet teljesítsen, akkor egy ideiglenes, a következő két évre érvényes fedeztetési engedélyt kap.

A ménvizsga teljesítésére a ménjelöltnek 3 év áll a rendelkezésére. A későbbi vizsgákon az „A” és „B” részt már nem kell ismételnie, ha azon korábban megfelelt.

Amennyiben a mén 3 év alatt nem tudja teljesíteni a ménvizsga követelményeit, fedeztetési engedélyt nem kaphat.

A ménvizsga helye

A ménvizsgára minden év őszén kerül sor. A vizsga színhelyéül az Egyesületnek olyan helyet kell választani és biztosítani, mely a „C”/1., 2., 3. részfeladat esetében megfelel a Magyar Lovas Szövetség Díjlovagló és Díjugrató Szabályzata által a pályára vonatkozó előírásoknak, a 4. részfeladat (cross) esetében a pálya teljes hosszán a mén kísérhető, és arról videofelvétel készíthető, mely a ménvizsga jegyzőkönyv része.

A „C”/5, 6, 7. részfeladat hivatalos versenyek elismerését jelentik, így azok rendezésével a ménvizsga során nem kell számolni.

A ménvizsga bírálóbizottsága

A Bíráló Bizottság legalább 3 fő, de mindig páratlan számú, olyan tagokból áll, akik szerepelnek a közgyűlés által elfogadott bírói listán,. Külföldi bírók az ISG, illetve az ECAHO tárgyévben kiadott listájáról választhatók.

Az egyes feladatok („C”) rész bírói munkájára az elnökség elismert hazai és nemzetközi bírókat kell felkérjen.

A bírálóbizottság a rangsor kialakításához a pontozásos módszert hívja segítségül. A ponthatárt (megfelelt – nem felelt meg) a bemutatott állomány szerint évente fajtacsoportonként határozza meg, így az egyes évjáratok ponthatárai jelentős eltérést mutathatnak.

A sajátteljesítményvizsgálat lefolyása

Az egyesület elnöksége fenntartja a jogot, hogy az összehasonlíthatóság érdekében olyan ménnek indulását is lehetővé tegye a ménvizsgán, melyek az adott vizsgafeladatot a korábbi években már teljesítették.

Küllemi bírálat

Célja az, hogy rangsorolja a ménjelölteket, eredménye tükrözze, hogy az adott egyed mennyire közelíti meg az ideális típust. A bírálat feladata kizárni azokat az egyedeket, melyek olyan súlyos örökletes küllemi hibákkal rendelkeznek, melyek nem felelnek meg a fajta nemzetközi követelményrendszerének, nem szolgálják a hazai lóállomány minőségi javítását.

A bírálatot megelőzi a méretek felvétele:

- marmagasság bottal és szalaggal
- övméret
- szárkörméret.

A bírálat lefolyása

Az arab tenyészszemléken már bevett módszer szerint kell lebonyolítani.

A pontozás 1–10-ig történik.

Pontozási skála:

10 kitűnő	4 hiányos
9 nagyon jó	3 meglehetősen rossz
8 jó	2 rossz
7 elég jó	1 nagyon rossz
6 kielégítő	
5 elégséges	

A bírálat tárgya:

1. típus,	5. végtagok
2. fej	6. lépés
3. nyak	7. ügetés
4. törzs és felsővonal	

Elérhető maximális pontszám 70 pont.

A bíráló eredménye támpontot ad a tenyésztőnek és az Egyesületnek egyaránt a mén küllemének megítéléséhez. Amennyiben a hét bírálati szempont valamelyikére 5 pontot, vagy az alatti átlagot ér el, úgy a mén teljesítményvizsgálatra nem javasolt.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a három bíráló által meghatározott átlagpontszámnál többet ért el a ménjelölt.

Szabadon ugratás – mozgásbíráló

Három bíráló, egymástól függetlenül bírálja a mént az alábbi mozzanatokban:

1. ugróstílus, bascoule	1–10
2. ugrókészség, ugróképesség	1–10
3. ügyesség	1–10
4. vágta, lendület, beosztás	1–10

Átlagpontszám:

Az ugrófolyosóban két ugrást helyeznek el, melyek közül a második ugrást fokozatosan emelik.

Első kísérlet 70 cm magasságon, majd 10 cm-ként emeléssel, addig folytatható, amíg a ló szívesen, könnyen teljesíti a feladatot.

A cél az ugróképesség elbírálása. A ménjelöltet kézen kell az ugrásra fordítani, az ugrás után ismételtén meg kell fogni, és az ugrások leküzdése után jutalmazni kell.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a három bíráló által meghatározott átlagpontszámnál többet ért el a ménjelölt.

A ponthatárok évről-évre a loállomány minőségének függvényében változhatnak.

Mozgásbíráló

A lépés bírálata kemény talajon, vagy aszfalton, az ügetés és vágta bírálata lovardában vagy szabadon, jó talajú karámban történik, mely legalább 20x40 méter területű. A bírálóbizottság a ménjelölt mozgását mindhárom jármódban elbírálja, és az alábbi szempontok szerint pontoz:

lépés

1. ütemesség	1–10
2. súlypont alá lépés	1–10
3. szabályosság szemből	1–10
4. szabályosság oldalról	1–10
5. elengedettség	1–10

ügetés

1. ütemesség	1—10
2. lendület, alálépés	1—10
3. térnyerés	1—10
4. szabályosság szemből	1—10
5. szabályosság oldalról	1—10
6. elasztikusság, elengedettség	1—10
vágta	
1. ütemesség	1—10
2. lendület	1—10
3. elengedettség	1—10
4. térnyerés	1—10
5. egyensúly	1—10

Eredményes a feladat teljesítése, ha a három bíráló által meghatározott átlagpontszámánál többet ért el a ménjelölt. A ponthatárok évente változhatnak.

Teljesítményvizsga részfeladatonként:

Idomítólovaglás (4 éves kortól választható feladat, 2003-tól kötelező feladat)

Előírt program: 16. számú melléklet szerint, időtartam: 4 perc, 20 x 40 méteres, füves, vagy homokos négyszög.

A ménjelöltnek kétszer kell teljesítenie a feladatot, először saját lovassal, majd tesztlovassal.

A tesztlovas által kitöltendő pontozólap:

1. segítség elfogadása, száronlét ,támaszkodás	1—10
2. egyensúly, lovagolhatóság, fordulékonyság, ütemesség	1—10
3. természet, munkakészség, vérmérséklet	1—10
4. hát-tevékenység, átengedőség	1—10

Tesztlovas pontszáma – mivel csak egy programot értékel – kétszeres szorzóval számítandó az átlagpontszámba.

Közös bemelegítés

Az idomítólovaglás programjának lovaglása előtt közös bemelegítést végeznek a lovasok, mikor a bírácoknak módjuk van a ménjelölteket együtt látni. Egyszerre legfeljebb 4 ló lehet a négyszögben. A négy program utáni szünetben ismételten együtt melegít a következő 4 induló, stb. A tesztlovasokat sorsolni kell. A tesztlovas csak a sorsolás után ülhet lóra, lovat nem cserélhet. A program lovaglása után közvetlenül kell kitöltse a számára összeállított pontozólapot.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a bírálók és a tesztlovasok által vizsgáknként megállapított átlagpontszám felett teljesít a ménjelölt.

Díjugratás (4 éves kortól választható feladat)

a) saját lovassal

b) tesztlovassal

Pálya: 10 db 1 méternél nem magasabb, 1,20 méternél nem szélesebb akadály egy összetett akadállyal, vizesárok és mélybeugrás nélkül.

Iram: 300/méter/perc

Értékelés: 3 bíráló 1–10-ig pontoz az alábbi 9 szempont szerint:

1. száronlét, jármódok tisztasága	1–10
2. segítségek elfogadása, átengedőség	1–10
3. egyensúly, harmónia	1–10
4. bascule, ugróstílus	1–10
5. ugrókészség	1–10
6. ugróképesség, hibátlan akadályvétel	1–10
7. lovagolhatóság	1–10
8. fordulékonyosság, ügyesség, figyelmesség	1–10
9. alapidón belüli teljesítés*	

(* minden megkezdett 5 mp alapidón túl 1 pont levonás)

Tesztlovas: az alábbi 4 szempont szerint bírál:

1. száronlét	1–10
2. segítségek elfogadása, átengedőség	1–10
3. ugrókészség	1–10
4. lovagolhatóság, fordulékonyosság, ügyesség, figyelmesség	1–10

A tesztlovas pontszáma – mivel csak egy programot értékel – kétszeres szorzóval számítandó az átlagpontszámába.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a három bíráló és a tesztlovas által meghatározott átlagpontszámnál többet ért el a ménjelölt.

Fogathajtás (4 éves kortól választható feladat)

a.) díjhajtás

Előírt program: (17. sz. melléklet). Ideje: 5 perc.

Pálya: 40x100

A hajtónak egyszer kell a programot bemutatni.

A ménjelöltnek egyes, vagy kettesfogatban kell teljesítenie a feladatot.

b.) ügetés teljesítmény elbírálása

A feladat végrehajtható egyes és kettes fogatolásban, homokos, vagy lehetőleg sík földúton.

A kocsi súlya egyesfogatolásban min. 150 kg, kettesfogatolásban min. 300 kg.

A mért szakasz hossza 4.000 m.

Teljesítési idő és pontértékek 24. sz. melléklet szerint

A távon belül kijelölt 200 m-es szakaszon számolni kell az ügető lépéshosszt.

c.) lépés teljesítmény elbírálása, (az ügető teljesítmény elbírálásával azonos feltételekkel)

A mért szakasz hossza 1.000 m.

Teljesítési idő és pontértékek a 25. sz. melléklet szerint

A távon belül 100 m-es szakaszon mérni kell a lépéshosszt.

d.) Indítási készségvizsgálat

Kemény földúton vagy füves pályán 2 x 25 m-es szakaszon, egyes fogatolású szánban történik, lépésben. A lovat lehet vezetni vagy hajtani.

Terhelés arab telivéreknél 200 kg, bábolnai (Shagya)-araboknál és egyéb arab fajtánál 250 kg.

Szakaszonként három indítási próbát tehet a vizsgáló.

Pontozás 1- 10-ig

Az indítási- és húzókézséget, hámba dőlést, egyenletes erő kifejtést, bármilyen fontosnak ítélt értékelést (pl. ostor segítség szükségessége stb.) a bírálati lapon rögzíteni kell.

Értékelés

Teljesített a feladat, ha a bírók által meghatározott átlagpontszám felett teljesített a ménjelölt.

Terepvizsga (cross) (4 éves kortól választható feladat)

5.000 m hosszú, sík pályán (ahol a szintkülönbség az 50 métert nem haladja meg), melyet 10 db egyenként 90 cm-nél nem magasabb, 120 cm-nél nem szélesebb fix akadály nehezít, mely teljes hosszában minden bíráló számára látható, vagy gépkocsival követhető.

Iram: 450 m/perc szárazárok, vizesárok lehetséges.

Elbírálás: 3 fős bírálóbizottság által adott pontok alapján.

Szemponatok

1. vágta, annak stílusa	1–10
2. ugróstílus, bascoule	1–10
3. iram, egyensúly	1–10
4. ugrókészség	1–10
5. ugróképesség	1–10
6. lovagolhatóság	1–10
7. menőkedv, bátorság, terepbiztonság	1–10
8. erőnlét (Cooper-Robert teszt alapján)	1–10
9. alapidő betartása	1–10

Az erőnlét (8) vizsgálata a 15. sz. melléklet szerint történik, két állatorvos által.

A részfeladatokat egyszer kell végrehajtani a ménvizsga során, annak igen megerőltető volta miatt. A ménjelöltekről egyenként videofelvételt kell készíteni, a jobb értékelhetőség elősegítésére.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a három bíráló által meghatározott átlagpontszámnál többet ért el a ménjelölt.

Galopp

Elsősorban az arab telivérek kiváló tulajdonsága a gyorsaság és az állóképesség, mely értékmérő tulajdonság megőrzése és fejlesztése egyik fontos feladata az arab telivértenyésztőknek.

Tekintve, hogy a lóversenyzés ezen belül is a galoppversenyzés mint kipróbálás a legnagyobb hagyománnyal rendelkező teljesítményvizsgálati módszer az Egyesület minden hivatalos galoppverseny eredményt elismer, melyet akár hazánkban, akár külföldön rendeznek.

A galoppversenyre készülő, hivatalos tréninglistán szereplő ló nem köteles az évben részt venni és együttesen teljesíteni a három részfeladatot, a választott másik két részfeladat teljesítésére ezen ménjelöltek halasztást kapnak mindaddig, amíg galopptréningben állnak (maximum 3 év).

A galopp teljesítményvizsga feladata teljesítettnek tekinthető, ha a ménjelölt eredménye a vizsga évében:

1. három érvényes futás (távolozás nélkül)
2. két futás, melyek közül legalább egy esetben helyezést ért el (I–III).

A ménjelölt számára a ménvizsga „A” és „B” része, vagy a galopp részfeladat teljesítése előtt vagy után teljesítendő.

Távlovaglás

5 éves és idősebb ménjelöltek részére választható részfeladat.

A távlovás versenyek ma már elképzelhetetlenek arab és arab vérségű lovak nélkül. Ez természetes, hiszen ez a fajta hosszútávú állóképességének köszönheti létét, mint ahogy az arab népek sokat köszönhetnek állóképes lovaiknak. Az Egyesület minden hivatalos hazai és nemzetközi versenyeredményt elismer a ménvizsga távlovaglásra vonatkozó feladat teljesítésénél.

A részfeladat akkor tekinthető teljesítettnek:

- ha három hivatalos, a Magyar Lovas Szövetség Távlovagló Szakbizottsága által rendezett versenyen célba ért és azon nem zárták ki,

- vagy ha két versenyen vett részt, melyből az egyikben I—III. helyezést ért el, amennyiben tíznél több ló ért célba, úgy az első öt helyezett között szerepelt.

Ugyanezek az előírások vonatkoznak a hivatalos nemzetközi versenyekre is.

Távhajítás

5 éves és idősebb ménjelöltek részére választható részfeladat.

A részfeladat akkor tekinthető teljesítettnek:

- ha három hivatalos, a Magyar Lovas Szövetség Távlovagló Szakbizottsága által rendezett versenyen célba ért és azon nem zárták ki,
- vagy ha két versenyen vett részt, melyből az egyikben I—III. helyezést ért el, amennyiben tíznél több ló ért célba, úgy az első öt helyezett között szerepelt.

Ugyanezek az előírások vonatkoznak a hivatalos nemzetközi versenyekre is.

A sikertelen ménvizsga ismételése

A sikertelen ménvizsga újabb felkészülési időszak után ismételhető csak meg. Harmadszor csak azon ménnek számára van ismétlésre lehetőség, melyek az „A” és „B” vizsgarészt (küllemi bírálat, szabadon ugratás, mozgásbírálat) eredményesen teljesítették, és a bírói testület az újbóli ismétléssel egyetért.

Az előszelekció és a ménvizsga összesített eredményét, bírálati és pontozólapjának másolatát az Egyesület az eredményhirdetést követően minden méntartónak rendelkezésére bocsátja.

Az adott tenyészcsoportra érvényes fedeztetési engedéllyel rendelkező ménekről, azok állomáshelyéről az Egyesület a fedeztetési idényt megelőzően kimutatást készít, azt tagjai részére megküldi, honlapján közzé teszi.

A bábolnai (Shagya) arab fajtában csak azok az arab telivérek fedezhetnek, melyek eredményes ménvizsgát tettek, az adott tenyészcsoportra fedeztetési engedéllyel rendelkeznek, és melyeket a ménvizsga bizottság a tulajdonos külön kérésére arra alkalmasnak ítélt.

Az arab telivér ménjelöltek, vagy már fedeztetési engedéllyel rendelkező arab telivér mén tulajdonosának a ménvizsgát megelőzően nyilatkoznia kell arról, ha a bábolnai (Shagya) arab fajta is érvényes fedeztetési engedélyt kíván szerezni.

A korábban már fedeztetési engedéllyel rendelkező arab telivéreket amennyiben bábolnai (Shagya) arabra is érvényes fedeztetési engedélyt kívánnak szerezni, a következő ménvizsgán küllemi bírálat, és mozgásbírálatra ismételten fel kell vezetni.

Fedeztetési engedély kiadása, érvényessége

Az ideiglenes fedeztetési engedély kiadásának feltétele az „A” és „B” rész teljesítése, illetve a „C” rész hét feladata közül legalább egy sikeres teljesítése.

A végleges fedeztetési engedély kiadásának feltétele az „A” és „B” rész teljesítése mellett a „C” részből legalább 3 feladat teljesítése.

Az eredményes ménvizsgát tett mének fedeztetési engedélyt kapnak, mely három tenyészcsoportra érvényes.

Ezután az Egyesület közgyűlése által felhatalmazott személyek elbírálják a mén ivadékeit. Amennyiben a mén örökletes hibái nem szolgálják a fajtacsoport fejlődését úgy a fedeztetési engedélyt visszavonják, illetve korlátozzák a ménnel fedeztethető fajtacsoport számát (pl. csak arab félvér kancára engedélyezett, csak saját kancára engedélyezett stb.).

Az ivadékok felülvizsgálata után kaphat a mén végleges fedeztetési engedélyt.

Arab kancák teljesítményvizsgálata

3 éves és idősebb kancák számára

Kancák teljesítményvizsgálata

Az Egyesület feladata feltárni és értékelni a kancaállomány pillanatnyi helyzetét, az átlagon felüli kancák tenyésztőjét, tulajdonosát segítségül hívni a legjobb párosítási terv elkészítéséhez, segíteni őket abban, hogy ezen kancákat a legmegfelelőbb ménnel fedeztethessék.

A vizsgálat távlati célja, hogy a ménutánpótlásra azok a kiemelkedő örökítő hatású kancacsaládokból származó kancák ivadécai kerüljenek felállításra, melyek maguk is átlagon felüli teljesítménnyel rendelkeznek.

A teljesítményvizsga felépítése megegyezik a ménekével.

A Küllemi bírálat (lásd mének)

B Teljesítményvizsga

1. idomítólovaglás saját lovas alatt (lásd méneknél)
idegen lovas alatt, vagy
2. díjugratás (lásd méneknél)
3. fogathajtás (lásd méneknél)

C Mozgásbírálat, szabadonugratás (lásd méneknél).

Értékelés

A bírálatot az Egyesület birói listáján szereplő személyek végezhetik. A teljesítményvizsgálat A, B, és C pontja alapján értékelik a kancákat, és rangsorolják őket

a kapott átlagpontszámok alapján.

Az Egyesület anyagi helyzetétől függően a kancatulajdonosokat jutalomban részesíti, melynek mértékét a rendező és az Egyesület határozza meg.

1.4.6. A magyar sportló fajta teljesítményvizsgálati és tenyésztérbecslési rendje

Küllemi bírálati szempontok:

Az egyesület által regisztrált lovak és bírálata az alábbi bírálati lapokon történik.

1. 100 pontos (súlyozott) bírálati lap

Minden 3 éves kort betöltött ló részére. Tartalmazza a kategóriába sorolás szempontjait, valamint egy rövid, szöveges értékelést. (10. melléklet).

- A bírálati lap 3 példányos füzetben készül, egy példányt a tulajdonos kézhez kap a helyszínen,
- a második példány a méneskönyvi regiszter számára készül,
- a harmadik példány a számozott tömbben marad, mint alapregiszter.

2. Leíró bírálati lap

Ez a típus a szopós kortól 3 éves korig terjedő időszakra szól, mely alapján a csikók kerülnek részletes bírálatra. Az ebben a korban történő leíró bírálatot az indokolja, hogy a csikók 3 éves korig folyamatos és látványos átalakuláson mennek keresztül, így nem indokolt a pontozásos értékelés (4. sz. melléklet).

3. Lineáris bírálati lap

Az egyesület fakultatívan kívánja használni, azon mének ivadékaínál, melyek száma várhatóan a tizet meghaladja (5. sz. melléklet).

A 3-4 éves magyar sportló kancák központi sajátjeljesítmény vizsgálja (lásd. 30. oldal. 1.3.5. pontja)

Mellékletek: Leíró bírálati lap (4. sz. melléklet), Lineáris küllemi bírálati lap (5. sz. melléklet), MSLT küllemi bírálati lap (10. sz. melléklet), Bírálati lap (11. sz. melléklet)

A Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete tenyészkanca állományának minősítése

A kanca minősítésének rendszere (kancabírálati szabályzat)

A tenyészkanca állomány felmérése, valamint az ezen keresztül történő minősítés elengedhetetlenül szükséges a minőségi tenyésztői munka fejlesztéséhez.

A kancák minősítése az alábbi szempontok alapján történik.

1/ Küllem

2/ Saját teljesítmény

3/ Ivadék és anyai féltestvér eredményei alapján

4/ Genetika

1/ **Küllem** alapján történő minősítés

A 100 pontos küllemi bírálat ((lásd: MSLT lóbírálati szabályzat IV. sz. melléklete) alapján elért pontszámoknak megfelelően a kancát

A, B, C, illetve D minősítést kap a következők szerint:

A - 81 -100 pont

B - 75 - 80 pont

C - 65 - 74 pont

D - 50 - 64 pont

E - 50 pont alatti minősítésű kanca csak előmeneskönyvben regisztrálható, csikója nem kap koronás bélyegzést.

2/ **Saját teljesítmény** vizsga alapján a következő **kategóriákat** különböztetjük meg:

2.1/ a, b, c és d.

A központi saját teljesítmény vizsga alapján az MSLT a 3 és 4 éves kancákat a, b, c és d kategóriákba sorolja (lásd: MSLT kanca STV kiírást és a kanca STV bírálati lapját, V. sz. melléklet).

2.2/ Versenyeredményeik alapján a tenyészkancák minősítése a következő kategóriák szerint történik: elit, I., I/II.

2.3/ Saját teljesítmény alapján a központi kaposvári kancavizsgán elért "a" besorolás I/II., a "b" besorolás II. minősítési kategóriát ad.

Díjugratás versenyeredményei alapján

Elit kategória:

⇒ nehéz (A/3) kategóriában (felnőtt bajnokság döntőjében) I.-III. vagy

⇒ CSI-B verseny nagydíjában I.-III. vagy

⇒ CSI-A, CSI-O és annál magasabb kategóriájú verseny bármely versenyszámában I.-III. helyezés vagy

⇒ 0 hibapontos eredmény ezeken a pályákon

I. kategória:

⇒ A/3 kategóriában vagy felnőtt bajnokság döntőjében IV.-VI. vagy

⇒ A/2 kategória döntőjében I.-III. vagy

⇒ CSI-B bármely számában I., nagydíjában IV.-VI. vagy

⇒ CSI-A, CSI-O bármely versenyszámában IV.-VI. vagy

⇒ a 7 évesek tenyészversenyének döntőjében I.-III. vagy

⇒ a Mezőhegyesi Nemzetközi Kanca- és Ménverseny Kanca II. versenyszámának döntőjében I.-III. helyezés vagy

⇒ maximum 4 hibapontos eredmény ezeken a pályákon

I/II. kategória:

- ⇒ a 7 évesek tenyészversenyének döntőjében IV.-X. vagy
- ⇒ a 6 évesek tenyészversenyének döntőjében I.-VI. vagy
- ⇒ az 5 évesek tenyészversenyének döntőjében I-III. vagy
- ⇒ a Mezőhegyesi Nemzetközi Kanca- és Ménverseny Kanca II. döntőjében IV.-VI. helyezés.
- ⇒ a központi kancavizsgán "a" minősítést elért kanca
- ⇒ kezdő lovak (A/1) döntőjében I-VI. helyezés vagy
- ⇒ maximum 4 hibapontos eredmény ezeken a pályákon

II. kategória:

- ⇒ központi kancavizsgán "b" minősítést elért kanca

Military versenyeredményei alapján

Elit kategória:

- ⇒ minimum 1 CNC** vagy CCN** kategóriás felnőtt bajnokság döntőjében I. helyezés, illetve ennek megfelelő nemzetközi eredmény.

I. kategória:

- ⇒ minimum 1 CNC** vagy CCN** kategóriás felnőtt bajnokság döntőjében II.-IV. helyezés, vagy CNC* vagy CCN* kategóriás verseny I-III. helyezés, illetve ennek megfelelő nemzetközi eredmény.

I/II. kategória:

- ⇒ minimum 1 nyitott kategóriás haladó versenyen I.-IV. helyezés.

Díjlovaglás versenyeredményei alapján

Elit kategória:

- ⇒ minimum 1 S kategóriás bajnoki döntő I.-III. helyezés vagy ennek megfelelő nemzetközi eredmény.

I. kategória:

- ⇒ S kategóriás versenyen IV.-VI. helyezés vagy
- ⇒ M kategóriában I.-III. helyezés vagy
- ⇒ hasonló szintű nemzetközi eredmény.

I/II. kategória:

- ⇒ L kategóriában I.-III. helyezés vagy
- ⇒ M kategóriában I.-VI. helyezés vagy
- ⇒ ennek megfelelő nemzetközi szereplés.

Fogathajtás versenyeredményei alapján

Elit kategória:

⇒ országos bajnokságon I.-III. helyezés vagy ennek megfelelő nemzetközi eredmény.

I. kategória:

⇒ országos bajnokságon IV.-VI. helyezés vagy ennek megfelelő nemzetközi eredmény.

I/II. kategória:

⇒ országos bajnokságon VII.-X. helyezés vagy ennek megfelelő nemzetközi eredmény.

Kancák osztályba sorolása ivadékai és anyai féltestvérek eredményei alapján

Ivadékaik versenyeredménye alapján a kancákat a következő **osztályokba** soroljuk: elit osztály, I. osztály, I/II. osztály és II. osztály.

Díjugratás versenyeredményei alapján

Elit osztály:

⇒ a kancának legalább egy elit és egy I. kategóriájú vagy egy elit és 2 I/II. kategóriájú ivadéka legyen. A közép kategória feltételeinek megfelelő, ha a kancának

- minimum 2, fedezettési engedéllyel rendelkező ivadéka vagy
- minimum 2, a központi kancavizsgán a, illetve b kategóriába sorolt ivadéka vagy
- egy fedezőmén ivadéka és egy kancavizsgán a, illetve b kategóriába sorolt ivadéka vagy
- egy elit kategóriás anyai féltestvére van.

I. osztály:

⇒ legalább egy I. és egy I/II. kategóriájú ivadéka legyen. A I/II. kategória feltételeinek megfelelő, ha a kancának

- egy fedezőmén ivadéka vagy
- kancavizsgán a, illetve b kategóriába sorolt ivadéka vagy
- egy I. kategóriájú anyai féltestvére van,

⇒ elit osztályú kanca kancaivadéka, mely legalább külleme alapján B minősítést ért el, és a központi kancavizsgán a, vagy b kategóriába sorolt.

I/II. osztály:

⇒ a kancának legalább egy I/II. kategóriás ivadéka legyen vagy

⇒ I. osztályú kanca kancaivadéka mely legalább külleme alapján C minősítést ért el, és a központi kancavizsgán a, b, vagy c kategóriába sorolt.

II. osztály:

⇒ a központi kancavizsgán a vagy b kategóriát elért 3-4 éves kanca, mely ezen kívül A vagy B minősítésű küllemmel rendelkezik.

Military versenyeredményei alapján

Elit osztály:

⇒ legalább egy CNC* és egy CCN** kategóriában I. helyezett ivadéka legyen vagy
⇒ ennek megfelelő nemzetközi eredményű ivadéka.

I. osztály:

⇒ legalább egy CNC* és egy A kategóriában I.-III. helyezett ivadéka legyen vagy
⇒ ennek megfelelő nemzetközi eredményű ivadéka.

I/II. osztály:

⇒ legalább egy kezdő A kategóriában I.-III. helyezett ivadéka legyen.

Díjlovaglás versenyeredményei alapján

Elit osztály:

⇒ legalább egy S és egy M kategóriájú I.-III. helyezett ivadéka legyen országos bajnokságon vagy
⇒ hasonló szintű nemzetközi versenyen.

I. osztály:

⇒ legalább egy M és egy L kategóriában I.-III. helyezett ivadéka legyen országos bajnokságon vagy
⇒ hasonló szintű versenyen.

I/II. osztály:

* legalább egy L kategóriában I.-III. helyezett ivadéka legyen.

Fogathajtás versenyeredményei alapján

Elit osztály:

⇒ országos bajnokságon vagy hasonló szintű nemzetközi versenyen I.-III. helyezett ivadéka legyen.

I. osztály:

⇒ országos bajnokságon vagy hasonló szintű nemzetközi versenyen IV.-VI. helyezett ivadéka legyen.

I/II. osztály:

⇒ országos bajnokságon vagy hasonló szintű nemzetközi versenyen VI.-X. helyezett ivadéka legyen.

A fentiekben leírt összes minősítendő kancánál az alapvető küllemi kritérium a következő:

Elit osztályú minősítést a 100 pontos küllemi bíráló alapján minimum C kategóriába sorolt kanca kaphat.

I/II. osztályú besorolást minimum D kategóriájú kanca kaphat.

Amely egyed ezen küllemi kritériumoknak nem felel meg, azt a saját teljesítménye és az ivadécai teljesítménye sem jogosítja fel felsőbb osztályba sorolásra.

Kancavizsga eredményének tekintetében kizárólag a kaposvári központi STV az elfogadott.

Egyéb rendelkezések:

Az elit, I. és I/II. osztályzatot valamint az elit kategóriát elért kancát premizálásra javasolja az elnökség, amennyiben a szóban forgó egyed ajánlott méntől megállapított vemhes.

A fedezőmének beosztása a tenyésztésbe

Az MSLT a fedeztetésre engedélyezett méneket az alábbi csoportokba sorolja.

Engedélyezett mének

Mindazon mének, melyek az MSLT által kidolgozott teljesítményvizsgálati kódexben leírt Mén STV. I. vizsgát eredményesen letették az OMMI valamely teljesítményvizsgáló állomásán (Parád, Nagycenk). Az STV I. eredményes letétele után **ideiglenes fedeztetési engedélyt kapnak** azzal a feltétellel, hogy egy éven belül az STV II.-t is eredményesen leteszik. Az STV II.-től abban az esetben lehet eltekinteni, ha a ménnek A/1 kategóriában 3 alkalommal, 3 különböző versenyen legfeljebb 4 hibapontos vagy annál jobb eredménye van. Díjlovagló, military és fogathajtás szakágakban a fentieknek megfelelő szintű versenyeredmények a mérvadóak.

Ajánlott mének

A sportló-tenyésztés fejlődése érdekében elengedhetetlen, hogy különösen a mesterséges termékenyítésben részt vevő, várhatóan nagy létszámú ivadékokat létrehozó mének képességét és készségét megismerjük, és azokat a méneket részesítsük előnyben, amelyek az elvárásoknak megfelelnek. E cél érdekében az MSLT kidolgozta az ajánlott mének csoportjának kritériumait. Mindazon hazai és import mének ebbe a kategóriába kerülnek, melyek **küllemi bírálatuk** során minimum 70pontot érnek és **életteljesítményük alapján** (saját teljesítmény, ivadékok teljesítménye, illetve oldalági rokonok teljesítménye) megfelelnek a követelményeknek.

Sportteljesítményük alapján az alábbiak szerint sorolhatók a mének az **ajánlott** kategóriába:

Díjugratás:

Ha az elit vagy I. kategória követelményeinek megfelelnek (lásd a kancáknál leírt elit ill. I/II. kategóriát).

Military:

⇒ nehéz (C) kategóriájú versenyeken legalább három I.-III. helyezés valamelyikének

elérése.

Díjlovaglás:

⇒ S kategóriában elért legalább I-III. helyezés.

Fogatsport:

⇒ országos és hivatalos nemzetközi versenyen legalább három I.-III. helyezés valamelyikének elérése.

Ménvizsgát tett mének tehát, a fentiekben leírt sportteljesítmény alapján, az elnökség javaslatára kerülhetnek az ajánlott mének közé.

3. Saját teljesítmény hiányában azok a mének, amelyek **ivadékaik versenyeredményei alapján** az apamének összesített rangsorában (MgSzH Központ) I.-VI. helyezést értek el, ajánlott mének.

Angol telivér mén és arab mén a sportló-tenyésztésben

⇒ **engedélyezett** ménként abban az esetben kerülhet felállításra, ha a bíráló bizottság és az elnökség küllem, származás és mozgás alapján a sportló-tenyésztés számára szükségesnek, javító hatásúnak ítéli meg,

⇒ **ajánlott mén** kategóriába kerül a mén, ha külleme és mozgása alapján az egyesület bíráló bizottsága az elnökséggel egyetértésben azt engedélyezi, továbbá a minimum 70 pont minősítésű küllemi bírálatot, továbbá STV II. vizsgát sikeres leteszi, vagy A/1 kategória 3 különböző versenyén a 8 hibapontos vagy annál jobb teljesítményt ér el.

1.4.7. A póni lófajták teljesítményvizsgálati rendje

A póni fogalomcsoportba számos fajta tartozik, amelyeket kialakulásuk körülménye, évszázados használatuk egymáshoz viszonyítva szélsőséges megjelenésüvé (ebből adódóan teljesítményüvé) formált. Ezekről azonos teljesítményt elvárni szakmailag megalapozatlan, ám jelenkorban fő hasznosítási területük egy irány felé mutat. E megállapítás nem jelenti egybemosódásukat, hiszen származásuk, fajtajellegük, (méretük) változatlan formában őrzendő. Teljesítményük is okvetlen különböző, hasznosításuk is szerteágazó, de kedvező munkahasználati tulajdonságuknak, a könnyű kezelhetőségnek, a gyermekek adottságának megfelelő karakterüknek fajtától függetlenül mindegyiknél alapkövetelménynek kell lenni.

Erre való tekintettel a teljesítményvizsgálat rendjében megkülönböztetünk kötelező feladatokat és fakultatív elemeket.

A **kötelező feladatok** a méneskönyvi felvételhez, az egyesületi nyilvántartásba vételhez, a tenyészállatkénti elismeréshez szükségesek. Helyesebb ezért kétségvizsgaként jelölni, és olyan feladatokat támasztani, amelyek teljesítése fajtától függetlenül elvárható..

A **fakultatív elemek** a magasabb szintű (sport) **kipróbálás** részét képezik, növelik a pónik használati – (és forgalmi) értékét, bővebben jellemzik a fajtaspecifikus munkahasználati tulajdonságokat és közvetve utalnak a tenyésztésre is. A fakultatív elemek teljesítése hozzájárul a törzskönyvi osztályba soroláshoz is.

Kötelező feladatok

1./ Küllemi bírálat

Célja annak elbírálása, hogy adott egyed fenotípusos megjelenése mennyiben felel meg

- a tenyészállattal szembeni általános és speciális követelményeknek
- a fajtaleírásnak, a kívánatos típusnak
- ivadékain keresztül az őrzendő fajtajellemeknek
- a fajta fizikai adottságai javításának
- a populáció megőrzése fejlesztésének

A bírálat feladata még a tenyésztésből kizárni a genetikai terheltséget nyilvánvalóan hordozó egyedeket.

A küllemi bírálat megkezdésének feltétele a tenyésztési szabályzatban meghatározott ősi sorokat felvonultató eredeti származási lap bemutatása és egy másolati példány bíráló bizottsághoz történő eljuttatása.

A bírálatnak fontos részét képezi a precíz méretfelvétel (bottal és szalaggal mért marmagasság, övméret, szarkörméret), mert a póni- és kislófajták fajtastandardjához elengedhetetlenül hozzátartoznak a méretek.

A küllemi bírálatnál a 1. sz. mellékletben szereplő bírálati lap vezetése kötelező. E mellett vezethető a klasszikus kanca-, illetve ménbírálati lap is, és középtávon lineáris küllemi bírálati lap adatainak rögzítése is elképzelhető.

A fajta méneskönyvében az összpontszámokon belül a küllemi (százalék) pontot önállóan is meg kell jeleníteni.

2./ Nyereg alatt és/vagy kocsiban történő bemutatás (indítási próba végzéssel)

Mindegyik pónifajtát sokirányú használhatóságra tenyésztjük, ezért nem irreális elvárás lovas alatt és a fogatban történő vizsgáztatásuk.

A nyereg alatti készségvizsgát indokolja, hogy a pónifajták többségét ma már lovaglásra is tenyésztik. A (gyermek) lovasnak nagyobb a befolyása a lóra, mint fogatban, aminek következtében a balesetek nagyobb valószínűséggel elkerülhetők.

A fogatban történő vizsgáztatás mellett szól, hogy a póni betanítása könnyebben megoldható, hiszen idősebb, nagyobb súlyú lovasok is használni tudják a pónit. A fogatba tanított lovakkal esetleg speciális igásmunka is végezhető, továbbá a fogatlovat a gyerek nem „növi ki”.

Bár szakmai érvek a mindkét formájú vizsgáztatás mellett szólnak, a teljesítményvizsgálati kódex mégis csak az egyiket teszi kötelezővé és bátorít mindkettő letételére.

a.) Lovas alatti vizsgáztatás

A vizsgán a lovat felkészítő lovasnak 20x60 m nagyságú díjlovagló négyszögben, szabályosan felnyergelve, csikókantárral kell bemutatni a pónit. A lovasnak a kobak kötelező, a pálca engedélyezett és tiltott a sarkantyú használata.

A lovasnak a pónival lépés, ügetés, vágta jármódban egyenes vonalon és nagykörön előre meghatározott feladatsort kell bemutatni (20. sz. melléklet). A feladatsor utolsó három gyakorlata a szoló meredek-, és széles ugrás, továbbá a labirintuson való áthaladás. Ezek az akadályok a négyszögben úgy helyezendők el, hogy ne essenek a többi feladat útvonalába.

Az akadályok a versenyeken előírtaknak megfelelőek, kellő tömörségűek, a földön lévők alsó elemmel ellátottak. A meredek ugrás magassága a vizsgázó ló marmagasságának egyharmada. A széles ugrás magassága a vizsgázó ló marmagasságának fele. A rálovaglás felőli magasság alacsonyabb, meghívós. Szélessége az akadály magasságának fele. Az ugrások magasságának kiszámításakor 10 cm-en belül a kerekítés szabályai szerint kell eljárni.

A labirintus két egymásba fordított „E” betű, akadály rudakból kirakva. A folyosó szélessége 1 méter. (lásd 21. sz. melléklet)

b.) Készségvizsga fogatban

A fogatban történő vizsgáztatás során is a póniló készségét együttműködési hajlandóságát kell felmérni. A pónik munkáját 20x60 m nagyságú pályán lépés és ügetés jármódban értékeli a bíráló bizottság.

A fogat készségvizsga a húzópróbával kezdődik, amelyik kizárólag egyes fogatolásban végezhető, szán- vagy rönkhúzással. Az úgynevezett csúszóba fogás – amelyhez két személy vehető igénybe - bíráló bizottság előtt történik. Ezen az indítási próbán elegendő, ha a póni testsúlyának 20-25 %-át kitevő súlyt három alkalommal elindít, és készségesen húzza 20-25-30 méteren át. Az egyes megállásokkor a póninak feszült istrángokkal nyugodtan állnia kell, majd egyenes hámba dőléssel kezd az újabb szakasz megtételéhez. Az indítási próba külön nem pontozandó, de csak az a póni kezdheti meg a fogatos vizsgáját, amelyik e feladatot teljesítette.

A kocsiban történő vizsga a 20x60 méter nagyságú pályán elsősorban egyes, esetleg kettős fogatolásban végezhető.

A kocsit tekintve, az kettős- vagy négykerekű lehet, nyomtáv, fék és súly meghatározása nélkül, ám a kocsis biztonságát a tulajdonos szavatolni köteles.

A ló (lovak) szerszámzatára nincs előírás, de annak biztonsága követelmény.

A hajtónak előírt ruházata nincs, de tisztasága, ápoltsága magától értetődő. A kalap viselése és az ostor kézbentartása nyilvánvaló.

Egyes fogatnál segédhajtó nem kötelező, kettesnél egy fő segédhajtó szükséges.

A ló (lovak) ápoltságához nem férhet kétség.

A hajtónak a fogattal lépés és ügetés jármódban, egyenes-, kígyóvonal és kör meghajtásával előre meghatározott feladatsort kell bemutatni. (lásd a szöveges leírást és a pályarajzot a 22-23. sz. mellékletben).

A készségvizsga programja (feladatonként 1-10 pontig értékelve).

1. A-nál behajtás munkaügetésben, X-nél állj, köszönés!
2. Munkaügetést indulj, C-nél a jobb kézre, MXK átlóváltás, ügetésfokozás.
3. K-nál munkaügetés, AC háromívű kígyóvonal munkaügetésben.
4. C-nél lépés, HXF átlóváltás munkalépésben, F-nél munkaügetés.
5. A-nál nagy kör, egyszer körül, majd váltsd a köröket.
6. C-nél egyszer körül.
7. Egyenest, HK ügetésfokozás, K munkaügetés, A-nál középből, G-nél állj, köszönés!
8. A hajtó öltözete, szár- és ostorkezelése
9. A ló egészségessége, fegyelmezettsége, a jármódok elaszticitása, tisztasága
10. Összbenyomás, a fogatról kialakított kép

3. Vérmérséklet, kezelhetőségi vizsga

A póniknak, kislovaknak olyan vérmérsékletűnek kell lenniük, hogy a gyermek általi használatot, ápolást, gondozást lehetővé tegyék. Rosszindulatú, kezelhetetlen, munkavégzésben megbízhatatlan lovak nem kerülhetnek nyilvántartásba.

A vérmérsékletet, kezelhetőséget, a **karaktert** 1-10 pontig terjedő számskálán kell kifejezni az alábbi szempontok figyelembevételével.

a.) Szemlén elbírálandó tulajdonságok:

Jóindulatú, nyugodt a környezet iránt érdeklődő, de nem szangvinikus. A fajtára jellemző kívánatos viselkedésbeli tulajdonságokat egyértelműen mutatja. A fajtát javító módon rendelkezik a karaktert formáló tulajdonságokkal. **8-10 pont**

Kissé ideges, a túlfűtöttség jelei észrevehetőek, de különleges felkészültséget nem igénylő, határozott bánásmóddal jól kezelhető. Tenyésztésbe állításával a fajta vérmérsékletét, kezelhetőségét tekintve rontó hatás nem várható. **6- 8 pont**

Nehezen kezelhető, a környezet leköti figyelmét. Különleges felkészültséget igényel a vele való bánás. Az adott tulajdonság tekintetében tartása állandó figyelmet igényel. **3- 6 pont**

Környezetére, emberre és idegen lovakra egyaránt veszélyes, Az esetlegesség, a bizonytalanság, a rosszindulat érzetét kelti a bírálóban. **0-3 pont**

Ez az utolsó kategória már nem kerülhet méneskönyvi felvételre.

Tekintettel a kétségvizsga egyes elemei eltérő számú szempontjaira, azok csak önmagukban állják meg helyüket. Az összeadhatóság és összehasonlíthatóság érdekében mindegyik szempontot a lehetséges maximum százalékában kell kifejezni. Az azt követő összeadás után számtani átlagot számítva egyetlen pontszámmal jellemezhető a póni kétségvizsgálója.

A pónik gazdag fajtaszáma miatt és sokoldalúságuk következtében hasznosításuk rendkívül szerteágazó és pontosan meg nem határozható. Mindenféle valós munkavégzésre (pl. lovas íjászat, terápiás lovaglás, lovardai munkák, igás szolgálat, voltizsálás, hegyi terepen természetvédelmi őrszolgálat, csikós és speciális fogatbemutatók stb.) kétségvizsga és összehasonlítási szabályzatot lehetetlen alkotni, ugyanakkor ezek jól példázzák a pónik használhatóságát. Ezt a valós teljesítményt – hitelt érdemlő dokumentálás mellett – kancák esetében kétségvizsgának fogadja el az egyesület, de pont értékben nem fejezi azt ki. Tenyésztési engedélyre aspiráló ménéknél a fenti rendszerű kétségvizsgától nem lehet eltekinteni.

Fakultatív feladatok (STV II.)

Az egyesületi nyilvántartásban lévő pónik szerény hányada eddig is részt vett a lovassportok valamely ágában (vagy más minősítő feladatokban), ahol jelentősen teljesített.

A Magyar Lovassport Szövetség egyes szakágainak (díjlovaglás, díjugratás, fogat) országos bajnokság kiírásával remélhető, hogy növekvő számban rajthoz állnak egyesületi nyilvántartásban lévő pónik is. Az itt felmutatott eredményeket indokolt a póni teljesítményei, teljesítményvizsgálói között nyilvántartani, majd minősítésüknél (törzskönyvi besorolásnál) tenyésztői munkánál figyelembe venni.

Minősülésre az alábbi lehetőségek kínálkoznak:

- a.) versenyzés a lovassport bármely ágában, a Magyar Lovassport Szövetség szakági szabályzata alapján, a póniknak, kislovaknak kiírt versenyszámokban.
- b.) versenyzés a Magyar Lovaskör szakági szabályzata alapján a póniknak, kislovaknak kiírt versenyszámokban
- c.) versenyzés a Penny Kupa kiírása alapján
- d.) versenyzés az egyesület által szervezett, fajtára adaptált nyilvános versenyeken
- e.) versenyzés az Első Magyar Pónifogathajtó Egyesület által kiírt versenyeken
- f.) versenyzés a Magyar Póni Klub Szövetség nyilvános versenyein
- g.) versenyzés a Gyermek- és Pónilovasok Országos Szövetsége keretein belül

A kiképzés a versenyzés során szerzett tapasztalatokat, az elért eredményeket a lovas (hajtó) írásban közli az egyesülettel, hogy azokat a tenyésztői munkában felhasználni, a számítógépes nyilvántartásnak (LÓINFORM, OLIR rendszer) továbbítani lehessen.

A lovassportban mutatott teljesítmény hozzájárul a ménék törzskönyvi osztályba sorolásához. A ménék és/vagy kancák elit minősítése sportbéli teljesítmények (STV II) nélkül nem adható ki.

A póni- és kislovak minősítése

Három éves korukig a csikók részletes küllemi bírálaton nem vesznek részt. A szopós, választott és évjáratú csikók minősítése osztályba sorolással történik.

I. és II. osztályú minősítésre kerülhet sor, ezen belül 2 kategóriát (I/1, I/2, II/1, II/2.) lehet képezni.

Három éves korban a méneskönyvbe (és annak mellékletébe) kerülés egyik feltételeként kiemelten kell kezelni a részletes küllemi bírálatot. A készségvizsga pontszámában külön megjelölendő a küllem minősítése.

Ha a készségvizsga egyes szempontjainál bármelyik nem éri el az 50%-ot, a póni nem kerülhet egyesületi nyilvántartásba. Ugyancsak nem kerülhet egyesületi nyilvántartásba a póni, ha kapott pontjai nem érik el a lehetséges 50%-át.

50-62,4% készségvizsga pont között II/2 besorolású

62,5-75% készségvizsga pont között II/1 besorolású

75-82,5% készségvizsga pont között I/2 besorolású

82,5% feletti készségvizsga esetén I/1 besorolású lesz az egyed.

A tenyésztési szabályzat ezen belül megkülönbözteti a méneskönyvi kanca, a törzskanca és az elitkanca fogalmát.

Méneskönyvi kanca az, amelyik a méneskönyvi feltételeknek (származás, készségvizsga) megfelel, saját-, vagy ivadékaiknak sportteljesítménye nincsen

Törzskanca az a kanca, amelyik a méneskönyvi feltételek maradéktalan megfelelésén túl 6 tenyészévet követően legalább 3 ivadékkal, és ebből legalább 2 méneskönyvi követelményeknek megfelelővel rendelkezik.

Elitkanca az a kanca, amely a törzskancának megszabott feltételeken túl nyilvános versenyeken önmaga, vagy legalább két ivadéka minősül.

Fedezőmén az a mén, amelyik a méneskönyvi feltételeknek megfelel.

Törzsmén az a mén lehet, amelyik a méneskönyvi megfelelésen túl a készségvizsgát I/2, vagy jobb minősítése tette le, legalább 15 (választott és évjáratú) csikója első osztályú, és rendelkezik 3 fedezőmén ivadékkal.

Elitmén az a mén, amelyik a törzsménnek megszabott feltételeken túl nyilvános versenyeken önmaga, vagy legalább 5 ivadéka minősül.

1.4.8. A hidegvérű ló minősítése és teljesítményvizsgálata

A hidegvérű ló fő hasznosítása Magyarországon ma még a vonóerő-termeltetés, de mindinkább növekszik a hidegvérű ló hústermelési jelentősége is.

A minősítés és teljesítményvizsga a magyar hidegvérű fajta fenti hasznosításának megfelelő szelektálást és nemesítést szolgálja.

A minősítést és teljesítményvizsgálatot 2 éves kor után tenyésztésbevételekor kell végrehajtani.

A minősítés és teljesítményvizsga részletei:

- a.) Testméretek felvétele
- b.) Küllemi bírálat
- c.) Mozgásbírálat
- d.) Osztálybasorolás
- e.) Teljesítményvizsga

a) Testméretek felvétele

A testméretek felvétele az 1.1.1. pontban rögzítettek szerint történik.

A magyar hidegvérű fajta méretei a "Tenyésztési szabályzat" 4.2. pontja szerint:

Mének

Bottal mért marmagasság 150-175 cm között

Övméret minimálisan a bottal mért marmagasság 130 %-a, jó tápállapot esetén

Szárkörméret minimálisan 23 cm

Kancák

Bottal mért marmagasság 150-170 cm között

Övméret minimálisan a bottal mért marmagasság 125 %-a. Szárkörméret minimálisan 22 cm.

Ha a méretek felvétele tenyésztési állománybavételkor 4 éves kor előtt történt a méretek felvételét 4 éves kor után meg kell ismételni.

b) Küllemi bírálat

A küllemi bírálat célja, előkészítése és végrehajtása a 1.1.2. pont szerint az "A" típusú küllemi bírálati lapon történik (1. sz. melléklet).

A bírálat első pontja "Fajtajelleg" maximális 12 pont, melyből 6 pont érték a származás, ezért a bírálatához ménnek esetében 5, kancák esetében 4 ősi soros származási lapnak a bizottság rendelkezésére kell állni.

c) Mozgásbírálat

A magyar hidegvérű ló vonóerő hasznosítása lépés és ügetés jármódban történik, ezért lépésben és ügetésben külön el kell bírálni, rugalmasság, tértnyerés és szabályosság tekintetében.

Bírálati szempontok jármódonként:

Rugalmasság	0-6 pont	6 pont kívánatos
Tértnyerés	0-6 pont	5 pont igen jó
Szabályosság	0-6 pont	4 pont jó
		3 pont átlagos
		2 pont gyenge
		1 pont igen gyenge
		0 pont elfogadhatatlan

d.) Osztálybesorolás

Az egyed értékét a származás, méret, küllem, mozgás és a teljesítmény együttesen határozzák meg. Ennek az értéknek egy számmal történő kifejezése a törzskönyvi osztályzat.

A törzskönyvi osztályzatban kell kifejezésre jutni az értékmérő tulajdonságoknak.

Mének osztálybesorolása:

osztály	küllemi pont tól-ig	mozgás pont minimum	STV pont minimum
II.	81-83,5	18	15
I/II.	84-86,5	22	18
I.	87-90,5	25	21
Elit	91-től	28	24

Ha a mozgás és teljesítményvizsga pontértékei két kategóriával eltérnek a küllemi pont szerinti osztálytól, jobb vagy rosszabb irányba, úgy egy kategóriával jobb, vagy rosszabb osztályzatot kell adni.

Ha a minősített ivadékok 50 %-a jobb osztályzatot ér el mint maga a mén, úgy a mén egy osztályzattal magasabb törzskönyvi besorolást kaphat. Kiemelkedően jót és jól örökítő méneknek a Tenyésztői Bizottság Szuper-elit minősítést adhat, ha a küllemi pontszáma 86 fölött van.

Kancák osztálybesorolása:

osztály	küllemi pont tól-ig	mozgás pont minimum	STV pont minimum
II/III.	78-80,5	18	-
II.	81-83,5	18	-
I/II.	84-86,5	22	-
I.	87-90,5	22	-
Elit	91-től	25	15

A 78 küllemi pontszám alatti kancák csak az előtörzskönyvbe vehetők fel.

Ha az ivadékok 50 %-a jobb osztályzatot ért el, mint maga a kanca, úgy egy osztályzattal magasabb törzskönyvi besorolást kaphat.

e.) Teljesítményvizsga

Tekintettel arra, hogy a méneknek számtalan, a kancának viszonylag kevés ivadéka lehet, ezért a teljesítményvizsga a méneknek kötelező, kancák esetében az Elit osztályzat elnyerése céljából szükséges, ha az egyéb feltételeknek megfelel.

A mén teljesítményvizsgálatát általában 2 és fél éves korban kell – tenyésztésbe állítás előtt - elvégezni.

A fajta méreteit és tömegét tekintve széles skálán mozog ezért a tömeget tekintve két csoportot különböztetünk meg:

"A" csoport 600 kg alatti

"B" csoport 600 kg feletti kategória.

A 3-5 hónapig tartó betanítás és felkészítés után a teljesítményvizsga 3 részből és kondícióvizsgálatból áll.

1. Lépésmunka

Sík földúton 2 km-en egyes fogatolásba szekérbe fogva. "A" csoport 1050 kg összterheléssel 70 kp átlagos vonóerő kifejtéssel,

"B" csoport 1200 kg összterheléssel 80 kp átlagos vonóerő kifejtéssel, 19 perces időhatáron belül. Közben a legegyszerűsebb útszakaszon 200 m-en lépésszámlálás történik a lépéshossz megállapítására.

2. Ügetőmunka

Sík földúton 2 km-en egyes fogatolásba szekérbe fogva.

"A" csoport 750 kg összterheléssel 50 kp átlagos vonóerő-kifejtéssel,

"B" csoport 800 kg összterheléssel 57 kp átlagos vonóerő-kifejtéssel 10 perc időhatáron belül. Közben a kijelölt 200 m-en lépésszámlálás a lépéshossz és lendületes mozgás megállapítására.

A lépésmunka és ügetésmunka szintidőn belüli teljesítése esetén maximálisan 5-5 pont adható. Időtúllépés esetén minden megkezdett 10 másodpercért 1-1 pontot kell levonni.

3. Indítási próba

Földúton fatalpú szán előtt - vezetve - 3 x 25 m-en indítási próba fokozatos terheléssel;

"A" csoport 250-325-400 kg összterheléssel, maximálisan 175 kp erőkifejtéssel,

"B" csoport 325-400-475 kg összterheléssel, maximálisan 200 kp erőkifejtéssel.

Az indítási próba értékelése szakaszonként 5-5 ponttal történik. Feltétele nyugodt hámbadőlés, egyenes vonalú indítás és egyenletes lépésben történő húzás.

Kondícióvizsga

Az ügetőmunka után közvetlenül, majd 20 és 60 perc elteltével légzést és érverést kell számlálni. A kapott értékeket össze kell vetni a nyugalmi állapotban mért értékekkel. Az ügetés utáni túl magas, illetve a 60 perc elteltével mért - a nyugalmi állapottól nagyban eltérő értékek a nem kedvező kondícióállapotra utalnak. A kondíció értékelése 0-5 pont értékhatárok között történik.

Tenyésztésbe csak a fenti teljesítményvizsgát megfelelő szinten - minimum 15 pont - teljesített hidegvérű mén kerülhet.

4. Viselkedésbíráló

1.1.4. pont szerint

A kancák esetében teljesítményvizsgát csak az elit minősítésre pályázó egyedeknek kell tenni, mely csak készségvizsgából áll. A követelmény megegyezik a ménnek "A" csoportjának követelményével

Melléletek: Magyar Hidegvérű Mén/Kanca Bírálati Lap (13. sz. melléklet), „Magyar Hidegvérű ló” minősítés és teljesítményvizsgálati összesítő (14. sz. melléklet).

1.4.9. A bardigiano lófajta teljesítményvizsgálati rendje

A bardigiano lótenyésztő állatszemplék alkalmával elvégzett küllemi bíráltnak a rangját bizonyos külsőségekkel is meg kell adni. Kötelező, hogy a zsűritagok rendszeren felöltözve (férfiak nyakkendővel és kalappal) bíráljanak. Ennek megfelelően a fölvezetőktől is rendszer, tiszta öltözetet kell megkövetelni. A lovak rendszeren, ápoltnak kerüljenek a zsűri elé.

Fontos, hogy a ló kantárja is célnak megfelelő legyen. A fölvezető-kantár lehetőleg orrszív és mindenképpen szemző nélküli kantár legyen. Semmilyen díszítés, vagy megjelölés nem lehet, ami akadályozza a zsűrit abban, hogy a ló arcát, a fajtára jellemző élénk és kifejező szemét megfelelően ne lássa.

A bírálathely is tiszta legyen. A zsűri rendelkezésére kell, hogy álljon asztal. (Az un. magánbírálathoz kézből a ménes között kell lebonyolítani.)

Csak egészséges lovat szabad bírálathoz fölvezetni. Nem bírálható a zsűri által a beteg, vagy sánta ló ezeket a bírálathoz ki kell zárni.

A teljesítményvizsgálat rendjében megkülönböztetünk kötelező feladatokat és fakultatív elemeket.

Kötelező feladatok

A méneskönyvi felvételhez, az egyesületi nyilvántartásba vételhez, a tenyészállatként történő elismeréshez szükségesek. Helyesebb ezért készségvizsgaként jelölni, és olyan feladatokat támasztani, amelyek teljesítése a bardigiano fajtától elvárható.

Fakultatív elemek

A magasabb szintű (sport) kipróbálás részét képezik, növelik a bardigiano fajtájú lovak használati és forgalmi értékét, bővebben jellemzik a fajtaspecifikus munkahasználati tulajdonságokat és közvetve utalnak a tenyészértékre is. A fakultatív elemek teljesítése hozzájárul a törzskönyvi magasabb pont osztályba soroláshoz.

Küllemi bírálathely

A bardigiano lótenyésztő állatszemplék alkalmával elvégzett küllemi bírálathoz a rangját bizonyos külsőségekkel is meg kell adni. Kötelező, hogy a zsűritagok rendszeren felöltözve (férfiak nyakkendővel és kalappal) bíráljanak. Ennek megfelelően a fölvezetőktől is rendszer, tiszta öltözetet kell megkövetelni. A lovak rendszeren, ápoltnak kerüljenek a zsűri elé.

Fontos, hogy a ló kantárja is célnak megfelelő legyen. A fölvezető-kantár lehetőleg orrszív és mindenképpen szemző nélküli kantár legyen. Semmilyen díszítés, vagy megjelölés nem lehet, ami akadályozza a zsűrit abban, hogy a ló arcát, a fajtára jellemző élénk és kifejező

szemét megfelelően ne lássa.

A bírálat helye is tiszta legyen. A zsűri rendelkezésére kell, hogy álljon asztal. (Az un. magánbírálat kézből a ménes között kell lebonyolítani.)

Csak egészséges lovat szabad bírálatra fölvezetni. Nem bírálható a zsűri által a beteg, vagy sánta ló ezeket a bírálatból ki kell zárni.

A küllemi bírálat megkezdésének a feltétele a tenyésztési szabályzatban meghatározott ősi sorokat felvonultató eredeti származási lap bemutatása és egy másolati példány bíráló bizottságának történő átadása.

A ló bírálatához elengedhetetlen, hogy az állatot mozgásban is megnézze a zsűri. Ezért képezzünk ki szabályos fölvezető helyet, amely lehetővé teszi, hogy a ló mozgását a zsűri előlről, oldalról és hátulról is megnézze. Az a helyes, ha a fölvezetés folyamán először lépésben, majd a másik kézen ügetésben bírálják a lovat.

Először a zsűri elé kell vezetni és szabályosan négy lábra állítani a lovat, hogy a zsűri tagjai minden oldalról megnézzék, majd a lábait felvetve a patákat is megszemlélik. A bal kézen felvezetett ló a mozgás elbírálásra először lépésben, majd a másik kézen ügetésben történik. A zsűri oldalnézetből vizsgálja a lendületességet és a tért nyerést, és előlről és hátulról vizsgálja a láb előre vitelének korrektségét. Ezután a lovat még egyszer meg kell nézni a felállítási helyén állva, és utána fejezi be a zsűri a munkát, amit írásban is rögzít.

(Ajánlott, hogy a lovat gyakorlott fölvezető vezesse a zsűri elé, különös tekintettel a mozgásban való fölvezetésre.)

Majd ezt követi az alaki értékelés:

Tipikus jegyek

Közepesen tömzsi ló, kezes karakter és temperamentum. Könnyű fej, enyhén homorú orrhát, széles száj, kiálló felsőajakkal, nagy élénk és kifejező szemek, melyeket lehetőleg takar a sűrű homloksörény. Egyenes és mozgékony fülek, erős, domborodó nyak, sűrű és lehetőleg dupla sörénnyel, közepesen kiemelkedő, hosszú és tiszta mar, széles far jól fejlett átmérővel. Erős csontozatú végtagok, rövid béklyótájék, nagy lábfej nagyon kemény patákkal, a nehéz terepen élő állatnak megfelelően.

Maximális pontszám: 10

Szörzet és színezet

Vöröspej szörzet, a rendes vöröstől a vöröses feketéig, lehetőleg sötét vörös, zokni megengedett a sípcsont közepéig, nem túl széles csillag vagy csík, nem hangsúlyos fehér szálak.

Maximális pontszám: 10

Test és harmónia

135 és 149 cm közötti testmagasság, előnyben részesített a közepesen magas értékek felé tendálás. Súly 450 és 550 kg között.

Erős szerkezet, mély törzs, rövid és erős végtagok, melyek alkalmasak a folyamatos igénybe vételre, ellenálló.

Megfelelő testfelépítés a kívánatos egyensúly eléréséhez a közepesen gyors járás és az akár intenzív erőfeszítések biztosítására.

Maximális pontszám: 10

Fej

Lehetőleg lapos orrú profil, széles homlok, rövid és egyenes fülek, tömött és sűrű homloksörény.

Maximális pontszám: 10

Nyak és mar

Arányos nyak, széles nyaktővel, lehetőleg ívelt vonalú és sűrű, tömött sörénnyel. Közepesen kiemelkedő, tiszta és hosszú mar.

Maximális pontszám: 10

Mell és szügy

Széles, izmos és jól ereszkedő mell. Széles, jól ereszkedő és mély szügy.

Maximális pontszám: 10

Hát és derék

Közepesen hosszú hát, egyenes és erős, kizárt a nyereg helyénél a hát görbülete. Rövid, széles, egyenes derék, mely jól illeszkedik a farhoz. Erős és megfelelően formált has.

Maximális pontszám: 10

Far

Széles és megfelelően hosszú, közepesen ereszkedő far. Jól illeszkedő és sűrű farok.

Maximális pontszám: 10

Végtagok

Közepes dőlésű és hosszúságú vállak, jól fejlett izomzattal. Tiszta végtagok, szabályos lábállás, erős és a rövid, jól kivehető ínszalagokkal rögzített sípcsont, izmos felkar, rövid, erős és közepesen dőlő béklyótájék. Szép formájú, szilárd, ellenálló és lehetőleg fekete pata.

Maximális pontszám: 10

Lábállás és járás

Szabályos lábállás, szabályos, energikus, ruganyos járás, közepesen széles és emelt lépés.

Maximális pontszám: 10

A bírálat fontos részét képezi a pontos méretfelvétel bottal és szalaggal mért marmagasság, törzshosszúság és szárkörméret. A Bardigiano lófajtának a fajtastandardjához elengedhetetlenül hozzátartoznak a méretek.

Biometrikus adatok

	30 hónapos és idősebb mének		30 hónapos és idősebb nőtények	
	Min. cm	Max. cm	Min. cm	Max. cm
Marmagasság				
Törzshosszúság				
Szárkörméret				

Az alaki értékelés a mén és kanca egyedek esetén is az alábbi minősítésekkel és pontszámokkal történik:

Minősítés	Pontszám
Kiváló	90 – 100
Nagyon jó	85-89
Jó	80-84
Közepesen megfelelő	75-79
Elégséges	70-74
Elégtelen	-

A küllemi bírálat feladata, hogy rögzítse az adott egyed, mennyiben felel meg a tenyészállattal szembeni általános és speciális követelményeknek, a fajta leírásnak, a kívánatos típusnak, a fajta jellegnek az ivadékaik keresztül, a fajta fizikai adottságainak.

A bírálat feladata, hogy a tenyésztésből kizárja a genetikai terheltség nyilvánvalóan hordozó egyedeket.

A bardigiano lófajta méneskönyvében az összpontszámon belül a küllemi pontokat önállóan is meg kell jeleníteni.

Nyereg alatt és/vagy kocsiban történő bemutatás (indítási próba végzéssel)

A bardigiano lófajtát sokirányú használhatóságra tenyésztjük, ezért nem irreális elvárás lovas alatt és a fogatban történő vizsgáztatásuk.

A nyereg alatti készségvizsgát indokolja, hogy a bardigiano lófajtát ma már lovaglásra is tenyésztik. A lovasnak nagyobb így a befolyása a lóra.

A fogatban történő vizsgáztatás mellett szól, hogy a bardigiano lófajta betanítása könnyebben megoldható, hiszen idősebb, nagyobb súlyú lovasok is használni tudják őket. A fogatban tanított lovakkal esetleg speciális igásmunka is végezhető.

Tenyészszemle

A tenyészszemle a fajta tenyésztési programjának meghatározó eleme. Ezáltal válik lehetővé, hogy az eddig zárt körben elbírált egyedek nyilvánosan is minősítésre kerüljenek, egymással összehasonlíthatóak legyenek. A tenyészszemlék alapján megítélhető a fajta tenyésztésének színvonala az adott időszakban a különböző évek összehasonlításával pedig a tenyésztői munka előrehaladása vagy hanyatlása is lemérhető.

A tenyészszemléken az Egyesület közgyűlése által elfogadott bírók bírálják.

Az Egyesület legnagyobb tenyésztési eseménye az Országos tenyészszemle, helyszínéről és időpontjáról az éves közgyűlés dönt. Évente két országos tenyészszemle rendezhető, finanszírozása az Egyesület költségvetéséből, valamint pályázatokból és egyéb forrásokból központilag történik. Az országos tenyészszemlék kiírását az Egyesület valamennyi tagja részére a jelentkezési határidő lejártá előtt legalább egy hónappal meg kell küldeni.

Egy-egy kisebb terület, régió állományának nyilvános bírálata, minősítése a Regionális tenyészszemléken folyik. Célja, hogy a nagy távolság, szállítóeszköz hiány vagy anyagiak hiányában is az ország tenyésztőinek minél teljesebb állománya minősítésre kerüljön.

A regionális tenyészszemlék rendszerének kialakulásával lehetővé válik az országos rendezvény tehermentesítése, valamint az, hogy ott csak az állomány legjava kerüljön bemutatásra.

Regionális tenyészszemlét bármely tenyésztő, vagy szervezet kezdeményezhet, ha a szervezést, időpont – egyeztetést és a költségeket vállalni tudja. Ahhoz, hogy egy helyi bírálat regionális tenyészszemle rangot kapjon, szükséges, hogy megyei vagy annál nagyobb területet öleljen fel a résztvevők földrajzi elhelyezkedése szerint, továbbá, hogy a rendezvény fölött az Egyesület tenyésztői bizottságának valamely tagja védnökséget vállaljon.

Sajátteljesítmény-vizsga

A jó minőségű ló tenyésztése feltételez valamilyen kipróbálást, és ezáltal valamilyen irányba történő szelekciót. A Bardigiano lófajta sajátosságait figyelembe véve a kipróbálás egy versenyforma, amely a fajtában rejlő pozitív tulajdonságokat tudja érvényre juttatni (keménység, szívósság, kitartás, lovagolhatóság, kezelhetőség), a fajta valós használatát szimulálja, mint amellet a vizsgáztatótól nem igényel túl magas szintű lovas tudást, valamelyest eltérő a hagyományos lovasversenyektől, de mégis látványos, érdekes az eredmény egyszerűen és érthetően kiértékelhető.

Az Egyesület a sajátteljesítmény vizsgának betudja a Magyar Lovassport Szövetség díjlovaglás, díjugratás, fogathajtás szakágaiban tartott országos bajnokságok kiírásaiban

induló, remélhetően növekvő számú egyesületi nyilvántartásban lévő Bardigiano lovak által elért eredményeket. Ezt indokolt a lovak teljesítményei, teljesítményvizsgálói között nyilvántartani, majd a minősítésüknél, a tenyésztői munkánál figyelembe venni.

2. Sportlovak ivadékteljesítmény vizsgálata

2.1. Országos Díjugrató Tenyészverseny

A verseny résztvevői:

Lovasok: akik az adott lóévjárat minősítő versenykategóriájára minősültek.

Lovak: a Magyar Lovas Szövetségnél bejelentett, startszámmal és honosított származási lappal rendelkező lovak, melyek tulajdonosa magyar állampolgár, vagy cég, ill. magyarországi székhellyel rendelkező külföldi tulajdonos.

Nem vehetnek részt a külföldi tenyésztésű herélt lovak. Külföldön született kancák és mének részt vehetnek, függetlenül attól, hogy a mén fedeztetési engedéllyel rendelkezik-e vagy sem.

I. 5 éves lovak tenyészversenye

Részt vehetnek: 5 éves lovak, akár az adott, akár az előző évben voltak megyei kezdők. A lovak az év során a B/2 versenyszámokban elért négy legjobb eredményük összesítése alapján jutnak be. A döntőben a negyven legjobb ló vehet részt, a 40. helyen azonos hp-al minden ló bejut.

1.vrsz.: 5 éves lovak - Elődöntő

12 db 110 cm-nél nem magasabb, 120 cm-nél nem szélesebb akadály.

Iram: 325 m/perc

Elbírálás: Stílusverseny alapján.

2.vrsz.: 5 éves lovak - Középdöntő

12 db 115 cm-nél nem magasabb, 130 cm-nél nem szélesebb akadály.

Iram: 325 m/perc

Elbírálás: Stílusverseny alapján.

3.vrsz.: 5 éves lovak - Döntő

Kétfordulós versenyszám.

I. pálya: 10 akadály magasság 115-120 cm,
szélesség max. 140 cm,

II. pálya: 8 ugrás, magasság max. 120 cm,
szélesség max. 140 cm.

Összevetés esetén is a max. magasság 120 cm.

Iram: I. pálya: 325 m/perc, II. pálya 325 m/perc.

Elbírálás: 283. §. 2.1, 3.1 pontja szerint.

Részt vehetnek: Eredményeik alapján (Elő-, Középdöntő „A” szabály szerinti hp.) a legjobb 25 ló (azonos hibaponttal a 25. helyen mind bejut), melyek az elő-, és

középdöntőt befejezték.

Az „év legjobb 5 éves lova” cím eldöntése az elő-, közép-, és döntő alappályák „A” szabály szerinti hibapontjainak összegzésével történik. (Tehát a stílusbírálat csak az elő-, és középdöntő helyezéseinek eldöntésére szolgál.) A döntő versenyszámért külön eredményhirdetés nincs, az csak az összetett bajnokságért folyik.

II. 6 éves lovak tenyészversenye

Részt vehetnek: 6 éves lovak, melyek B/3-ra minősültek. A lovak az év során a B/3 versenyszámokban elért 4 legjobb eredményük összesítése (alappálya hp!) alapján jutnak be a döntőbe. A döntőben a 40 legjobb ló vehet részt, a 40. helyen azonos hp-al minden ló bejut.

4.vrsz.: 6 éves lovak - Elődöntő

12 db 120 cm-nél nem magasabb, 140 cm-nél nem szélesebb akadály.

Iram: 325 m/perc

Elbírálás: Stílusverseny alapján

5.vrsz.: 6 éves lovak - Középdöntő

12 db 125 cm-nél nem magasabb, 140 cm-nél nem szélesebb akadály

Iram: 325 m/perc

Elbírálás: Stílusverseny alapján

6.vrsz.: 6 éves lovak - Döntő

Kétfordulós versenyszám.

I. pálya: 10 akadály magasság 125 cm,
szélesség max. 145 cm,

II. pálya: 8 ugrás, magasság max. 125 cm,
szélesség max. 145 cm.

Összevetés esetén is a max. magasság 130/150 cm.

Iram: I. pálya: 325 m/perc, II. pálya 325 m/perc.

Elbírálás: „A” szab. 283. §. 2.1, 3.1 pontja szerint.

Részt vehetnek: Eredményeik alapján (Elő-, Középdöntő „A” szabály szerinti hp.) a legjobb 25 ló (azonos hibaponttal mind bejut), melyek az elő-, és középdöntőt befejezték. Az „év legjobb 6 éves lova” cím eldöntése az elő-, közép-, és döntő alappályák „A” szabály szerinti hibapontjainak összegzésével történik. (Tehát a stílusbírálat csak az elő-, és középdöntő helyezéseinek eldöntésére szolgál.) A döntő versenyszámért külön eredményhirdetés nincs, az csak az összetett bajnokságért folyik

III. 7 éves lovak tenyészversenye

Részt vehetnek: 7 éves lovak, melyek A/1-re minősültek. A lovak az év során az A/1 versenyszámokban elért 4 legjobb eredményük összesítése (alappálya hp!) alapján jutnak be a döntőbe. A döntőben a 40 legjobb ló vehet részt, a 40. helyen azonos hp-al minden ló bejut.

7.vrsz.: 7 éves lovak - Elődöntő

12 db 125 cm-nél nem magasabb, 145 cm-nél nem szélesebb akadály
Vizesárok szélessége: 3,0 m.

Iram: 350 m/perc

Elbírálás: "A" szab. 238. § 2. pontja szerint (hiba-idő).

8.vrsz.: 7 éves lovak - Középdöntő

12 db 130 cm-nél nem magasabb, 150 cm-nél nem szélesebb akadály.
Vizesárok szélessége: 3.0 m.

Iram: 350 m/perc

Elbírálás: "A" szab. 238.§ 2. pontja szerint (hiba-idő).

9.vrsz.: 7 éves lovak - Döntő

Kétfordulós versenyszám: 10 + 8 db 130 cm-nél nem magasabb, 160 cm-nél nem szélesebb akadály.

Vizesárok szélessége: 3.0 m.

Összevetés: 135 cm-nél nem magasabb

Iram: 350 m/perc

Elbírálás: "A" szab. 283.§ 2.1., 3.1. pontja szerint.

Részt vehetnek: Eredményeik alapján (Elő-, Középdöntő „A” szabály szerinti hp.) a legjobb 25 ló (az utolsó helyen azonos hibaponttal mind bejut), melyek az elő-, és középdöntőt befejezték.

Az „év legjobb 7 éves lova” cím eldöntése az elő-, közép-, és döntő alappályák „A” szabály szerinti hibapontjainak összegzésével történik. A döntő versenyszámért külön eredményhirdetés nincs, az csak az összetett bajnokságért folyik

Általános szabályok:

Díjazás: A három évjárt győztes ló tenyésztőjének tenyésztői vándordíj, és tiszteletdíj a kategóriánként első 10 helyezett ló tenyésztőjének.

A verseny pénzdíjas, a konkrét összegeket évközben, a versenykiírásban közlik. A pénzdíj a ló tulajdonosát illeti, aki írásos nyilatkozatban lemondhat a lovas javára.

A rendezőnek jogában áll eldönteni, hogy az utolsó helyen bejutott lovak indulását engedélyezi, vagy sem. Ez a lóelhelyezés lehetőségeitől függ.

Vizesárok:

5 éves – mint D.Sz. B/1, C/1

6 éves – mint B/3 = vizestálca, fölötte ugrással, a bejárat felé

7 éves – elő-, középdöntő max. 3.00 m

döntő max. 3.50 m

Döntőben az indulási sorrendek:

A pálya: fordított sorrend az elő- és középdöntőben szerzett hp-k alapján (egyenlőség: a középdöntőben elért jobb helyezett indul később stb.).

B pálya: fordított sorrend az elő- és középdöntő ill. a döntő A pálya hp-ai alapján. Azonos pontszám esetén marad az A pályán elfoglalt indulási sorrend.

Pontegyenlőség esetén a 3., 2., 1. helyért összevetést kell tartani az A és B pálya 8 akadályán, melyet a versenyzők előtte megnézhetnek.

2.2. A Magyar Lovas Szövetség által minősítő versenyként elfogadott területi és országos díjugrató, díjlovagló, military, fogathajtó, távlovagló és lovas torna versenyek tenyészversenynek minősülhetnek.

Értékelésre és minősítésre csak azok a lovak kerülhetnek, amelyek a 2.1. pontban előírt feltételeknek megfelelnek.

